

GLAVNI GRAD PODGORICA

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA AŽURIRANJE

Podgorica, Mart 2026. godine

SADRŽAJ

I. Procjena rizika od požara	4
1. OPŠTI DIO.....	4
1.1. Geografski položaj.....	4
1.2. Reljef	5
1.3. Hidrološke karakteristike	7
1.4. Klimatske karakteristike	8
1.5. Stanje životne sredine i kulturne baštine.....	8
1.6. Demografske karakteristike	11
1.7. Privredni i infrastrukturni objekti.....	12
1.8. Vanprivredni objekti i ustanove.....	20
2. POSEBNI DIO	28
2.1. Mogući rizici nastanka požara	28
2.2. Analiza hazarda	29
2.3. Učestalost pojavljivanja i intenzitet djelovanja požara.....	30
2.4. Analiza požara na području Glavnog grada u periodu 2022. - 2026. godina (ažurirani podaci) ...	31
2.5. Rizici nastajanja požara	36
2.6. Indukovani efekti požara – posljedice po kritičnu infrastrukturu	51
2.7. Požarni sektori	51
3. ZAKLJUČCI (ažurirani podaci)	60
II DOKUMENTA PLANA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA.....	62
1. Mjere zaštite i spašavanja od požara	62
1.1. Stambeno-poslovni objekti	63
1.2. Industrijski i privredni objekti	64
1.3. Kritična infrastruktura	66
1.4. Obrazovni objekti i ustanove.....	68
1.5. Zdravstveni objekti	69
1.6. Elektroprivredni objekti i prenosni sistemi	71
1.7. Objekti vodosnabdijevanja i vodovodna mreža.....	73
1.8. Putna i željeznička infrastruktura.....	74
1.9. Sportski objekti	75
1.10. Objekti kulture i kulturna dobra.....	76
1.11. Zelene i javne površine	77
1.12. Evakuacija.....	78
1.13. Medicinska pomoć.....	79
1.14. Pružanje humanitarne pomoći	80

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

1.15. Gašenje požara.....	81
1.16. Hemijski akcidenti.....	82
1.17. Epidemije, epizotije, epifitotije.....	83
1.18. Asanacija terena.....	84
2. Operativne jedinice (ljudski i materijalni resursi)	86
3. Državni organi, organi državne uprave, organi uprave i jedinice lokalne samouprave (ljudski i materijalni resursi)	88
4. Mobilizacija, rukovođenje i koordinacija pri akcijama zaštite i spašavanja od požara	89
5. Komunikacija operativnih timova na terenu	89
6. Međuopštinska i međunarodna saradnja	89
7. Evakuacija.....	90
8. Informisanje građana i javnosti.....	90
9. Način održavanja javnog reda i bezbjednosti prilikom intervenisanja	91
10. Finansijska sredstva za sprovođenje plana (ažurirani podaci)	91
III PRILOZI.....	92
1. Ruža vjetrova.....	92
2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje u Glavnom gradu Podgorica	93
3. Ljudski i materijalni resursi službe zaštite i spašavanja	94
4. Pregled ljudskih i materijalnih resursa organa lokalne samouprave, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika.....	95
5. Organizaciona šema djelovanja	98
6. Uputstvo za postupanje građana u slučaju požara i rukovanje PP aparatima.....	99
7. Pregled skloništa na teritoriji Glavnog grada	109
RADNA GRUPA:.....	112
GRAFIČKA DOKUMENTACIJA	113

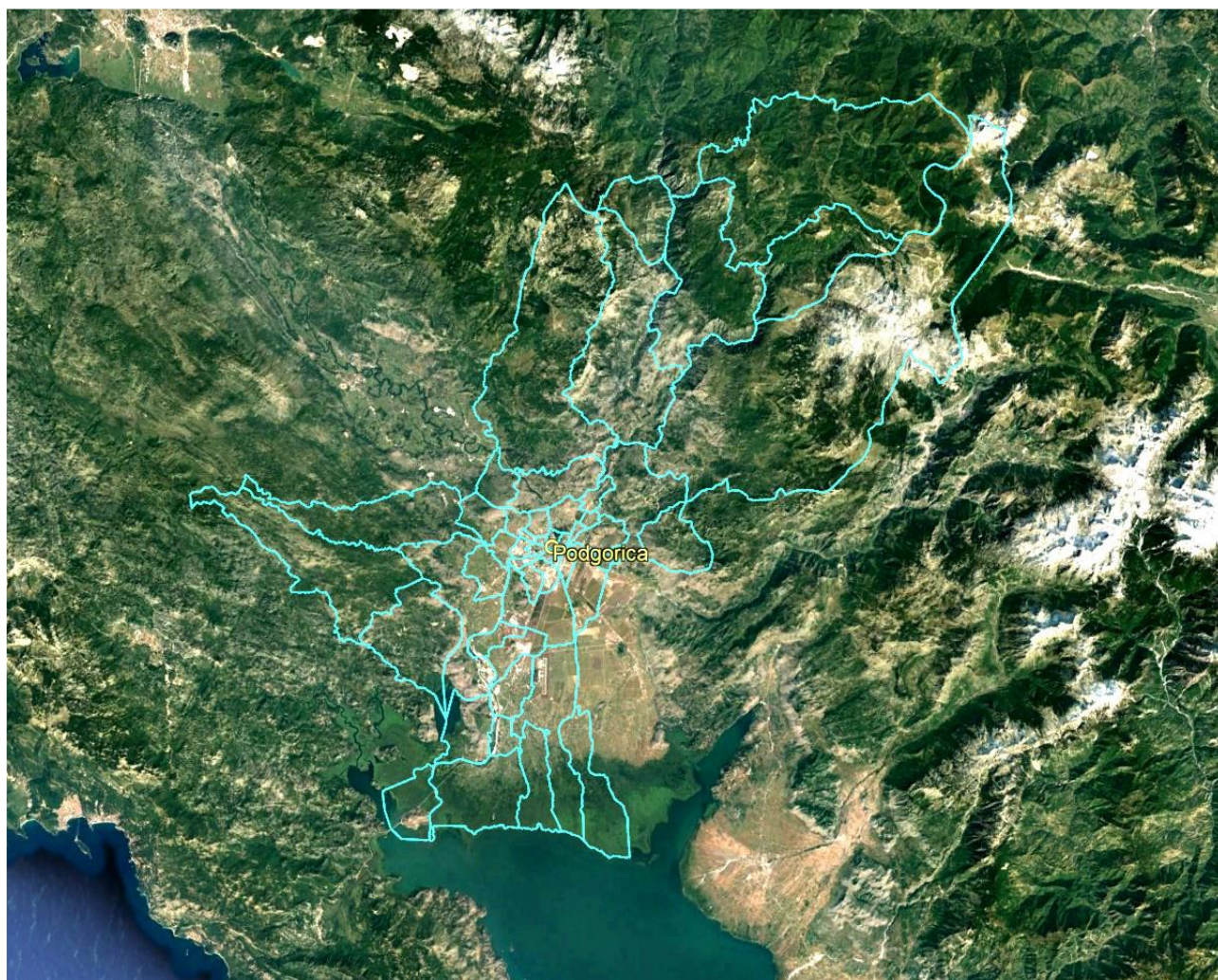
I. PROCJENA RIZIKA OD POŽARA

1. OPŠTI DIO

1.1. Geografski položaj

Administrativne granice Glavnog grada Podgorice prostiru se na jugoistočnom dijelu teritorije Crne Gore odnosno, prema geografskim koordinatama, između 42° 26' sjeverne geografske širine i 19° 16' istočne geografske dužine.¹

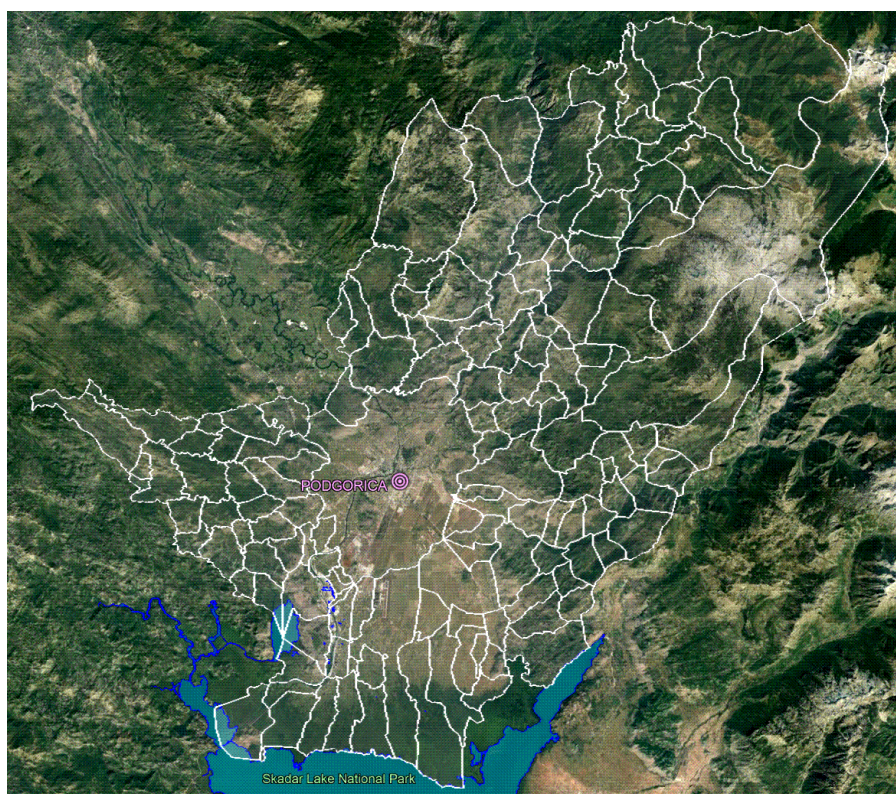
Grad zauzima površinu od oko 1441 km² ili 10.7 % teritorije Crne Gore, koja se na istoku graniči sa Albanijom, na jugu Skadarskim jezerom i Opštinom Bar, na zapadu sa prijestonicom Cetinjem i Opštinom Danilovgrad, a na sjeveru opštinama Kolašin i Andrijevića. Udaljenost od mora iznosi 40 km vazdušne linije.

Slika br.1. Geografski položaj područja Podgorica

Glavni grad se nalazi na prosječnoj nadmorskoj visini od 52 m i prema geografskim karakteristikama ovaj prostor se prepoznaje kao sastavni dio južnih Dinarida koji se odlikuju izrazitim prostornim formama i za njih tipičnim geografskim oblicima. U prostoru se jasno izdvajaju ravničarski i brdsko-planinski dio, odnosno tri izrazite reljefne skupine, koje se međusobno razlikuju i po drugim ekološkim odlikama (klimatskim, pedološkim).

¹ www.podgorica.me

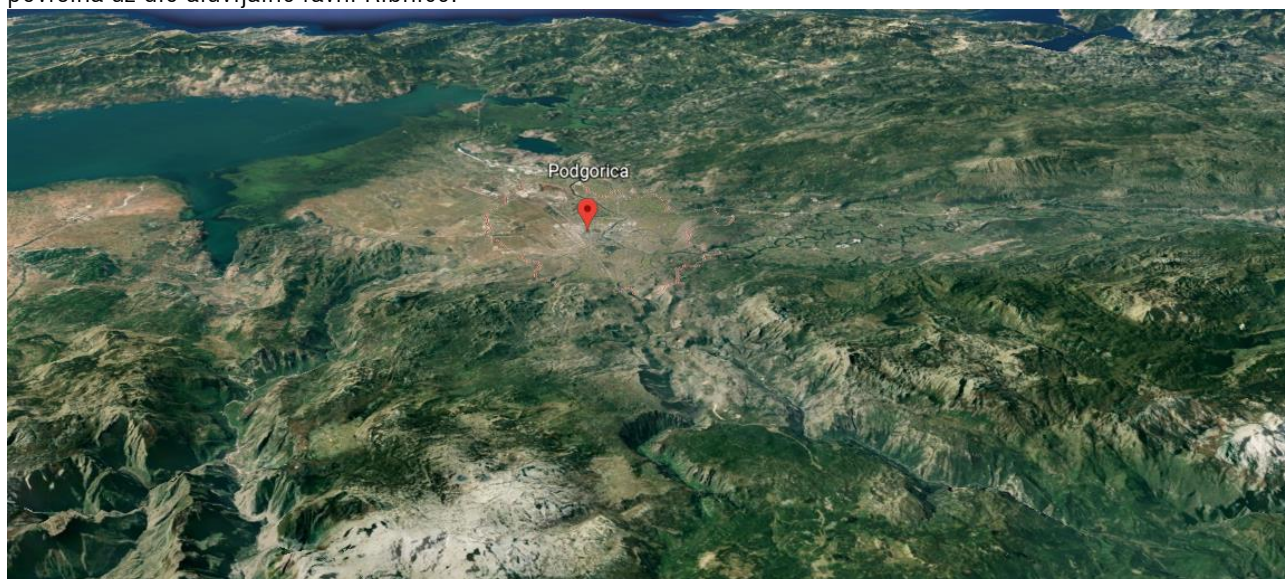
Slika br.2. Granice naselja Podgorica

1.2. Reljef

1.2.1. Geomorfološki faktori

Geološku podlogu ovog područja čine tereni koje izgrađuju kenozojsko fluvio-glacijalni sedimenti kvartara u ravničarskim predjelima i mezozojski sedimenti kredne starosti koji karakterišu predio gradskih i okolnih brda.

Morfologija, geološka građa, klima i dr. usloveli su na terenima grada razne fizičko-geološke procese i pojave. Razvijeni procesi su: karstifikacija krečnjačkih i krečnjačko-dolomitnih masa, podlokavanje obala rijeka sa stvaranjem podkapina različitih dimenzija u terasnim odsjecima, a zapažene su i pojave sulfozije (filtraciono razaranje sredine). Dinamika eroziono-denudacionih procesa je relativno slabo izražena, izuzev u domenu riječnih korita, a pojave klizanja i jaruženja značajnih razmjera izostaju. Posebno mjesto zauzimaju pojave plavljenja djelova površina uz dio aluvijalne ravni Ribnice.

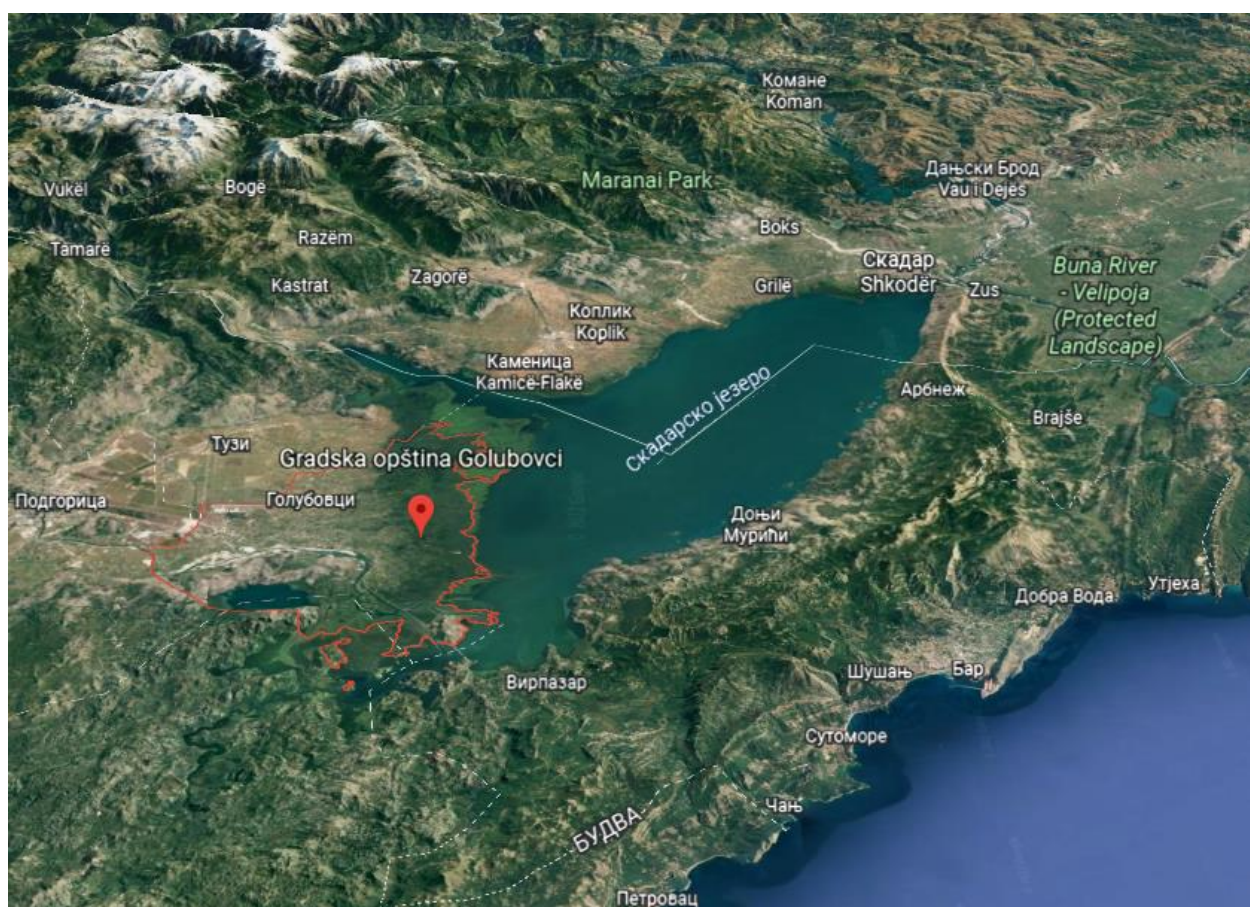

Slika br.3. Reljefni prikaz teritorije Podgorica na "Google maps"

Ravničarski rejon čini prostrana Zetska ravnica. Brdski ili prelazni rejon oivičava prethodni u vidu erodiranih i jako ogoljenih brda. Nadovezujući se na brdski rejon, planinski rejon se izdiže stepenasto, ali i dosta naglo, jer na relativno kratkom rastojanju od ravničarskog dijela dostiže visine od preko 2.000 m (Žijevo 2.183, Komovi 2.484 i dr.).

Najveći dio grada leži na fluvio-glacijalnim terasama rijeke Morače i njene lijeve pritoke Ribnice, između Malog brda (205 m) i Gorice (131 m) na sjeveru i Dajbabske Gore (170 m) i Donje Gorice (102 m) na jugu i jugozapadu. Pored pomenutih brda sa platoa rječnih terasa, izbijaju krečnjačka uzvišenja kao što je Kruševac, jedva primjetan sa desne strane rijeke Morače i Ljubovci (100 m) sa lijeve strane ovog vodotoka.

Glavni grad obuhvata teritoriju opštine Podgorice koju čine mjesta i samostalna naselja utvrđena posebnim zakonom. U okviru zakonom utvrđene teritorije Glavnog grada je i područje gradske opštine Golubovci, koje od nedavno pripada opštini Zeta sa sjedištem u naselju Golubovci (slika br.4.).

Slika br.4. Reljefni prikaz opštine Zeta sa sjedištem u Golubovcima

U Gradskoj opštini Golubovci se u geomorfološkom pogledu izdvaja Zetska ravnica i uzvišenja: Lijepa ploča - 235m; Oblun - 214 m; Dajbabska gora - 172 m; Vranjska gora - 85 m i Srpska gora - 97 m.

Kombinovanim dejstvom pedogenetskih faktora, na području grada Podgorice nastalo je šest različitih tipova zemljišta i to: smeđe eutrično zemljište na šljunku i konglomeratu, vrlo plitko i plitko; smeđe eutrično zemljište na šljunku i konglomeratu, srednje duboko i duboko; smeđe eutrično lesivizirano zemljište; rendzina; crvenica, vrlo plitka i plitka i crvenica, srednje duboka i duboka.

1.3. Hidrološke karakteristike

1.3.1. Hidrološka osnova razvoja

Posebnu vrijednost i prirodnu ljepotu grada predstavljaju rijeke Morača, Ribnica, Zeta, Sitnica i Cijevna. Specifičnost ovih rijeka ogleda se u krečnjačkim koritima, kamenitim nadstrešnicama, pećinama i živopisnim kanjonima, sa dosta plaža, brzaka, zavoja, virova.

Teritorija Glavnog grada je veoma bogata površinskim vodotocima. Riječna korita dijele gradsku teritoriju na tri izrazita dijela.

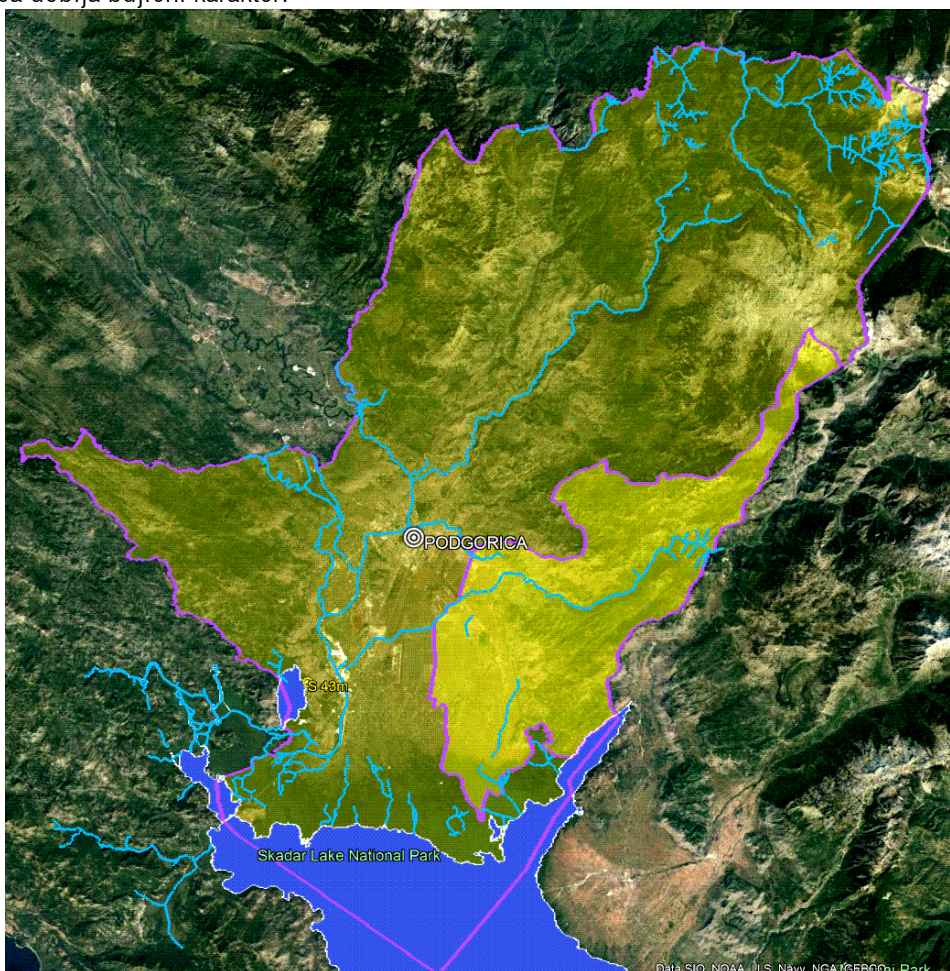
Morača je glavni vodotok na teritoriji Glavnog grada, nastaje u sjevernom dijelu Podgorice, izvire ispod planina Zebalca i Javorja i teče prema jugu. Dužina riječnog toka je 97,1 km, sliv obuhvata površinu od 3.200 km² i odlikuje se velikim oscilacijama u vodostaju. Njena glavna pritoka je rijeka Zeta koja ima poseban značaj zbog prihranjivanja voda Morače.

Ribnica od Ribničkih Vrela svom dužinom teče kroz Ćemovsko polje i uliva se u Moraču u samom centru grada. Tok joj je dug oko 10 km. Njen vodostaj je u direktnoj zavisnosti od promjenjive izdašnosti izvora i Ribnica u ljetnjim mjesecima skoro presušuje.

Cijevna nastaje u visokom masivu Prokletija. Dužinom od 26,5km protiče kroz Albaniju, dok na teritoriji Crne Gore teče dužinom od 32,3km. Najkarakterističniji dio je uzani i duboki, teško pristupačni kanjon koji joj daje posebno atraktivan izgled.

Sitnica je pritoka rijeke Morače, a svoj tok počinje na granici Lješkopoljskog luga i Lješkopolja. Donji tok je često bez vode, jer u tom dijelu rijeka presušuje.

Mala rijeka teče teško pristupačnim kanjonom do Bioča, gdje se uliva u Moraču. U toku ljeta presuši, a u toku jeseni i proljeća dobija bujični karakter.

Slika br.5. Mreža rijeka i vodotokova sa jezerima na području Podgorica

Osim navedenih rijeka, teritorija Podgorice zahvata i gornje djelove slivova Tare i Mojanske rijeke. Tara izvire na obroncima Komova i Žijeva, spajanjem dvije planinske rijeke Veruše i Opananice, a dužina toka koja pripada teritoriji grada iznosi 14 km.

Teritoriji Podgorice pripadaju i dva manja jezera – Bukumirsko, koje je smješteno na obroncima Žijeva i dio Rikavačkog jezera, koje se nalazi na prelazu Žijeva u Prokletije, a karakteriše ga ponor na 1.314 metara nadmorske visine, preko kojeg voda otiče u Cijevnu i Ribnicu.

Od izvora na području grada posebno se izdvajaju Mareza i Vrela Ribnička. Mareza je tipično karstno vrelo. Izvorište je razbijeno i postoji čitava izvorišna zona. Jedan dio izvorišta je kaptiran za potrebe vodosnabdijevanja grada. Izdašnost ovog izvora u doba minimuma nikad ne pada ispod 1000 lit/sec.

Podzemne vode Podgorice predstavljaju poseban kvalitet prirodnog ambijenta, ali i značajno vodoprivredno bogatstvo. Najobimnije „podzemno jezero” nalazi se u Zetskoj ravnici. Njegova površina iznosi 212 km², skoro koliko i Skadarsko jezero na teritoriji Crne Gore. Prirodni podzemni proticaj ovog „jezera” je ocijenjen na oko 12m³/s.

U geološkom pogledu izdvajaju se karbonatne stijene, koje se karakterišu visokom pukotinskom poroznošću, sa karstnom izdanj, zatim fluvio-glacijalni i glacio-limnijski sedimenti velike poroznosti koji se ponašaju kao kolektori podzemnih voda i na kraju vodonepropusni tercijarni sedimenti smješteni ispod prethodnih, koji se ponašaju kao barijera daljnjem prodiranju podzemnih voda što za posljedicu ima pojavu velikog broja „prirodnih bunara” iz kojih se mogu koristiti podzemne vode, kao što su: Berski izvori u Berima, Crno oko, Modro oko i Vučji studenci pored Komana i Bandića, Okno i Iverak u Piperima i drugi.

Karstna izdanj, iako se nalazi duboko ispod zbijene izdanj Zetske ravnice, znatnog je kapaciteta i ima veći značaj za vodosnabdijevanje. Naročito interesantna su vrela od Kosmača do Ponara: Boljesestre, Brodić, Biotsko oko, Bobovine i Krstato oko. U koritu Morače, istočno od Vranjine, se nalaze poznata oka Morače dubine preko 10 m.

1.4. Klimatske karakteristike

Podgoricu karakteriše neposredni uticaj sredozemne klime, odnosno blizine Jadranskog mora i uticaj planinskog zaleđa, što rezultira pojavom izmijenjeno sredozemnog tipa klime sa svojim specifičnim karakteristikama, toplim i vrućim ljetima i blagim i kišovitim zimama. Period srednjih dnevnih temperatura iznad 0°C traje i preko 320 dana u godinu, a iznad 15°C oko 180 dana. U Podgorici srednja godišnja temperatura je 16.4°C sa minimalnom od -4.6°C u januaru i maksimalnom od 40.7°C u julu mjesecu. Podgorica je jedan od najtoplijih gradova u Evropi.

Srednja godišnja količina padavina u Podgorici je 1544 mm, a relativna vlažnost vazduha je 59,6%. Prosječan broj kišnih dana je 118, sniježnih 3, a sa jakim vjetrom 58. Srednji godišnji broj ljetnjih dana, kada temperatura vazduha dostiže ili prelazi granicu od 25°C, na području Podgorice je oko 135.

Grad sa svojom strukturom i raznovrsnošću ljudskih aktivnosti mijenja životnu sredinu i prirodno klimatsko stanje. Kao rezultat toga nastaje mnoštvo mikroklimatskih jedinica, a sam grad dobija karakterističnu lokalnu klimu.

1.5. Stanje životne sredine i kulturne baštine

Vazduh

Na osnovu „Izveštaja o stanju životne sredine u 2020. godini”, koji je izrađen od strane Agencije za zaštitu životne sredine, a na osnovu rezultata mjerenja dobijenih sprovođenjem godišnjeg programa monitoringa životne sredine za 2019. godinu”, stanje životne sredine u Podgorici je sledeće:

U cilju praćenja kvaliteta vazduha na području Podgorice vrše se mjerenja nivoa koncentracije zagađujućih materija: sumpor-dioksid (SO₂), suspendovane čestice u vazduhu (PM_{2.5} i PM₁₀), (sadržaj teških metala: olovo (Pb), arsen (As), kadmijum (Cd), nikal (Ni) i Ba u PM₁₀), azot-dioksid (NO₂), ugljen-monoksid (CO) i to na četiri

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

mjerna mjesta: Podgorica 1 UT (urban traffic), Podgorica 2 UB (urban background), Podgorica 3 UT (urban traffic) i Podgorica 4 – Gornje Mrke RB (rural background)

Sve izmjerene jednočasovne i srednje dnevne koncentracije sumpor-dioksida bile su ispod granične vrijednosti. Koncentracije azot-dioksida na mjernom mjestu Podgorica 1 UT bile su iznad granične vrijednosti prilikom tri jednočasovna mjerenja, a ne smiju biti prekoračene preko 18 puta godišnje. Ovo povećanje nivoa koncentracije azot-dioksida posledica je visoke frekvencije saobraćaja u neposrednoj blizini mjernog mjesta. Na svim ostalim mjernim mjestima koncentracije su bile u granicama dozvoljenih. Srednja godišnja koncentracija azot-dioksida je bila ispod granične vrijednosti za zaštitu zdravlja na svim mjernim mjestima.

Najviše osmočasovne srednje godišnje koncentracije ugljendioksida bile su ispod propisane granične vrijednosti za zaštitu zdravlja (Podgorica 1 UT).

Srednje dozvoljene koncentracije suspendovanih čestica PM_{10} su na mjernim mjestima Podgorica 1 UT i Podgorica 2 UB preko 70 dana bile iznad propisane granične vrijednosti, dok je dozvoljeni broj prekoračenja 35. Godišnja srednja koncentracija suspendovanih čestica PM_{10} na lokaciji Podgorica 2 nije prekoračena, dok na lokaciji Podgorica 1 jeste.

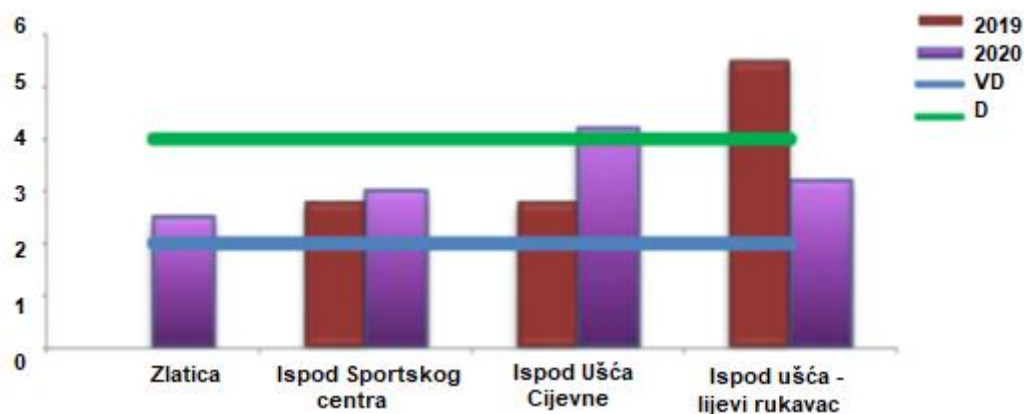
Srednja godišnja koncentracija suspendovanih čestica $PM_{2.5}$ na lokaciji Podgorica 2 je prekoračena.

Srednje godišnje vrijednosti sadržaja teških metala (olova, arsena, kadmijuma i nikla) u suspendovanim česticama PM_{10} su ispod propisanih graničnih vrijednosti.

Voda

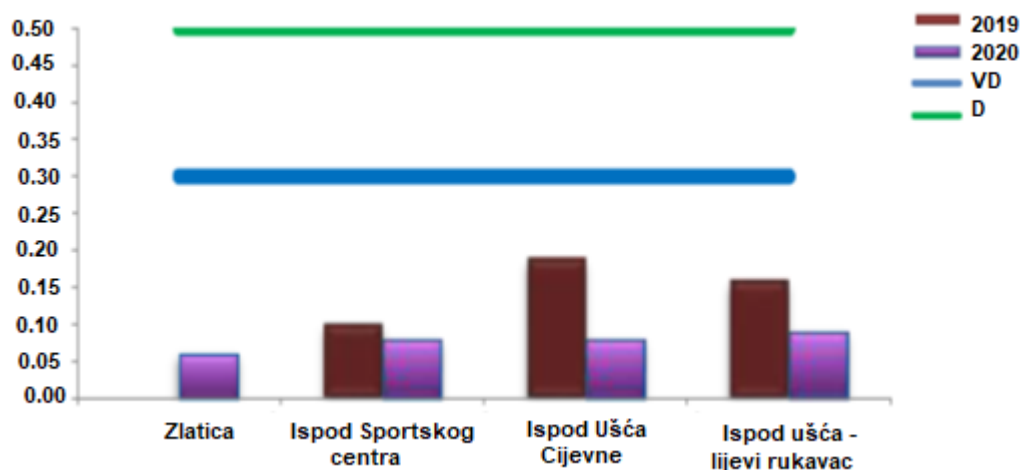
Ekološko stanje voda određuje se na osnovu bioloških, hidromorfoloških, hemijskih i fizičko-hemijskih elemenata.

Za ocjenu stanja voda na području Podgorice mjereni su sledeći parametri: BPK_5 – biološka potrošnja kiseonika, sadržaj fosfata, nitrata, kao i ostalih fizičko-hemijskih parametara koji utiču na kvalitet voda. Biološka potrošnja kiseonika (BPK_5) je količina kiseonika koja je potrebna da se izvrši biološka oksidacija prisutnih, biološki razgradljivih, sastojaka vode. Stepenn zagađenosti vode organskim jedinjenjima definisan je i ovim parametrom I on je osnovni parametar za ocjenu zagađenosti površinskih voda organskim materijama.

Grafik br.1. BPK_5 u rijeci Morači (mg/l)

Najznačajniji izvor zagađenja ortofosfata potiče iz komunalnih i industrijskih otpadnih voda i poljoprivrede. Fosfati mogu oštetiti vodenu okolinu i narušiti ekološku ravnotežu u vodama, te njihov povećan sadržaj može izazvati eutrofikaciju, tj. tzv. cvjetanje vode zbog prenamnoženosti algi i drugih vodenih biljaka i stvaranje nepoželjne promjene ravnoteže organizama prisutnih u vodi, kao i samog kvaliteta vode. Sadržaj ortofosfata prikazan je grafički.

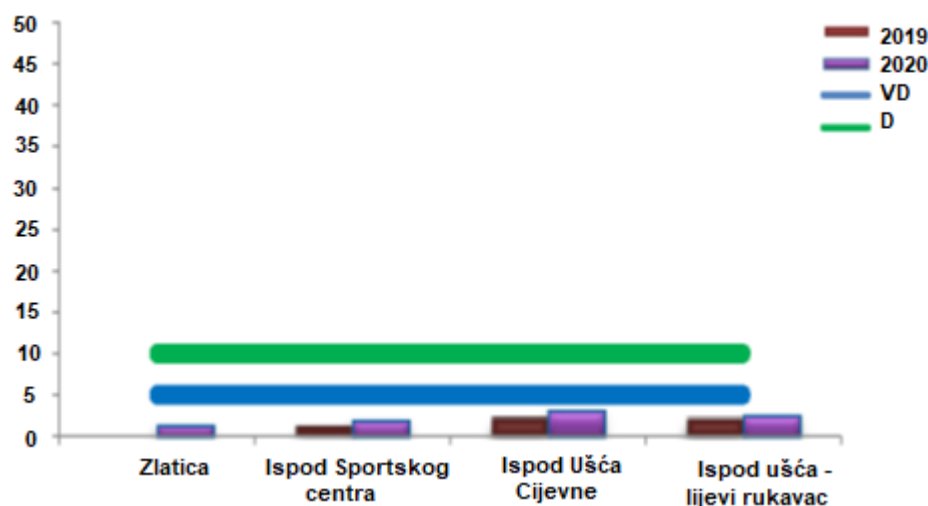

Grafik br.2. Sadržaj ortofosfata (fosfata) u rijeci Morači (mg/l)

Jedinjenja koja sadrže azot, u vodi se ponašaju kao nutrijenti i izazivaju nedostatak kiseonika, a time utiču na izumiranje živog svijeta. Glavni izvori zagađenja azotnim jedinjenjima su komunalne i industrijske otpadne vode, septičke jame, upotreba azotnih vještačkih đubriva u poljoprivredi i životinjski otpad. Bakterije u vodi veoma brzo prevode nitrata u nitrite.

Uticaj nitrita na zdravlje ljudi je veoma negativan, jer reaguju direktno sa hemoglobinom u krvi, proizvodeći met-hemoglobin koji uništava sposobnost crvenih krvnih zrnaca da vezuju i prenose kiseonik.

Na osnovu rezultata ispitivanja kvaliteta površinskih voda može se zaključiti da su izmjerene vrijednosti za nitrata u granicama dozvoljenih koncentracija.

Grafik br.3. Sadržaj nitrata u rijeci Morači

Na osnovu gore navedenih parametara, kao i nakon analiza bioloških elemenata: vrijednosti fitoplanktona, mase i brojnosti ćelija jedinki algi u vodi, vrijednosti makrofita u vodi, makrozoobentosa, strukture i brojnosti 7 taksona (sistematikom prepoznatih bića) nađenih organizama, zaključeno je da je na području Podgorice kvalitet vode u rijekama loš, dok je na pojedinim područjima zbog čovjekovog uticaja i veoma loš (tok Morače iza ušća Cijevne i ispod Sportskog centra).

Od izvorišta koja se geografski nalaze na području Podgorice kvalitet vode na izvorištu Bolje Sestre, koje se nalazi na obodu Velikog Blata i čiju vodu koristi Regionalni vodovod Crnogorskog primorja, je pokazala dobar status sa aspekta osnovnih fizičko-hemijskih elemenata, dok je zapaženo prisustvo koliformnih i fekalnih bakterija.

Na izvorištu Mareza, čija se voda koristi za snabdijevanje gradskog vodovoda kvalitet vode uzorkovane iz zbirne

kaptaže je odličan, tj. ima dobar status. Takođe je zapaženo prisustvo koliformnih bakterija, dok fekalne nisu uzorkovane.

Za razliku od voda sa ova dva izvorišta, voda sa Vrela Ribnice koja se ne koristi za snabdijevanje vodovoda pokazala je loš status.

Kvalitet vode za piće na području Glavnog grada je na zadovoljavajućem nivou.

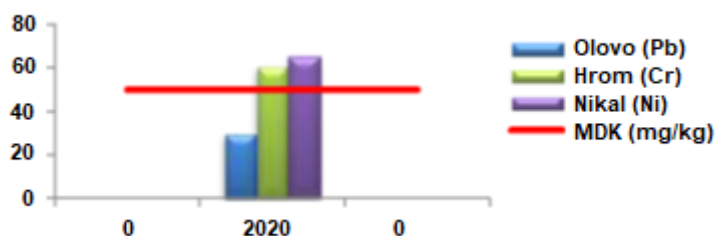
Zemljište

Na području Glavnog grada Podgorica, uzorkovanje zemljišta izvršeno je na lokaciji naselje Omerbožovići (poljoprivredno zemljište u blizini sanitarne deponije komunalnog otpada „Livade”).

Analizom uzorka zemljišta sa lokacije u blizini sanitarne deponije komunalnog otpada „Livade” evidentiran je povećan sadržaj hroma, nikla i bora u odnosu na vrijednosti normirane Pravilnikom o dozvoljenim koncentracijama štetnih i opasnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje („Sl. list RCG“, br. 018/97). Sadržaj svih ostalih neorganskih i organskih parametara ne premašuje propisane koncentracije. Naime, od analiziranih toksičnih i kancerogenih organskih materija detektovano je samo prisustvo policikličnih aromatičnih ugljovodonika (PAH) i to u okvirima propisane MDK, dok su sve ostale POPs hemikalije ispod granice detekcije.

Ukupni rezultati dodatnih analiza za navedena prekoračenja parametara na ovoj lokaciji:

U zemljištu uzorkovanom na ovoj lokaciji povećan sadržaj navedenih elemenata ima prirodno, geološko porijeklo. Najveći procenat njihovog sadržaja prisutan je u prirodno teško pokretljivim oblicima, od čega samo u silikatnim jedinjenjima 92% ukupnog nikla i 90% ukupnog hroma. Bor je u zemljištu uglavnom prisutan u kristalnim formama i na njegovu biodostupnost najviše utiče kiselost zemljišta (pH), koja je opet u direktnoj vezi sa klimatskim prilikama. Njegov povišen sadržaj pripisuje se alkalnoj reakciji zemljišta, niskom nivou padavina i visokim temperaturama koje su obilježile podgoričku kotlinu u dužem vremenskom periodu prije i u toku uzorkovanja. Takvi uslovi pogoduju smanjenoj rastvorljivosti bora što dovodi do njegovog nakupljanja u površinskom sloju zemljišta.

Grafik br.4. Sadržaj olova (Pb), hroma (Cr) i nikla (Ni) u mg/kg u blizini sanitarne deponije komunalnog otpada „Livade”

1.6. Demografske karakteristike

Prema podacima koji su dobijeni na posljednjem popisu stanovništva (MONSTAT; Uprava za statistiku Crne Gore²) iz 2011. godine na području Podgorice živi 187085 stanovnika, od toga u gradskoj sredini 156169 i u ostalim djelovima 30916 stanovnika. Ukupan broj naselja je 143, od kojih dva naselja imaju status gradskih opština, Golubovci sa 16093 stanovnika i Tuzi sa 12096 stanovnika. Najviše domaćinstava je u gradskoj sredini – 47675. Broj stanovnika po kilometru kvadratnom površine je između 101 i 150, dok je prosječan broj članova domaćinstva 3.2 člana po domaćinstvu, što je i državni prosjek.

U dijelu polne strukture stanovništva, 51.27% od ukupnog broja čine pripadnice ženskog pola.

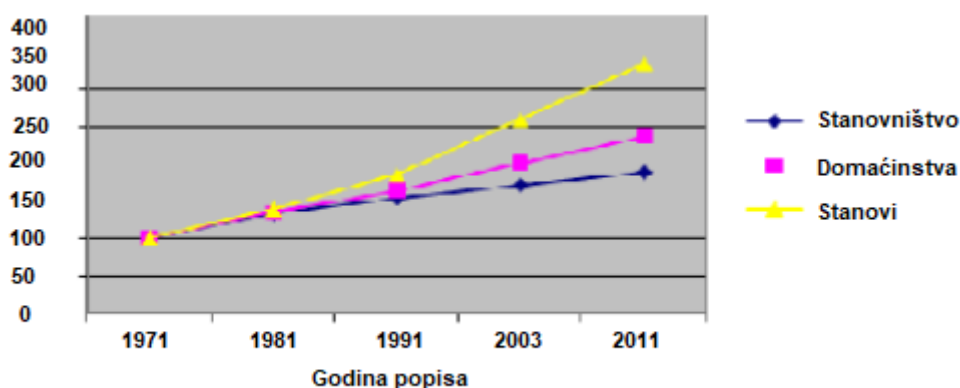
² www.monstat.org

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

Starosna kategorija	Broj stanovnika	Učešće u ukupnom broju stanovnika
0-5 god.	15 405	8.29 %
6-14 god.	22 430	12.06 %
15-19 god.	13 122	7.06 %
20-64 god	115 028	61.86 %
65 i više	19 952	10.73 %

Tabela.br.1. Raspodjela stanovništva po starosnim kategorijama

Prije 40-ak godina u Podgorici, kao i u cijeloj Crnoj Gori broj domaćinstava bio je ravnopravan broju stanova, međutim poslednjih godina situacija se bitno promijenila, i sve je veća potražnja stanova, pa sada broj stanova značajno premašuje broj domaćinstava.

Grafik br.5. Promjena broja stanova, domaćinstava i stanovništva u periodu 1971. – 2011. godina u Podgorici

Ažurirani podaci

Prema konačnim podacima popisa održanog 2023. godine (MONSTAT; Uprava za statistiku Crne Gore) na području Podgorice živi 179 505 stanovnika, od čega je 85 819 muškaraca i 93 686 žena. Ukupan broj naselja u Podgorici je 141.

Starosna kategorija	Broj stanovnika	Učešće u ukupnom broju stanovnika
0-4 god.	11 814	6.58 %
5-9 god.	11 962	6.66 %
10-14 god.	11 728	6.53 %
15-75 god	134 976	75.2 %
75 i više	9 025	5.1 %

Tabela br.1a. Raspodjela stanovništva po starosnim kategorijama (Popis 2023.g.)

1.7. Privredni i infrastrukturni objekti

Podgorica je glavni administrativni centar Crne Gore. Takođe je i jedan od glavnih privrednih centara, u kojem su objektu od posebnog značaja oni čije funkcionisanje utiče na funkcionisanje samog grada i države. Prilikom same gradnje ili rekonstrukcije ovih objekata treba preduzeti sve preventivne mjere zaštite u cilju smanjenja mogućnosti da diđe do požara.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

U Podgorici je u 2020. godini bilo registrovano 13419 privrednih društava, dok je u 2021. godini taj broj iznosio 14 145, što predstavlja 35,6% od ukupnog broja privrednih društava u Crnoj Gori, prema Saopštenju br. 38/2022 – Broj i struktura poslovnih subjekata u Crnoj Gori³.

Ažurirani podaci

U Podgorici je u 2024. godini registrovano 20 953 poslovna subjekta, prema Saopštenju 42/2025 – Broj i struktura poslovnih subjekata u Crnoj Gori⁴.

1.7.1. Privredni objekti od posebnog značaja

U kategoriju privrednih objekata od posebnog značaja spadaju elektroenergetski objekti i postrojenja, objekti koji služe za vodosnabdijevanje, telekomunikacioni objekti, zdravstvene ustanove, obrazovne ustanove (škole, vrtići, univerziteta), objekti lokalne samouprave, benzinske stanice, veći proizvodni pogoni i privredne kompanije u kojima radi veći broj ljudi.

Aerodromski terminal goriva na aerodromu u Podgorici ima 4 rezervoara za skladištenje zapaljivih tečnosti. Od toga su 3 podzemna rezervoara kapaciteta po 80 tona za JET A-1 kerozin i jedan nadzemni rezervor kapaciteta 10 tona za euro dizel.

“Energogas” DOO Podgorica je registrovano za distribuciju, skladištenje i transport tečnog naftnog gasa (TNG) u Crnoj Gori, a nalazi se na lokaciji Dajbabe bb u neposrednoj blizini Podgorice. Društvo raspolaže sa 2 rezervoara, ukupnog kapaciteta 400m³, a posjeduje i svoju punionicu za boce, koje imaju široku primjenu u domaćinstvima, ugostiteljskim objektima, hotelima. Za transport na teritoriji Crne Gore koriste se dvije auto cistijerne kapaciteta 20t, a za transport TNG-a u bocama, na raspolaganju su vozila kapaciteta od 800kg do 8t. U prostoru ovog privrednog društva postoji potencijalna opasnost po lica i životnu sredinu usljed nekontrolisanog ispuštanja gasa, požara, eksplozije gasova što može prerasti u druge veće akcidente.

Benzinske stanice na kojima se nalaze rezervoari Euro dizel, bezolovnog benzina BMB 95, BMB 95 Racing, BMB 98, kao i rezervoari tečnog naftnog gasa i na kojima se vrši izdavanje goriva mogu predstavljati potencijalna mjesta na kojima može doći do pojave eksplozija i požara. Takođe, plinske stanice kao zasebni objekti predstavljaju mjesta od posebnog značaja u smislu zaštite od požara i pratećih posledica koje se mogu pojaviti.

Kompanija “13.jul – Plantaže” u svom vlasništvu posjeduje vinski podrum na Čemovskom polju, u neposrednoj blizini Podgorice, ukupnog kapaciteta 27 miliona litara, kao i Stari podrum (Lješkopolje) u kojem se može skladištiti 5 miliona litara vina, koja takođe predstavljaju potencijalno opasna mjesta na kojima može doći do požara.

“Novi duvanski kombinat” AD Podgorica koje je registrovano kao društvo koje se bavi otkupom, proizvodnjom i prometom duvanskih proizvoda sa sjedištem u ul. Kraljice Milene bb u Podgorici takođe predstavlja privredni subjekat od posebnog značaja, gdje može doći do požara u uskladištenim sirovinama (duvanu i ostalim sredstvima za proizvodnju) koji se koristi za proizvodnju.

AD “MONTECARGO” Podgorica prilikom transporta opasnih materija preko teritorije Glavnog grada, kao uostalom i na cijeloj trasi prevoza mora poštovati procedure za prevoz opasnih materija, pripremanje tovarnog lista, uz prilaganje uputstava o posebnim mjerama bezbjednosti, kako ne bi došlo do njihovog rasipanja, isticanja ili razlivanja, što bi moglo imati za posledicu pojave požara i drugih neželjenih pojava.

“HEMOMONT” DOO Podgorica sa sjedištem u ul. 8.marta 55a kao prva fabrika lijekova u Crnoj Gori, u okviru kojeg se nalazi i postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda takođe je objekat u kome bi moglo doći

² Demografske karakteristike i podaci o broju privrednih subjekata dobijeni su od Uprave za statistiku Crne Gore - www.monstat.org

1.7.2. Elektroprivredni objekti – prenosni i distributivni sistemi

Snabdijevanje električnom energijom u Podgorici vrše Crnogorski elektroprenosni (CGES) i Crnogorski elektrodistributivni system (CEDIS), koji omogućavaju da se električna energija iz proizvodnih izvora prenese do krajnjih korisnika.

Prema Pravilima CGES-a dijelu elektroenergetskog sistema koji se bavi prenosom električne energije pripadaju visokonaponski vodovi nazivnog napona 400 kV, 220 kV i 110 kV, odgovarajuće transformatorske stanice između njih, kao i drugi energetske objekti.

Takođe, pored prenosa električne energije, značajan je udio i u telekomunikacijama, koji se odvija kroz iznajmljivanje optičkih kablova, čija je ukupna dužina na području Crne Gore 723 km, dok je Podgorica ispresijecana sledećim dionicama optičkih kablova:

Red. br.	Dionica	Dužina (km)	Red. br.	Dionica	Dužina (km)
1.	Podgorica 2 – Trebinje	61	8.	Podgorica 2 – Podgorica 4	4
2.	Podgorica 2 – Ribarevine	84	9.	NDC – Podgorica 4	2
3.	Podgorica 1 – Perućica	34	10.	Podgorica 2 – Podgorica 5	11
4.	Podgorica 2 – Cetinje	31	11.	Podgorica 2 – granica sa Albanijom	29
5.	Podgorica 2 – Virpazar	30	12.	Podgorica 1 – Danilovgrad	18
6.	NDC (Nacionalni Dispečerski centar) – Upravna zgrada	1	13.	Podgorica 1 – Podgorica 3	4
7.	Podgorica 1 – Podgorica 2	6	14.	Podgorica 1 – Upravna zgrada CGES	4
			15.	Podgorica 3 – Podgorica 5	4

Tabela br.2. Optička mreža CGES-a na teritoriji Podgorice

Ažurirani podaci

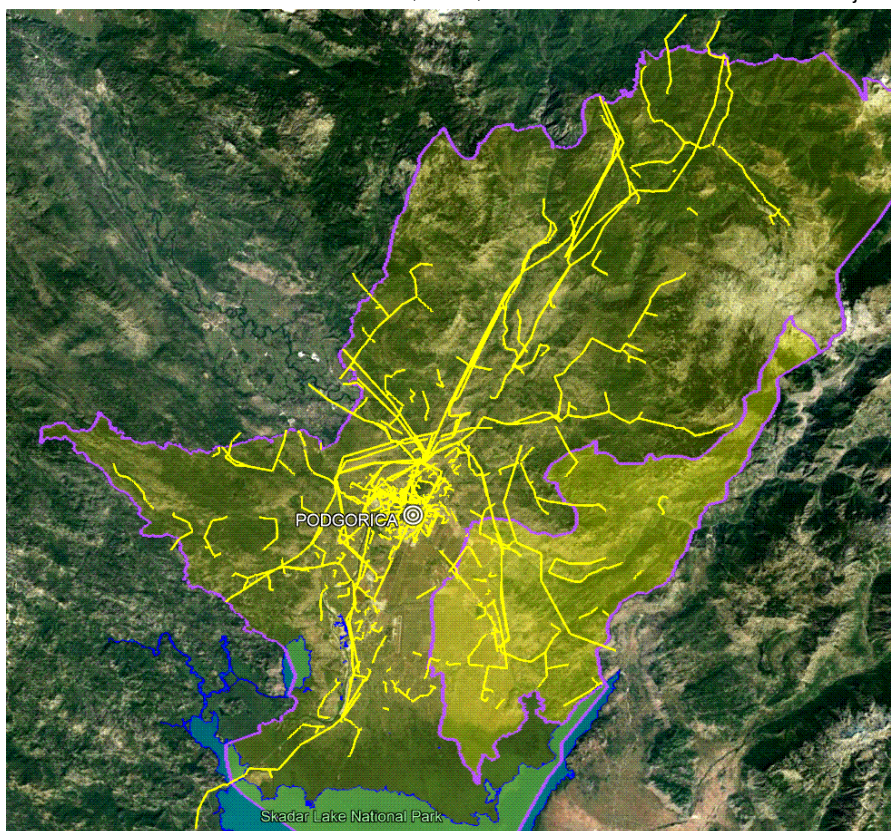
Red. br.	Dionica	Dužina (km)	Red. br.	Dionica	Dužina (km)
1.	Podgorica 2 – Lastva	71	10.	Podgorica 2 – Podgorica 5	11
2.	Podgorica 2 – Ribarevine	91.6	11.	Podgorica 2 – granica sa Albanijom	29
3.	Podgorica 1 – Perućica	36.7	12.	Podgorica 1 – Danilovgrad	18
4.	Podgorica 2 – Cetinje	33.6	13.	Podgorica 1 – Podgorica 3	4
5.	Podgorica 2 – Virpazar	32	14.	Podgorica 1 – Upravna zgrada CGES	4
6.	NDC (Nacionalni Dispečerski centar) – Upravna zgrada	1	15.	Podgorica 3 – Podgorica 5	4
7.	Podgorica 1 – Podgorica 2	6	16.	Podgorica 1 – Podgorica 4	6
8.	Podgorica 2 – Podgorica 4	4	17.	Podgorica 1 – Mrke	9
9.	NDC – Podgorica 4	2			

Tabela br. 2.1. Dionice optičke mreže CGES-a

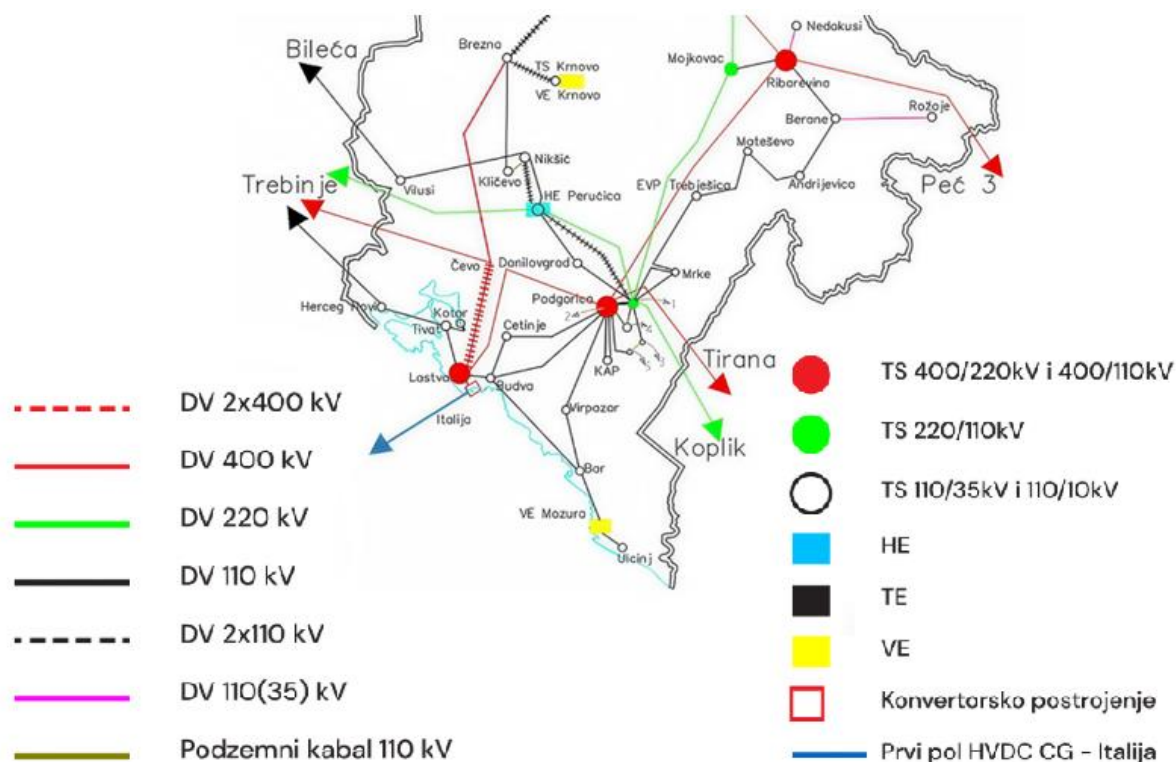
PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

Prema Pravilima CEDIS-a dio elektroenergetskog sistema koji se bavi distribucijom električne energije čine postrojenja 35 kV, transformatori 35/X kV i vodovi 35 kV, kao i postrojenja, transformatori i vodovi nižeg naponskog nivoa, do mjesta priključka korisnika sistema, kao i objekti, telekomunikaciona i informaciona oprema i druga infrastruktura neophodna za funkcionisanje distributivnog sistema.

Ukupna dužina 10 kV kablovske mreže iznosi 402,3 km, a dužina vazdušne 10 kV mreže je 457,5 km.⁵

Slika br.6. Mreža električnih vodova na teritoriji Podgorice

Slika br. 6.1. Mreža prenosnog elektroenergetskog sistema Podgorice sa okolinom⁶

⁵ PUP Glavnog grada Podgorica do 2025. godine

⁶ www.cges.me

1.7.3. Saobraćajna infrastruktura

1.7.3.1. Drumski saobraćaj

Podgorica kao glavni grad predstavlja saobraćajno čvorište i dobro je saobraćajno povezana sa ostatkom države i šire.

Auto-putem Bar – Boljare čija je izgradnja počela 2015. godine, tj. dionicom Smokovac – Mateševo u dužini od 41 km, Podgorica je povezana sa dijelom sjevera Crne Gore.

Okosnicu putne mreže čine magistralni put M-2 (Debeli brijeg - Podgorica - Berane - Špiljani) sa kracima M-2.3 (Budva - Cetinje - Podgorica) i M-2.4 (Petrovac - Bar - Ulcinj - Sukobin) i magistralni put M-18 (Šćepan Polje - Nikšić - Podgorica – Božaj).

Magistralnim putem Podgorica – Gusinje prethodno rastojanje od 200 km između ova dva grada skraćeno je na 65 km preko graničnog prelaza Zatrijebačka Cijevna – Grabon.

Prema značaju za saobraćaj i funkciji povezivanja u prostoru putevi na području Glavnog grada su podijeljene u sledeće kategorije.

- Opštinske puteve – lokalne puteve i ulice u naseljima
- Nekategorisane puteve.

Ukupna dužina lokalnih puteva iznosi oko 920km, dok je mreža nekategorisanih puteva dužine oko 525 km. Dužina lokalnih puteva sa asfaltnim kolovoznim zastorom iznosi 761,6 km.

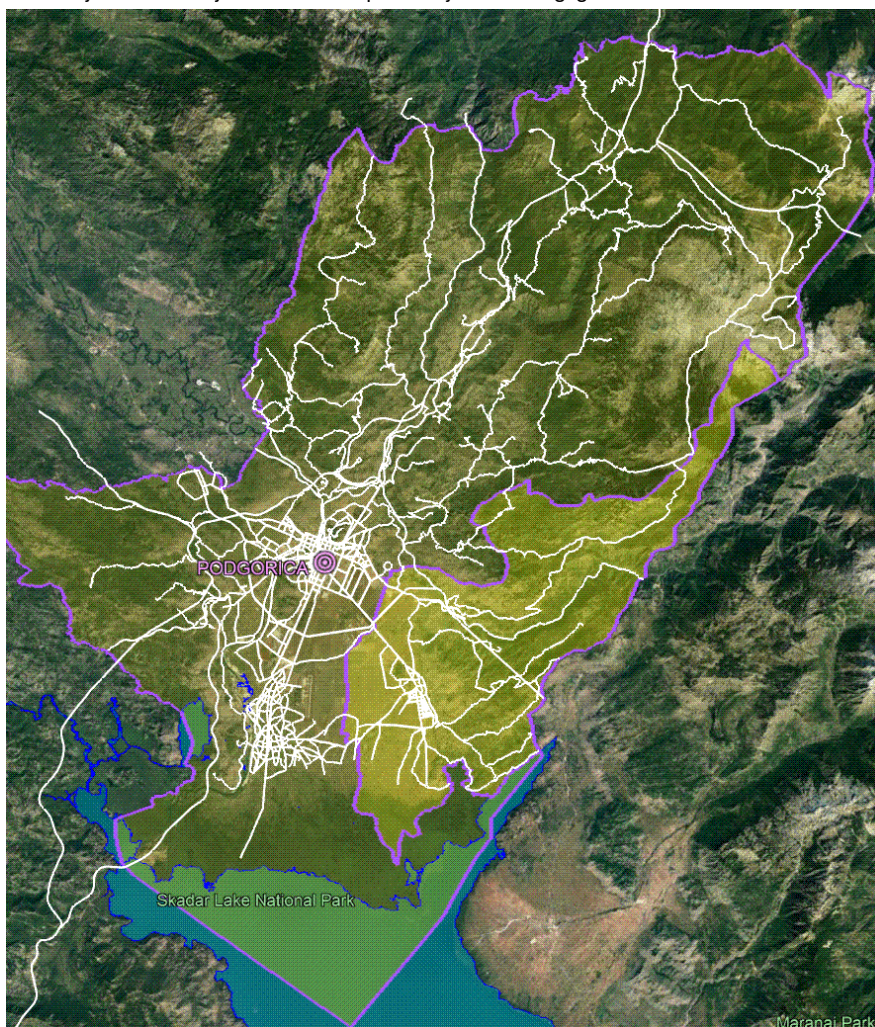
Podgoricu karakteriše i veliki broj mostova u gradskom dijelu od kojih su ključni: Most „Luča” na jugozapadnoj obilaznici koji povezuje magistralne puteve prema Cetinju i Petrovcu, sa 4 velike trake, Milenijum most – četiri velike trake, Vezirov most – tri velike trake, Blažov most – četiri velike trake, Junion bridž – 4 velike trake, Most Braće Zlatičanin – 4 kolovozne trake, Krivi most – 2 trake, Nikšićki most – takođe 2 velike trake, i pješački mostovi (Viseći, Moskovski most, most Andrije Kažića, most koji povezuje naselje „1.maj” i naselje “Titeks”.

Slika br.7. Most “Luča” na jugozapadnoj obilaznici koja povezuje magistralne pravce koji povezuju Glavni grad sa Cetinjem i Petrovcem

Sistem javnog prevoza putnika funkcioniše kao autobuski, gradski i prigradski prevoz, kao i taksi prevoz. Sistem pješačkih komunikacija u gradu sastoji se od trotoara uz saobraćajnice, samostalnih pješačkih staza, pješačkih mostova, šetališnih staza i trgova. Infrastruktura za odvijanje biciklističkog saobraćaja u Podgorici je u skorije vrijeme razvijena. Ukupna dužina biciklističkih staza i traka na četiri izgrađena koridora kroz gradsko jezgro iznosi 11 km.

Na slici br.10. prikazana je saobraćajna mreža na području Glavnog grada.

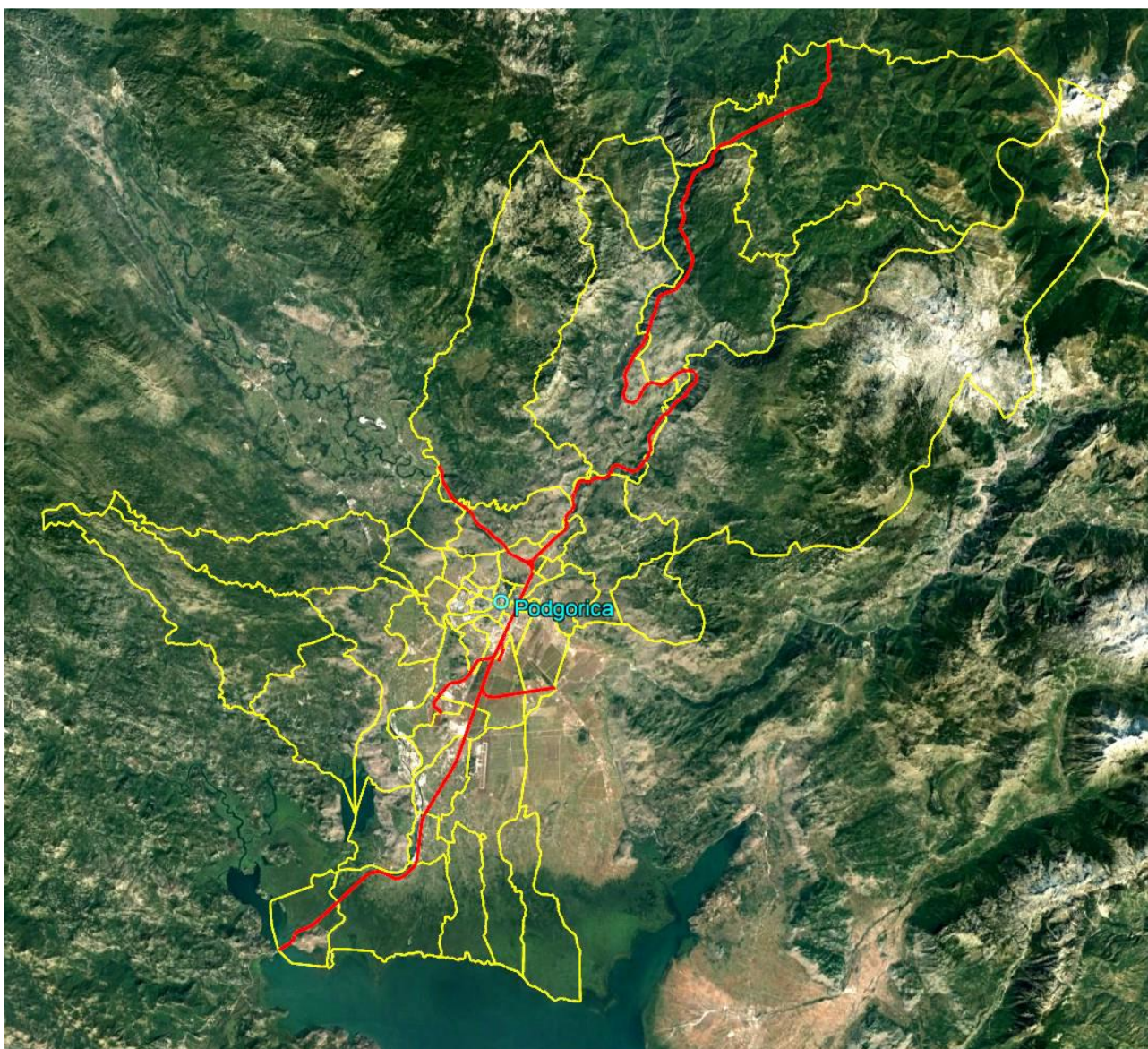
Slika br.8. Saobraćajna infrastruktura na području Podgorice

1.7.3.2. Željeznički saobraćaj

Željezničku mrežu u državi, pa i u Podgorici čine jednokolosječne pruge normalne širine 1435 mm i četiri željeznička pravca:

- Podgorica – Bar – u dužini od 29 km na teritoriji Podgorice,
- Podgorica – Bijelo Polje – u dužini od 15,5 km na teritoriji Podgorice,
- Podgorica – Nikšić – u dužini od 22.2 km na teritoriji Podgorice,
- Podgorica – Tuzi – državna granica (dio pruge Podgorica – Skadar) – u dužini od 13.7 km na teritoriji Podgorice, koja su prikazana na slici br.11.

Pravci prema Baru, Bijelom Polju i Nikšiću elektrificirani, dok je dio prema Tuzima neelektrificiran. Dozvoljeno osovinsko opterećenje na svim prugama u Crnoj Gori, pa i na 80.4 km dužine na području Podgorice, je 22,5 t po osovini.

Slika br.9. Željeznička infrastruktura (linije crvene boje) na području Podgorice, prikazana na karti sa granicama naselja.

1.7.3.3. Vodeni saobraćaj

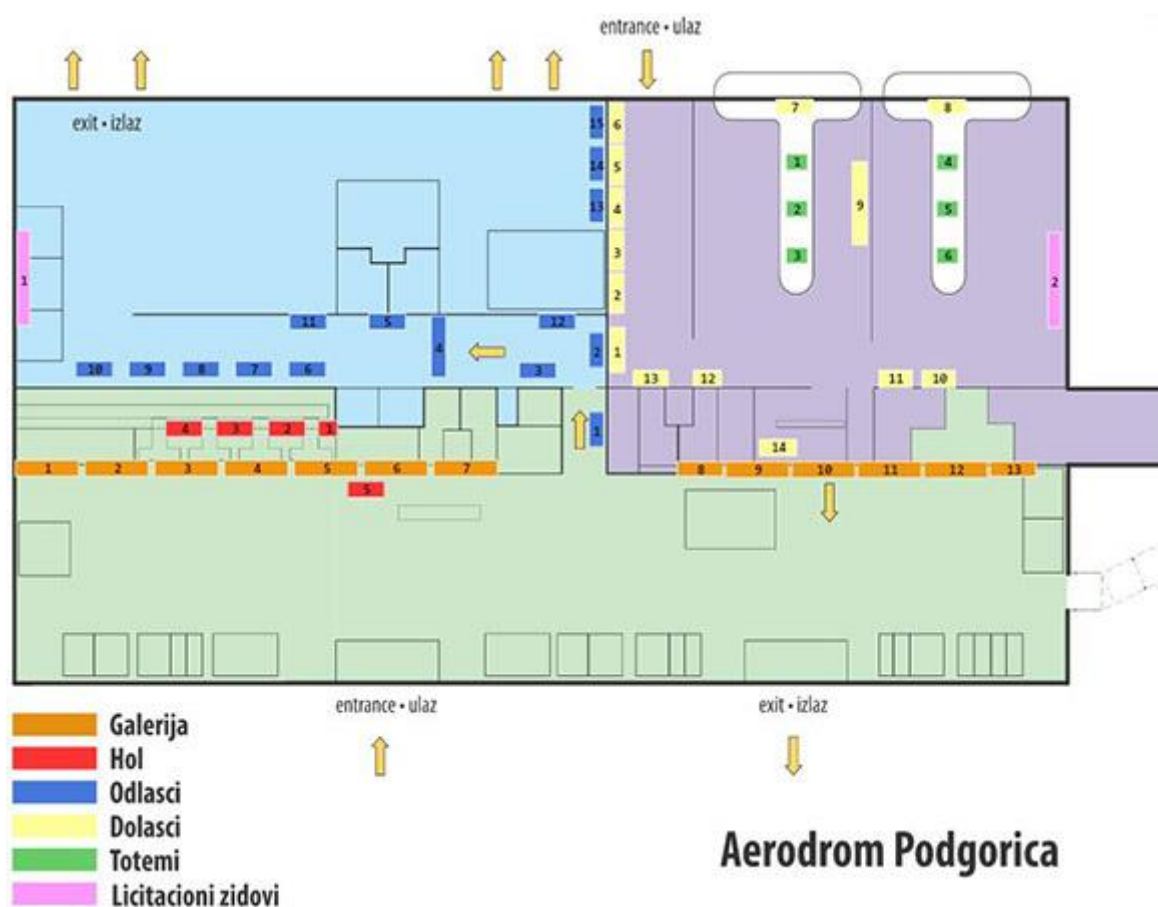
Vodeni saobraćaj nije razvijen na teritoriji Podgorice i može se reći da se svodi na saobraćaj malih čamaca. Od 2002. g. u Glavnom gradu postoji kajakaški klub, koji svoje aktivnosti organizuje na rijeci Morači, na potezu od Vezirovog mosta do mosta Union bridge.

1.7.3.4. Vazdušni saobraćaj

Aerodrom Podgorica se nalazi na području gradske opštine Gloubovci, udaljen je 8 km od centra grada i posjeduje poletno-sletnu stazu dužine 2500m i širine 45m sa orijentacijom sjever-jug (PSS 18/36). Prema ICAO klasifikaciji aerodroma, ima kategoriju 4E ILS Cat I. Instrumentalno slijetanje je moguće samo na PSS 36 (sa juga), dok je prilaz PSS 18 iz pravca sjevera samo vizuelni, i moguć samo u savršenim vizuelnim meteorološkim uslovima. Aerodrom raspolaže sa: 14 staza za vožnju, 6 parking pozicija za avione kategorije C, uz mogućnost parkiranja aviona kategorije D na parking pozicijama 5 i 6, 3 parking pozicije za avione generalne avijacije (raspon krila ≤ 20 m), 1 parking poziciju na tehničkoj platformi za avione kategorije C, putnički terminal površine 5500 m², koji ima 8 šaltera za registraciju putnika i prtljaga, 8 izlaza (dva za dolaske i 6 za odlaske) i 2 karusela za preuzimanje prtljaga.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

U sklopu aerodroma je veći parking, sa oko 215 parking mjesta za automobile, od kojih 4 parking mjesta namijenjena putnicima sa posebnim potrebama i 10-ak mjesta za autobuse.

Slika br.10. Mapa zgrade Aerodroma Podgorica

1.7.3.5. Telekomunikacije

Na području Podgorice postoje mobilni operateri, koji funkcionišu na državnom nivou, i to: T-Mobile, One Crna Gora i M-tel koji koriste 4G GSM tehnologiju. Pokrivenost prostora je dobra, a kako je mobilna telefonija u stalnom porastu, situacija se stalno popravlja.

U oblasti elektronskih komunikacija značajno mjesto zauzimaju Wireless Montenegro koji je operater TETRA sistema komunikacija, koje se koristi kao funkcionalni sistem veza u Ministarstvu unutrašnjih poslova, kao i pojedinim službama zaštite i spašavanja.

Radi se na izgradnji optičkih pristupnih mreža, a na području Glavnog grada značajni, do sada izgrađeni, optički kablovski pravci su:

- Magistralni optički spojni put Podgorica-Bar, kapaciteta 38 vlakana, kao dio južnog optičkog prstena, postavljen dijelom duž Jadranske magistrale, a dijelom duž željezničke pruge;
- Magistralni optički spojni put Podgorica-Cetinje, kapaciteta 36 vlakana, kao dio južnog optičkog prstena, postavljen duž magistralnog puta;
- Magistralni optički spojni put Podgorica-Danilovgrad-Nikšić, kapaciteta 38 vlakana, kao dio sjevernog optičkog prstena, postavljen duž regionalnog puta;
- Magistralni optički spojni put Podgorica-Kolašin, kapaciteta 36 vlakana, kao dio sjevernog optičkog prstena, postavljen dijelom duž magistralnog puta, a dijelom duž željezničke pruge;

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

- Optički prsteni A; B; C kojim je obezbjeđena zaštita , u prenosu, svih telekomunikacionih čvorova na nivou Glavnog grada;
- Univerzitetska optička mreža, kojom su međusobno povezane sve univerzitetske jedinice sa područja Glavnog grada;
- Kao i velika mreža lokalnih i privodnih optičkih kablova, različitih kapaciteta.⁷

Radio-difuzni centar DOO (RDC) obavlja djelatnost pružanja usluga na području radio-komunikacija i telekomunikacija, pružajući usluge prenosa i emitovanja radijskih i televizijskih programa, prenosa slike, zvuka i podataka, kolokacije i druge savremene multimedijске usluge. RDC posjeduje dva emisiona centra na Lovćenu i na Bjelasici i ukupno 134 objekta, od čega 13 objekata na teritoriji Podgorice (Plavnica, Gloubovci, Potoci-Mrke, Bloče, Sjenica, Zatrijebač, Anteševac, Lijeva Rijeka, Veruša, RTV Dom, Beri, Brskut, Velja Gora).

Slika br.11. Mreža glavnih telekomunikacionih vodova na teritoriji Glavnog Grada.

1.8. Vanprivredni objekti i ustanove

1.8.1. Obrazovanje

Na području Glavnog grada zastupljeni su svi nivoi obrazovanja. Predškolsko obrazovanje se odvija u dvije državne ustanove: JPU „Đina Vrbica” i JPU „Ljubica Popović” sa oko 20 vaspitnih jedinica, kao i u oko 20 privatnih predškolskih ustanova.

Osnovno obrazovanje se odvija u 26 osnovnih škola, od kojih 4 na području gradske opštine Gloubovci i 23 područne ustanove sa prosječno oko 24000 đaka upisanih u školskoj godini. Tu su i 3 privatne internacionalne škole. Srednje obrazovanje se može steći u jednoj od 13 srednjih škola, kao i dvije umjetničke škole.

Visokoškolsko obrazovanje se može steći na državnom univerzitetu i dva privatna univerziteta.

⁷ Prostorno-urbanistički plan Glavnog grada Podgorica do 2025. godine

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

U Podgorici postoje i dva resursna centra: Centar za autizam, razvojne smetnje i dječiju psihijatriju „Ognjen Rakočević” i Resursni centar za obrazovanje i osposobljavanje „1.jun”.

Postoji i veći broj ustanova koje se bave obrazovanjem odraslih, od kojih se neke nalaze i u samim osnovnim školama.

S obzirom da je Podgorica studentski centar studenti imaju na raspolaganju smještaj i boravak u tri studentska doma.

Ažurirani podaci:

U Podgorici se nalaze:

3 državne predškolske ustanove, 25 privatnih predškolske ustanove (od kojih su četiri internacionalne), 23 državne osnovne škole, 5 privatnih internacionalnih osnovnih škola, 14 srednjih škola (9 državnih, 1 državno-privatna škola, 5 privatnih, od kojih su 3 internacionalne srednje škole), 1 državna i 1 državno-privatna umjetnička škola osnovnog i srednjeg obrazovanja (već su ubrojane među srednje škole), 2 državna resursna centra i 1 dom učenika i studenata.⁸

U Podgorici postoji i 61 organizator obrazovanja odraslih.

U tabelama br. 3.1. do 3.5. koje slijede dat je spisak obrazovno-vaspitnih ustanova na području Glavnog grada sa adresom i kontakt telefonom.

Naziv ustanove	Adresa	Kontakt tel.
PU "Đina Vrbica"	8.marta br. 76	020-662-084
PU "Ljubica Popović"	Arh. Milana Popovića 4	020-243-674
PU "Sofija Klikovac"	Radoslav Burića b.b.	

Tabela br. 3.1. Državne predškolske ustanove

Naziv ustanove	Adresa	Kontakt tel.
Francuska evropska škola	IX Crnogorske brigade 140	067-029-079
Happy kids	27. marta b.b. zgrada Trudbenik	069-583-408, 068-517-025
International school and kindergarten Maša	Dalmatinska 51	067 242 810
Mondo Creativo	Sima Barovića 2	069-275-896
Obrazovni centar "QSI International School of Montenegro"		069-209-644, 069-351-104
Obrazovni centar "The British Academy"	Romanovih 33	067-047-047
Obrazovni centar "United Kids International"	Ulica Baku 110	069-010-799
PU "Artić Pinokio"	Arsenija Boljevića br.41	067-257-479, 020-645-463
PU "Čarli Čaplin"	Bjelopoljska br. 3	020-206-565
PU "Casa Dei Bambini"	Nikšički put 20b	068-855-401
PU "Dnevna majka"	Jerevanska 39	069-364-799
PU "Dobra vila"	Janka Vukotića 29	069-706-026
PU "Dvor"	Vojislavljevića 36	069-326-555, 020-226-131
PU "Kockica"	Đoka Miraševića br.13	069-570-450, 020-671-051
PU "Mandarina i papagaj"	Studentska 14, City kvart	069-842-879
PU "Maša"	Slavonska br.33	067-242-810
PU "Mašta"	Blok V	069-360-222

⁸ www.skolskamreza.edu.me

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

PU "Maštaonica"	Beogradska 29	067-620-770
PU "Naše malo kraljevstvo"	Radoja Jovanovića 52	067-422-570, 068-304-305
PU "Nebo Diznilenda"	Bulevar Vojvode Stanka Dragojevića 195	067-995-925
PU "Nova Kućica"	Đoka Miraševića 86, Blok 9	069-020-032
PU "Pipi Duga Čarapa"	Belvederska br.107	069-091-219, 067-258-006
PU "British green academy"	Iva Andrića bb	067-602-605
PU "The Dodo"	Studentska 29, City kvart	067-559-592, 067-873-098
PU "Zvezdice"	Dalmatinska 48	067-395-723

Tabela br.3.2. Privatne predškolske ustanove

Naziv ustanove	Adresa	Kontakt tel.
Osnovna škola "18 oktobar"	81124 Bioče	040-271-138
Osnovna škola "21. maj"	Cvijetin brijeg - Drač	020-657-177
Osnovna škola "Boško Radulović"	Komani	nema
Osnovna škola "Božidar Vuković Podgoričanin"	VIII crnogorske b.b.	020-629-314
Osnovna škola "Branko Božović"	Iva Andrića br.40	020-270-508
Osnovna škola "Đoko Prelević"	81205 Ubli	nema
Osnovna škola "Dr Dragiša Ivanović"	Zlatica b.b.	020-660-008
Osnovna škola "Maksim Gorki"	Ivana Vujoševića 1	020-201-405
Osnovna škola "Marko Miljanov"	Žrtava Fašizma b.b.	020-627-584
Osnovna škola "Milorad Musa Burzan"	Božane Vučinić br. 44	020-622-013
Osnovna škola "Novka Ubović"	Tološi	
Osnovna škola "Oktoih"	Radosava Burića b.b.	020-640-255
Osnovna škola "Pavle Rovinski"	Stari aerodrom b.b.	020-651-511
Osnovna škola "Radojica Perović"	Blok VI b.b.	020-264-888
Osnovna škola "Savo Kažić"	81252 Barutana	nema
Osnovna škola "Savo Pejanović"	IV proleterske br. 5	020-230-558
Osnovna škola "Ščepan Đukić"	Lijeva Rijeka 81204	nema
Osnovna škola "Štampar Makarije"	Blok V	020-218-006
Osnovna škola "Sutjeska"	Nikca od Rovina br. 2	020-238-020
Osnovna škola "Vladimir Nazor"	Goce Delčeva 7	020-645-316
Osnovna škola "Vlado Milić"	Cetinjski put b.b.	020-260-106
Osnovna škola "Vojin Popović"	Drezga	nema
Osnovna škola "Vuk Karadžić"	Radosava Burića	020-641-344

Tabela br. 3.3. Osnovne škole

Naziv ustanove	Adresa	Kontakt tel.
Gimnazija "Slobodan Škerović"	Vaka Đurovića b.b.	020-667-546
Škola za srednje i više stručno obrazovanje "Sergije Stanić"	Ul. Ilije Milačića br. 10	020-624-289
Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović"	Podgorica	020-634-824
Srednja elektrotehnička škola "Vaso Aligrudić"	Vasa Raičkovića 26	020-237-319
Srednja građevinsko-geodetska škola "Inž Marko Radević"	Vasa Raičkovića 26	020-237-363

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

Srednja medicinska škola	Ljubljanska b.b.	020-224-633
Srednja stručna škola "Ivan Uskoković"	Vasa Raičkovića 1	020-246-767
Srednja stručna škola "Spasoje Raspopović"	Vasa Raičkovića 26	020-237-361
Umjetnička škola osnovnog, srednjeg muzičkog i baletskog obrazovanja "Vasa Pavić"	Novaka Miloševa 41	020-231-853

Tabela br.3.4. Državne srednje škole

Naziv ustanove	Adresa	Kontakt tel.
Umjetnička škola osnovnog i srednjeg muzičkog obrazovanja za talente "Andre Navara"	I Proleterske 40, Masline	020-611-552
Gimnazija "Podgorica"	Ulice Veliše Popovića 52	069-081-700
Gimnazija "Sveti Sava"	19. septembra 72	067-326-780
Obrazovni centar "QSI International School of Montenegro"		069-209-644
Obrazovni centar "The British Academy"	Romanovih 33	067-047-047
Obrazovni centar "United Kids International"	Ulica Baku 110	069-010-799

Tabela br.3.5. Privatne srednje škole

1.8.2. Zdravstvene ustanove

Podgorica nema svoju opštu bolnicu kako je to slučaj sa drugim gradovima države, već je na njenoj teritoriji smješten Klinički centar Crne Gore, kao dio zdravstvenog sistema koji obezbjeđuje servis sekundarne i tercijarne medicinske zaštite.

Takođe, značajno mjesto u pružanju zaštite ima Dom zdravlja Podgorica sa 14 jedinica u urbanom gradskom području i 10 seoskih ambulanti.

U Podgorici je i Institut za javno zdravlje Crne Gore, Zavod za transfuziju krvi, Zavod za hitnu medicinsku pomoć, kao i ZU Apoteke Crne Gore „Montefarm” sa 9 apoteka. Zdravstvena zaštita se odvija i u okviru privatnih medicinskih ustanova: bolnica, poliklinika, ambulanti, laboratorija, stomatoloških ordinacija i apoteka.

Djelatnost socijalne i dječje zaštite obavljaju javne i privatne ustanove. Na teritoriji Podgorice funkcionišu Javna ustanova Centar za socijalni rad za Podgoricu i Opštinu u okviru Glavnog grada – Gloubovci, Javna ustanova Zavod „Komanski most”, Javna ustanova Centar za djecu i mlade „Ljubović”, JU Resursni centar za djecu i mlade „Podgorica” i JU za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci.

1.8.3. Objekti kulture i kulturna dobra

Podgorica je glavni grad i kulturno, naučno i institucionalno središte Crne Gore, u kojem je brojno kulturno naslijeđe, kulturno-istorijski spomenici i kulturne institucije, sa dosta kulturnih događaja. U Podgorici se nalazi 50 spomenika kulture pod zakonskom zaštitom, arheološki lokaliteti Medun i Duklja, brojni kulturno-istorijski spomenici, od kojih su najznačajniji: Spomenik Petru I Petroviću Njegošu, Spomenik Crnogorsko oro, Spomenik Josipu Brozu Titu, Spomenik Petru II Petroviću Njegošu, Spomenik Kralju Nikoli, Spomenik Valtazaru Bogišiću, Spomenik vojvodi Mirku Petroviću i crnogorskim junacima učesnicima oslobodilačkih ratova, Spomenik vojvodi Marku Miljanovu, Spomenik palih heroja - Partizanu borcu, Spomenik Ivanu Crnojeviću, Statua Vladimira Visotskog, Spomenik Aleksandru Puškinu i Nataliji Gončarovoj, Spomenik Francu Prešernu, Spomenik na Barutani, Spomenik princezi Jeleni Petrović Savoja, Spomenik nevinim žrtvama Podgorice u Prvom i Drugom svjetskom ratu.

Od spomenika kulture tu su: Stara Varoš i Sahat kula, Sastavci i most na Sastavcima, Dvorski kompleks na Kruševcu, Kuslevova kuća, Hamam / Banja, Kuća Čubranovića.

Slika br.12. Dvorski kompleks na Kruševcu

Od institucija kulture izdvajaju se: Crnogorsko narodno pozorište, Gradsko pozorište, KIC „Budo Tomović”, JU Centar savremene umjetnosti Crne Gore, Muzički centar Crne Gore, Crnogorska kinoteka, Muzeji i galerije Podgorice, Muzej „Marka Miljanova”, 10-ak galerija, Umjetnički paviljon, Prirodnjački muzej.

U Podgorici postoji i veći broj sakralnih objekata, od kojih su najznačajniji: Saborni Hram Hristovog Vaskrsenja i crkva Svetog Spasa, Manastir Ćelija Piperska, Manastir Duga, Manastir Dajbabe, Crkva Sv. Đorđa, Crkva svetog velikomučenika Dimitrija, Crkva svetog Nikole na Medunu, Rimokatolička crkva, Skender Čauševa – Starodoganjska džamija.

1.8.4. Sportski objekti

Glavni grad – Podgorica sprovodi planske aktivnosti u cilju unapređenja sportskih aktivnosti djece, omladine i građana. Strategijom razvoja sporta Podgorice obuhvaćeni su, analizirani i definisani strateški ciljevi razvoja sljedećih oblika sporta: takmičarski sport, školski sport, sport za sve (rekreativni sport), sport osoba sa invaliditetom, kao i sportskih objekata u Podgorici.

Svakako da jedan od najznačajnijih faktora u sistemu sporta predstavljaju sportski objekti, kojih na teritoriji Podgorice najviše ima za košarku i fudbal. Mogu se izdvojiti sledeći objekti: Gradski stadion Podgorica, Stadion FK zabjelo, Fudbalski stadion Crvena Stijena, Fudbalski kamp – Konik, oko 20 fudbalskih terena i balon hala. Tu su još i SC „Morača”, Gradski bazeni, SC Kalezić na Zabjelu (bazeni), oko 25 terena za košarku, tereni za rukomet, teniski teren, sportsko rekreativni tereni na Gorici, sala za boks BK „Budućnost”, džudo sala „Arso Milić”, streljački klub „Ljubović”, stadion malih sportova pod Goricom, sportski tereni Kasarne Masline.

1.8.5. Turistički objekti

Podgorica svojim položajem u centralnom dijelu države, prirodnim ljepotama, kulturnim i izletničkim sadržajem predstavlja grad sa velikim turističkim potencijalom, koji se može realizovati kroz poslovni, tranzitni, izletnički, rekreativno-odmarališni, lovni, sportski i kongresni turizam.

Tokom 2021. godine u Podgorici je boravilo 95 723 turista, od čega 83674 stranih turista, koji su ostvarili 196612 noćenja, od čega je 169678 bilo noćenja stranih državljana.

Poređenja radi, tokom 2020. godine u Podgorici je boravilo 39752 turista, od čega 31452 stranih, a svi su ukupno ostvarili 82701 noćenje, od čega su 65394 bila noćenja stranih državljana, koja je bila jedna od lošijih godina u turističkom smislu što je posledica svjetske pandemije.

Najznačajniji hoteli na području glavnog grada su:

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

Hotel:	Adresa:	Broj soba
Hotel Hilton Podgorica Crna Gora *****	Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 2	180 novoopremljenih soba i apartmana,
Hotel Hemera *****	Njegoševa 17	15 soba
Boutique Hotel Ziya *****	Beogradska 10	28 soba
Hotel VOCO Podgorica *****	Oktoih 2	81 soba

Tabela br.4. Smještajni kapaciteti u većim hotelima u Podgorici

Pored ovih hotela sa 5 zvjezdica, tu je i 35 hotela niže kategorije.

Turističku ponudu Podgorice upotpunjuju i restorani sa salama u kojima se može smjestiti veliki broj ljudi, kao i nemali broj manjih restorana i drugih ugostiteljskih objekata za dnevne i večernje izlaske.

Ažurirani podaci:

Tokom 2023. godine u Podgorici je boravilo 191 868 turista, među kojima su 175 423 strani turisti, koji su ostvarili 362 144 noćenja, dok su domaći ostvarili 33 541 noćenje, što je ukupno 395 685 noćenja.

Tokom 2024. godine Podgoricu je posjetilo 204 548 turista, od čega su strani gosti 189 432, koji su ostvarili 365 313 noćenja, a zajedno sa domaćim gostima i njihovim noćenjima ukupno je ostvareno 398 237 noćenja.

1.8.6. Vanprivredni objekti

U Podgorici, kao administrativnom centru, nalaze se: Vlada, Skupština, Vrhovni i Ustavni sud, državni i organi uprave Glavnog grada, kao i diplomatsko konzularna predstavništva (ambasade, konzulati, inostrani kulturni centri). Pored navedenih, na teritoriji grada nalaze se i vrlo osjetljivi objekti Vojske Crne Gore (kasarna „Masline“, Generalštab).

1.8.7. Zelene površine

Na području Glavnog grada zelene površine⁹ zauzimaju prostor od 11.867.163 m², od čega je 149.754 m² površina gradskih parkova, 160.616 m² zelenila u razdjelnim ostrvima i uz saobraćajnice, dok je 512.077 m² blokovskog zelenila. Površina park šuma i zaštitnih pojaseva je 8.940.791 m² neuređenih zaštitnih pojaseva, obala rijeka i površina neprivedenih namjeni. Takođe, u gradu se održavaju drvoredi koji broje oko 5500 stabala.

1.8.8. Šume i šumske površine na području Glavnog grada

Šume i šumska zemljišta Crne Gore čine važan element životne sredine, značajan činilac ruralnog razvoja, kulturne tradicije i jačanja ekonomije. Zbog svojih brojnih specifičnosti, šume su prostori od jedinstvenog značaja, kao staništa sa izraženom biološkom raznolikošću i jedinstvenim pejzažom.

Prema podacima Uprave za šume šumski kompleks područne jedinice Podgorica obuhvata površinu od 81.363 ha od čega je 39.891 ha u državnoj, a 41.472 ha u privatnoj svojini. Na teritoriji Glavnog grada formirano je 14 gazdinskih jedinica i to:

I G.J. "Opasanica – Travaska gora" – površine 5261,51 ha od čega:

1. Visoke šume – 3987,96 ha
2. Neobrasle površine – 1274,55 ha.

Vrste: jela (*abies alba*), bukva (*fagus moesica*), prateće vrste (smrča, gorski i planinski javor, bijeli jasen).

⁹ Podaci sa sajta: www.zelenilodoo.me

II G.J. "Vučji potok" – površine 1488,95 ha od čega:

1. Visoke šume – 1424,78 ha
2. Neobrasle površine – 64,17 ha

Vrste: bukva (*fagus moesica*), jela (*abies alba*), prateće vrste (munika, gorski i planinski javor).

III G.J. "Kuči" – površine 1753,15 ha od čega:

1. Izdanačke šume – 70,25 ha
2. Šišarke – 521,40 ha
3. Neobraslo zemljište – 1161,50 ha

Vrsta: cer (*quercus cerris*).

IV G.J. "Kržanja – Žijevo" – površine 6641,50 ha od čega:

1. Visoke devastirane šume bukve – 1364,50 ha
2. Šišarke – 23,50 ha
3. Šume za ostale namjene – 400,50 ha
4. Neobraslo zemljište – 4853 ha

Vrste: bukva (*fagus moesica*), cer (*quercus cerris*).

V G.J. "Cijevna – Zatrijebač" – površine 3336,40 ha

1. Visoke šume – 179,00 ha
2. Šišarke – 128,00 ha
3. Neobraslo zemljište – 3059,40 ha

Vrste: bukva (*fagus moesica*), cer (*quercus cerris*).

VI G.J. "Dečić – Božaj" – površine 1444,50 ha

1. Visoke šume – 179 ha
2. Šišarke – 128 ha
3. Neobraslo zemljište – 1016 ha

Vrste: bukva (*fagus moesica*), crni grab (*ostrya carpinifolia*).

VII G.J. "Lješanska nahija – Komani" – površine 3294,35 ha

1. Visoke devastirane šume – 268,15 ha
2. Šišarke – 147,55 ha
3. Neobraslo zemljište – 2878,65 ha

Vrste: topola (*populus nigra*), bukva (*fagus moesica*), cer (*quercus cerris*)

VIII G.J. "Velje brdo – Lužnica" – površine 1250 ha

1. Visoke šume – 251 ha
2. Šišarke – 361 ha
3. Neobraslo zemljište – 638 ha

Vrste: crni bor (*pinus nigra*), hrast medunac (*quercus pubescens*), cer (*quercus cerris*).

IX G.J. "Piperi" – površine 4622,35 ha

1. Visoke šume – 1563,70 ha
2. Izdanačke šume – 43,50 ha

3. Šišarke – 296,85 ha
4. Šume za ostale namjene – 764,45 ha
5. Neobraslo zemljište – 1953,85 ha

Vrste: jela (*abies alba*), bukva (*fagus moesica*), crni bor (*pinus nigra*), cer (*quercus cerris*), smrča (*picea abies*), munika (*pinus heldreichii*).

X G.J. "Brotnjik – Trmanje" – površine 3225,60 ha

1. Visoke šume – 906,15 ha
2. Šišarke – 474,40 ha
3. Šume za ostale namjene – 310 ha
4. Neobraslo zemljište – 1535,05 ha

Vrste: bukva (*fagus moesica*), cer (*quercus cerris*), munika (*pinus heldreichii*).

XI G.J. "Zeta" – površine 429,65 ha

1. Visoke šume – 34,95 ha
2. Šišarke – 21,55 ha
3. Neobraslo zemljište – 373,15 ha

Vrste: topola (*populus nigra*), hrast medunac (*quercus pubescens*)

XII G.J. "Orahovo – Radeća" – površine 6110,65 ha

1. Visoke devastirane šume – 1991,50 ha
2. Izdanačke šume – 14,40 ha
3. Šišarke: 391,85 ha
4. Šume za ostale namjene – 760 ha
5. Neobraslo zemljište – 2952,90 ha

Vrste: bukva (*fagus moesica*), cer (*quercus cerris*), munika (*pinus heldreichii*).

XIIIG.J. "Trebješica – Lijeva Rijeka" – površine 430 ha

1. Visoke šume – 156,90 ha
2. Šišarke – 11,25 ha
3. Neobraslo zemljište – 261,85 ha

Vrste: bukva (*fagus moesica*).

XIV G.J. "Bratonožići – Mala Rijeka" – površine 1575,60 ha

1. Šišarke – 101,25 ha
2. Neobraslo zemljište – 1474,35 ha

Vrste: cer (*quercus cerris*).

2. POSEBNI DIO

2.1. Mogući rizici nastanka požara

Požar predstavlja proces nekontrolisanog sagorijevanja, za čije je odvijanje neophodno prisustvo i kontakt zapaljive materije i izvora paljenja uz neprekidan dotok kiseonika, koji je pored materijalnih gubitaka, često praćen i ugrožavanjem fizičkog integriteta čovjeka što često rezultira ljudskim žrtvama.

Da bi se mogle preduzeti najadekvatnije mjere zaštite od požara, neophodno je znati kako do njega može doći, tj. poznavati uzroke i rizike od požara, koji su međusobno povezani. Ako se uklone uzročnici, a rizici od požara svedu na minimum, ako se ugrade instalacije za dojavu požara i stabilne instalacije za njihovo gašenje, uz nabavku dovoljno opreme i sredstava za gašenje požara i ljude koji su osposobljeni da rukuju tom opremom i sredstvima, postiže se cilj zaštite od požara, tj. smanjenje štetnih posljedica vatre. Ovaj način zaštite predstavlja **preventivnu zaštitu od požara**.

Do požara dolazi djelovanjem toplote na materiju koja može gorjeti uz prisustvo kiseonika. Ta toplota se može postići na razne načine, koji su sistematizovani u određene grupe, kao što su:

1. Toplota dobijena gorenjem druge materije
 - Direktni dodir sa plamenom ili užarenim materijama
 - Eksplozija
2. Toplota dobijena hemijskom reakcijom
 - Hemijske reakcije
 - Samozagrijavanje i samozapaljenje
3. Toplota dobijena prelaskom električne energije u toplotnu
 - Elektricitet
 - Munja ili grom
 - Statički elektricitet
4. Toplota dobijena mehaničkim radom
 - Trenje
 - Pritisak
 - Udar

Prisustvo lako zapaljivih i eksplozivnih materija, tehnička neispravnost uređaja i instalacija, nepoštovanje tehnoloških normi i postupaka, nesmotreno korišćenje otvorene vatre predstavljaju rizik od požara.

Izrazito sušno vrijeme pogoduje nastanku šumskih požara. Zbog vjetrova i nepristupačnosti terena, požari često zahvataju velike površine, traju i po više dana i u tim uslovima je gašenje otežano. Vrsta požara zavisi od niza specifičnosti, kao što su osobine drvene mase šumskih kompleksa, karakteristike tehnoloških procesa u industrijskim i drugim privrednim objektima, prisustvo zapaljivih i opasnih materija, vrste poslovno-stambenih kompleksa, javnih objekata, energetskih i drugih objekata.

Poznavanje fizičko-hemijskih osobina plinova, opasnih i eksplozivnih materija, repromaterijala i gotovih proizvoda koji predstavljaju stalnu opasnost, a koji se koriste u procesu proizvodnje, pruža realne mogućnosti da se te opasnosti po ljudske živote i materijalna dobra u cijelosti otklone ili svedu na minimum.

Kao rezultat mogućih požara većih ili manjih razmjera, mogu nastupiti određene posljedice po:

- Stanovništvo koje živi i radi u okruženju;
- Spasioce i zaposlene;
- Objekte i infrastrukturu i
- Životnu sredinu.

2.2. Analiza hazarda

Hazard je vjerovatnoća pojavljivanja prirodnih pojava (požari, zemljotresi, poplave, klizišta, odroni...) koje mogu da izaovu štetu ljudima, imovini, životnoj sredini, privredi...

Rizik od požara predstavlja očekivani nivo gubitaka ili šteta nastalih usljed požara na određenom mjestu i u određeno vrijeme. Kada se procjenjuje nivo rizika od požara neophodno je poznavati sve komponente rizika, njihovo mjesto i međusobnu povezanost.

Zavisno od usvojene metodologije, rizik od požara se može iskazati kroz očekivani broj žrtava, očekivane materijalne gubitke i dr., zavisno od toga da li se radi o šumskom požaru, požaru na stambenim ili poslovnim objektima, javnim objektima, industriji, kritičnoj infrastrukturi i sl.

Studije procjene rizika imaju za cilj da se odrede prioriteta u upravljanju rizikom, tj. da se definišu i sprovedu planske mjere i akcije na smanjenju očekivanih posljedica požara.

Faktori koji najčešće dovode do povećane povredljivosti zajednice od požara su:

- povećana gustina naseljenosti i nepripremljenost društvene zajednice na poštovanje principa održivog razvoja,
- degradacija prirodnih resursa i povećanje nesigurnosti u vodosnabdijevanju,
- ruralno-urbane migracije i pritisak na Podgoricu,
- nedovoljni institucionalni kapaciteti u suočavanju sa katastrofama,
- neadekvatnost i nepripremljenost lokalnih zajednica za predviđanje i upravljanje rizikom u vanrednim situacijama i
- neadekvatna infrastruktura.

Utvrđivanje i procjena rizika u cijelosti, prikazuje gdje postoje opasnosti koje mogu izazvati incidente i u kojim okolnostima te opasnosti postaju ugrožavajuće. Analiza rizika sadrži pregled rizičnih objekata i mogućih posljedica na ljude, imovinu i okolinu.

Cilj analize je da se utvrdi:

- gdje se mogu pojaviti ozbiljne opasnosti;
- kakve bi opasnosti mogle biti - do kojih vrsta incidenata bi moglo doći;
- na koga/šta i gdje bi mogli uticati (ljudi, ugroženi objekti i životna sredina);
- kakva šteta bi mogla biti prouzrokovana i njene razmjere;
- vjerovatnost incidenta - koji činioci povećavaju rizik;
- način prikaza rezultata analize.

Prema standardu EN 2:2011, a u skladu sa prirodom postojanosti materijala pri sagorijevanju, klasifikuju se u sledećih pet klasa požara, a za njihovo gašenje upotrebljavaju se sledeća sredstva:

Klasa A: požari čvrstih zapaljivih materija (požari sa stvaranjem žara: drvo, papir, slama, tekstil, ugalj i sl.).

Sredstva za gašenje mogu biti:

- voda, sa ili bez dodatka za snižavanje tačke smrzavanja,
- pjena (hemijsko-vazдушna i laka) i
- specijalni prah za gašenje požara sa žarom.

Klasa B: požari zapaljivih tečnosti (požari bez žara: benzin, ulja, masti, lakovi, vosak, smole, katran, i sl.).

Sredstva za gašenje mogu biti:

- pjena (hemijsko-vazдушna i laka),
- prah bez natrijum-bikarbonata,
- prah na bazi kalijumhidrokarbonata,
- specijalni prah i
- ugljen dioksid - snijeg.

Klasa C: požari zapaljivih gasova (gradski gas, acetilen, metan, propan, butan, i dr.); Sredstva za gašenje mogu biti:

- prah na bazi natrijumbikarbonata,
- prah na bazi kalijumhidrokarbonata,
- specijalni prah i
- ugljen dioksid – gas.

Klasa D: požari zapaljivih metala (aluminijum i magnezijum, i njihove legure, natrijum, kalijum i dr.).

Sredstva za gašenje mogu biti:

- specijalni prah, sa posebnom dozvolom,
- poseban prah za gašenje,
- zemlja i pijesak.

Klasa F: obuhvata požare zapaljivih ulja i masti (sagorijevaju plamenom).

Sredstva za njihovo gašenje mogu biti:

- sapunasta pjena (hemijsko-vazдушna i laka),
- vatrogasna deka ili vlažni prekrivači.

Pored pomenutih pet klasa požara, postoje i požari na električnim instalacijama i potrošačima, kao što su kablovi, motori, generatori, trafoi, elektronski uređaji i sl. Za gašenje ovih požara najbolje je upotrijebiti suvi prah, ugljen-dioksid i druge gasove, koji su naročito pogodni za gašenje požara elektronske opreme, jer ne oštećuje ove skupe i osjetljive uređaje.

Požar je česta posljedica i elementarnih nepogoda i havarija, pri čemu redosljed događaja može da bude različit.

2.3. Učestalost pojavljivanja i intenzitet djelovanja požara

Na prostoru Podgorice mogući su požari svih razmjera i nivoa, od incidenta do katastrofe.

Najčešći su požari na:

- zelenim i šumskim površinama,
- stambenim, javnim, privrednim i drugim objektima,
- objektima, instalacijama i skladištima opasnih materija,
- infrastrukturnim objektima, instalacijama i uređajima.

Šumski požar javlja se u nekoliko oblika, i to:

- niski ili prizemni požar, koji zahvata gorivi materijal na tlu i nisko rastinje,
- visoki požar razvija se iz niskog požara jačeg intenziteta, a njime su najčešće ugrožene četinarske šume,
- požar pojedinačnih stabala nastaje udarom groma i
- podzemni požar, vrlo rijedak i širi se veoma sporo.

Analize šumskih požara na području Glavnog grada Podgorice pokazuju da ih je najčešće prouzrokovao ljudski faktor, zbog nehata i nepažnje, ali i zbog izostajanja odgovarajućih mjera zaštite prilikom korišćenja objekta.

Prema dostupnim podacima o broju požara na saobraćajnim sredstvima, jasno je da je Podgorica veoma ugrožena, s obzirom na to da kroz nju prolazi otvorena dionica autoputa Bar – Boljare, glavni magistralni putevi, brojni bulevari i ima najveću frekvenciju saobraćaja, te da je u njoj registrovano najviše motornih vozila.

2.4. Analiza požara na području Glavnog grada u periodu 2022. - 2026. godina (ažurirani podaci)

Ovdje će biti izvršena analiza požara prema podacima o broju i vrstama požara koji su se desili na području Glavnog grada za period 2022. - 2026. godine., a koji su dobijeni od Službe zaštite i spašavanja.

2022. godina

Tokom 2022. godine pripadnici Službe zaštite i spašavanja su reagovali na 1633 intervencije, koje su se odnosile na požare, a čiji je pregled dat u tabeli br.5.

Tabela br. 5. Vrste i broj požara tokom 2022. godine

Požari tokom 2022. godine na području Podgorice	
Vrsta požara	Broj požara
Šume i parkovi	10
Objekti (stambeni, poslovni, montažni, industrijski...)	89
Trava, nisko rastinje, deponije i kontejneri	998
Autobusi i šinska vozila	69
Ostalo (dimnjaci, elektroinstalacije, klima uređaji...)	467
Ukupno:	1633

Od požara u zatvorenom prostoru izdvajaju se požari:

- u hali bivše fabrike "Radoje Dakić",
- kuća u Ul. Petra Prlje,
- kuća u naselju Dahna,
- objekat Idea na Cetinjskom putu,
- stan u Ul. 4 jula,
- stan u Ul. Svetozara Markovića,
- stan u Ul. Vita Nikolića,
- u industrijskoj hali „Plantaže“ 13 jul,
- na Odeljenju sudske medicine i patologije KCCG,
- kuću na Draču,
- kuću na Zabjelu,
- stan u Ul. Ilije Plamenca,
- kuću u Ul. Miljana Vukova,
- na pomoćnom objektu u Ul. Isidore Sekulić...

Od požara na otvorenom prostoru izdvajaju se požari:

u reonima brda Ljubović i brda Gorica, Piperi, Ćemovsko polje, Zeta, Farmaci, Tuzi, Bioči, Smokovac, Kakaricka gora i više lokacija u gradskoj urbanoj sredini.

Požari na putničkim motornim vozilima dešavali su se na raznim vrstama vozila i lokacijama, značajno je pomenuti požare na vozilu u Ul. Vasa Raičkovića, vozilo u Ul. Lješkopoljskoj, kombi u Ul. Svetozara Markovića, vozilo u Ul. Stanka Radonjića, vozilo u Ul. Gavra Vukovića, vozilo u Bloku V, vozilo u Bul. Džorda Vašingtona...

2023. godina

Tokom 2023. godine pripadnici Službe zaštite i spašavanja su reagovali na 1433 intervencije, koje su se odnosile na požare, a čiji je pregled dat u tabeli br. 6.

Tabela br. 6. Vrste i broj požara tokom 2023. godine

Požari tokom 2023. godine na području Podgorice	
Vrsta požara	Broj požara
Šume i parkovi	35
Objekti (stambeni, poslovni, montažni, industrijski...)	82
Trava, nisko rastinje	389
Sijeno i žitarice	7
Deponije i kontejneri	498
Automobili, autobusi i šinska vozila	72
Gume	81
Ostalo (dimnjaci, elektroinstalacije, klima uređaji...)	269
Ukupno:	1433

Od požara u zatvorenom prostoru značajno je pomenuti požarom zahvaćenu kuću u Tološima, poslovni prostor u Ul. Vasa Raičkovića, stan u Bul. Pera Četkovića, pomoćni objekat u naselju Konik, kuću u naselju Donji Milješ, stan u Ul. Stanka Radonjića...

Požari na otvorenom pojavljivali su se, tokom požarne sezone, na raznim lokacijama: u reonima brda Doljani, Piperi, Čemovsko polje, Zeta, Farmaci, Tuzi, Bioči, Smokovac, Kakaricka gora i više lokacija u gradskoj urbanoj sredini. Isto tako, i požari na prevoznim sredstvima dešavali su se na različitim lokacijama, vozilo u Ul. Stanka Radonjića, kombi na Barutani, autobus u Ul. Mitra Bakića, vozilo u Ul. Radosava Burića, vozilo iza Gradskog stadiona, vozilo u Ul. Ivana Milutinovića...

Slika br. 13. Požar na parkingu ispod brda Gorica

2024. godina

Tokom 2024. godine pripadnici Službe zaštite i spašavanja su reagovali na 1936 intervencije, koje su se odnosile na požare, a čiji je pregled dat u tabeli br. 7.

Tabela br. 7. Vrste i broj požara tokom 2024. godine

Požari tokom 2024. godine na području Podgorice	
Vrsta požara	Broj požara
Šume i parkovi	75
Objekti (stambeni, poslovni, montažni, industrijski...)	67
Trava, nisko rastinje	947
Sijeno i žitarice	8
Deponije i kontejneri	423
Automobili, autobusi i šinska vozila	57
Gume	82
Ostalo (dimnjaci, elektroinstalacije, klima uređaji...)	277
Ukupno:	1936

Od požara u zatvorenom prostoru značajno je pomenuti: zahvaćenu kuću u naselju Kokoti, kuću u naselju Mareza, kuću u Dalmatinskoj ulici, kuću u Tuzima, kuću u naselju Ubli, kuću u naselju Mataguži, kuću u naselju Šteke, kuću u naselju Bioče, kuću u Bijelom Polju, kuću u naselju Karabuško Polje, kuću u naselju Zlatica, kuću u Međuriječju, stan u naselju Vrela Rinička, stan u naselju Preko Morače, stan u naselju Zabajelo, stan u naselju Konik, stan u zgradi Pejton, na barakama na Koniku, arhivski prostor na odjeljenju psihijatrije KBC, magacinski prostor restorana Đedovina...

Od požara na otvorenom prostoru značajni su požari u reonima brda Sokorać, brda Gorica, na Radovču, na brdu u naselju Srpska, veća površina u selu Orasi, brda Dečić i požar na više lokacija u gradskoj urbanoj sredini.

Od požara na putničkim motornim vozilima značajan je požar kojim je zahvaćen autobus u naselju Kuće Rakića, vozilo Bul. Save Kovačevića, vozilo na Stari Aerodrom, vozilo na Vrelima Ribničkim, kombi u Dajbabama, vozilo u Zagorič, vozilo u Ul. Balkanskoj, kamion u Zeti, vozilo na Barutanu, vozilo u Donjoj Gorici, vozilo u Maslinama...

Slika br. 14. Požar u naselju Srpska

2025. godina

Tokom 2025. godine pripadnici Službe zaštite i spašavanja su reagovali na 1967 intervencije, koje su se odnosile na požare, a čiji je pregled dat u tabeli br. 8.

Tabela br. 8. Vrste i broj požara tokom 2025. godine

Požari tokom 2025. godine na području Podgorice	
Vrsta požara	Broj požara
Šume i parkovi	49
Objekti (stambeni, poslovni, montažni, industrijski...)	108
Trava, nisko rastinje	1081
Sijeno i žitarice	14
Deponije i kontejneri	406
Automobili, autobusi i šinska vozila	87
Gume	59
Ostalo (dimnjaci, elektroinstalacije, klima uređaji...)	320
Ukupno:	1967

Od požara u zatvorenom prostoru značajni su požarom zahvaćenu sobu u hotelu Ideal, kuću u naselju Zagorič, kuću na Zablju, stan u Ul. Dalmatinskoj, kuću u Ul. Sitničkoj, stan u Ul. Veliše Mugoše, kuću u Berima, kuću i hangar u naselju Mahali, Fabrika Ekokey u Rogamima, kuću u Ul. Bratstva i jedinstva, kuće, poslovni i pomoćni objekti u Đurkovićima, Fabrika Vapor u Gornjoj Gorici, Skladište firme Sadisand d.o.o., Dom kulture u Sukuruću, Kripta u Hramu Hristovog Vaskresenja, magacin i poslovni prostor Roki Pistolato, barake u Ul. IV Proleterske, kuću u Donjoj Gorici...

Od požara na otvorenom prostoru izdvajaju se oni u reonima Kuča, Bezjova, Dučića, Fundine, Gornje Vrbice, Kosora, Kupusaca, Meduna, Momča, Orahova, Peute, Sjenice, Doljana, Stravče, Ubli, Piperi, Drezga, Đurkovići, Kopilje, Mrke, Pričelje, Radovče, Rogami, Seštica, Smokovac, Stanjevića rupa, Crnci, Bioči, Lješanska nahija, Barutana, Beri, Buronji, Donje Liješnje, Donji Kokoti, Gornji Kokoti, Draževina, Farmaci, Goljemadi, Gradac, Lekići, Krusi, Staniseljići, Bratonožići, Brskut, Klopot, Lutovo, Trmanje, Veruša, Čemovsko polje, Dajbabe, Donja Gorica, Gornja Gorica, Kokoti, Kakaricka gora, Mareza, Malo brdo, Park šuma Zagorič, Sadine, Velje brdo, Komani, Cijevna, Vranj, Vuksanlekići, Dinoša, Omerbožovići, Botun, Ljajkovići, Srpska, Boljesestre, Kuće Rakića, Ponari, Golubovačko polje, Mahala...

Požari na putničkim motornim vozilima su se dešavali na različitim lokacijama, a značajno je pomenuti požare kojim su bili zahvaćeni kamion na Starom Aerodromu, vozilo u Ul. Vojislavljevića, vozilo u Ul. Neznanih junaka, vozilo u Grbavcima, vozilo u Bloku VI, vozilo u Ul. Vasa Raičkovića, kombi na Krabuško polje, vozilo u Ul. Borisa Kidriča, vozilo u Ul. Zetskih vladara, kamion u Donjoj Gorici...

Slika br. 15. Požar u blizini OŠ "21. maj"

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

Profesionalnim i brzim djelovanjem u požarima tokom 2025. godine, pripadnici Službe zaštite i spašavanja sačuvali su veliki broj stambenih, pomoćnih i poljoprivrednih objekata, kao i značajne površine zemljišta. Najkritičnija situacija zabilježena je 11. avgusta u zoni Đurkovići – Rogami, gdje su usljed suše, visokih temperatura i jakog vjetra požari predstavljali ozbiljnu prijetnju stanovništvu, imovini i bezbjednosti vatrogasaca. Služba je odmah mobilisala sve raspoložive resurse i uz podršku Direktorata za vanredne situacije, Vojske Crne Gore, domaćih i inostranih službi, uspješno odgovorila na požare na širem području Glavnog grada. Operativni timovi su djelovali koordinisano i predano u izuzetno zahtjevnim uslovima.

Osim šumskih požara, poseban problem i opasnost za devastaciju životne sredine predstavljaju požari na otvorenom prostoru, koji se odnose na sitno rastinje i makiju a koji su posebno karakteristični za prigradska naselja, što ove prostore i svrstava u prostore velike požarne opasnosti. S obzirom na to da se ovi požari najčešće javljaju na nepristupačnim terenima, čime je značajno otežano njihovo gašenje, često je prisutna realna opasnost da prerastu u šumske požare i ugroze ekonomske šume, kao i parkovne površine.

Evidentno je da se požari na ovim objektima najčešće pojavljuju u zimskom periodu, za vrijeme sezone grijanja kada su instalacije najopterećenije i kada je povećana potrošnja ogrijevnog materijala.

Dimnjaci su kanali koji služe za odvođenje produkata sagorijevanja iz ložišta. Pošto su gasovi koji se odvođe kroz dimnjak zagrijani i često sadrže nesagorjele čestice-iskre koje mogu prouzrokovati požar, nepravilno izvedeni dimnjaci predstavljaju stalni rizik od požara za svaki objekat u kojem se nalaze, jer se nesagorjele čestice čađi, koje mogu da se upale u određenim uslovima često talože u unutrašnjost dimovodnog kanala.

Kada je u pitanju intenzitet djelovanja požara, treba imati u vidu da na požarnu otpornost nekog konstruktivnog elementa, pored požarnog opterećenja, utiče i trajanje, kao i maksimalne temperature koje se javljaju tokom nekog požara. Od brzine gorenja zavisi i visina temperature koja će se tom prilikom javiti. Ispitivanjem je dokazano da najviše temperature iznose oko 1200 °C (za stambene i javne zgrade), a prilikom požara u rafinerijama u kojima su gorjele zapaljive tečnosti razvijale su se do 1300 °C.

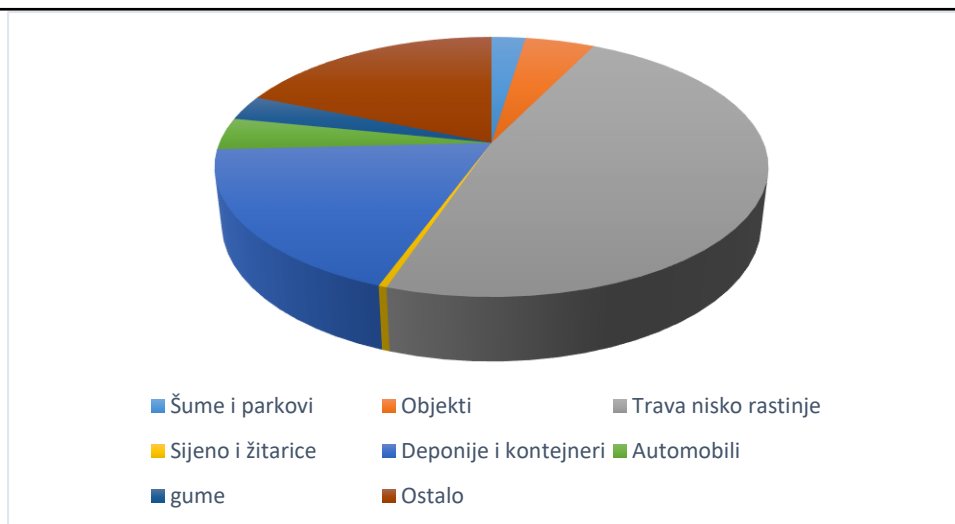
U stambenim zgradama trajanje požara je oko 1-1,5 sat. Požari u pozorištima, bioskopima i većim tržnim centrima traju 2-3 sata. Veza požarnog opterećenja i trajanja požara u satima je data u tabeli br.9.

Tabela br.9. Odnos požarnog opterećenja i trajanja požara u satima

Požarno opterećenje	Trajanje požara u satima
Malo	1
Srednje	2
Visoko	4

Ovakav odnos uzet je kao prosječan i nikako ne treba očekivati da će stvarno trajanje požara biti tačno toliko, naročito ne za visoko požarno opterećenje, gdje će požar trajati duže.

Učestalost požara za period 2022. – 2026.g predstavljena je na grafiku br.1., gdje se može vidjeti da je najveći broj požara na travi i niskom rastinju, a zatim u reonima šuma i parkova.

Grafik br.1. Raspodjela učestalosti požara za period 2022. do 2026. godine

2.5. Rizici nastajanja požara

2.5.1. Rizici nastajanja požara u šumskom kompleksu

Šume i šumska zemljišta Podgorice čine važan elemenat životne sredine, značajan činilac ruralnog razvoja, kulturne tradicije i jačanja ekonomije. Šumski eko-sistemi kao suštinska komponenta prirodnih sistema od velikog su značaja za budući razvoj Podgorice. Zbog svojih brojnih specifičnosti, šume su prostori od jedinstvenog značaja, kao staništa sa izraženom biološkom raznolikošću i jedinstvenim pejzažom.

Na požarni rizik u šumskim kompleksima značajno utiču:

- prisustvo velike količine gorivog materijala (suvih drva, grana, lišća i ostalog materijala),
- loženje vatre (pastiri, šumski radnici, izletnici, planinari i turisti),
- loženje vatre u šumskom gazdinstvu (spaljivanje otpadaka, uništavanje šumskih insekata, melioracija šumskih pašnjaka),
- proizvodnja drvenog uglja i kreča,
- namjerne paljevine (razni motivi, koristoljublje, osveta i ostalo),
- atmosferska pražnjenja elektriciteta (udari groma),
- toplotna djelovanja sunca na staklene površine (samozapaljenje) i
- ugostiteljski i turistički objekti, gdje su prisutni gotovo svi uzroci nastanka požara.

Dodatno na nastanak i širenje šumskih požara utiču i:

- geografski položaj i konfiguracija terena,
- godišnje doba,
- starost šume,
- otvorenost šume.

Pema klasifikacijama, mogu se razlikovati sljedeće vrste šumskih požara:

Podzemni požari – požari zemljišta, koji obično zahvataju humus i tresetne slojeve zemljišta, javljaju se i ispod šumske prostirke, ukoliko se uništi korijenje drveća, nanose se veće štete, na kraškim terenima takav požar uništava oskudno zemljište između kamenja i isušuje tlo.

Priezemni požari – niski požari koji zahvataju gornji sloj organske šumske prostirke, prizemno grmlje i šumski podmladak i po učestalosti javljanja su najčešći. Najštetniji su u mladim sastojinama, naročito u četinarskim šumama, koje često i potpuno uništavaju.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

Visoki požari su požari krošanja drveća, obično se javljaju u četinarskim šumama. Mogu nastati i iz prizemnih požara većeg intenziteta i pricinjavaju najveće štete, pri čemu je potrebno takve opožarene površine posjeći i obnoviti.

Posljedice požara na šume zavise od vrste požara, vrste šume, vremena nastanka i trajanja požara, veličine opožarene površine, kao i kondicije šumskog ekosistema. Najveće štete pricinjavaju visoki požari, koji zahvataju stabla od korijena do vrha krošnje. Takve opožarene sastojine potrebno je posjeći i obnoviti. Pored šteta izraženih u gubitku drvne mase, dolazi do oštećenja ili potpunog uništenja ekoloških, socijalnih i ekonomskih funkcija šuma. U srednjoj regiji, tačnije u Podgorici požari se javljaju krajem proljeća i početkom ljeta jer sunce isušuje šumski pokrov, a drveće u tom periodu nije najbujnije. Količina vlage u vazduhu i zemlji tada je minimalna, što uslovljava naglo širenje požara.

Crnogorične šume predstavljaju veći rizik za nastajanje požara, zbog postojanja smole, eteričnih ulja i raznog osušenog gorivog materijala na tlu. Mlađe šume su rizičnije jer je veća mogućnost širenja požara. U šumama u kojima se nalaze turistički objekti, kroz koje prolaze putevi, pruge, može se očekivati i veći broj požara, zbog prisustva čovjeka i tehnike.

U zavisnosti od količine i sastava gorivog materijala, vrste drveća, klime, zemljišta i ekspozicije, šume u Podgorici mogu se **prema stepenu ugroženosti** podijeliti u četiri grupe:

➤ Područje vrlo velike ugroženosti

Jugoistočno i jugozapadno područje Podgorice sa karakterističnom mediteranskom i submediteranskom klimom i vegetacijom;

➤ Područje velike ugroženosti

Sastojine kulture četinara u sjevernom dijelu Podgorice na prostoru Radovča, Opasanice, Korita, Kuča;

➤ Područje umjerene ugroženosti

Šume hrasta, graba i drugih lišćara na čitavom brdsko-planinskom području Glavnog grada i mekih lišćara u ravničarskom području;

➤ Područje male ugroženosti

Šume bukve na sjevernim i sevjeroistočnim ekspozicijama u brdsko-planinskom i planinskom području i ostalih vrsta u ravničarskom području.

Za Podgoricu površine područja vrlo velike do male ugroženosti date su u tabeli br.10.

Tabela br.10. Stepenu ugroženosti šumskih površina

Red. broj	Glavni grad	Obrasla površina u ha	Stepenu ugroženosti			
			I	II	III	IV
1.	Podgorica	58.917.00	4.159.00	36.978.00	13.986.00	3794

Ugroženost graničnih pojaseva požarima

S obzirom da je položaj Podgorice takav da je njena istočna strana u blizini graničnog prelaza sa Albanijom, prenošenje požara sa teritorije te zemlje na područje naše zemlje takođe je moguće, i to na potezu: granični prelaz Božaj – Poprat – Korita. Zbog toga je potrebno održavati granični pojas i vršiti njegovo čišćenje od zapaljivog materijala, tim prije što se radi o nepristupačnim terenima.

2.5.2. Rizici nastajanja požara u nacionalnim parkovima, gradskim parkovima i na zelenim površinama

Racionalno gazdovanje šumama u zaštićenim objektima prirode predstavlja osnovu njihove integralne zaštite. O potrebi primjene integralne zaštite šuma došlo se nakon saznanja da izazivači šteta nisu rezultat uticaja samo jednog faktora, nego više njih koji simultano djeluju. Pod integralnom zaštitom šuma podrazumijeva se neprestana

primjena zaštitnih mjera kako bi se osigurao nesmetan rast i prirast stabala, te stvaranje što kvalitetnije drvene mase. Ovim mjerama postiže se svestrana zaštita šuma od štetnog uticaja svih anorganskih i organskih faktora koji su aktivni u njihovom arealu, uključujući i štetnu djelatnost čovjeka.

Nacionalni parkovi moraju imati poseban tretman kada su u pitanju rizici od požara, zbog svog posebnog značaja za Crnu Goru kao ekološku državu, kao i zbog svoje specifične flore i faune. Stoga, nacionalni park Skadarsko jezero ima prioritet kod gašenja požara i saniranja posljedica, bez obzira na to kojoj zoni ugroženosti pripada.

Gradski parkovi i zelene površine za rekreaciju takođe su ugroženi požarom, naročito zbog toga što u njima svakodnevno boravi veliki broj ljudi, koji iz nehata, nepažnje ili namjerno mogu izazvati požar. Gradski parkovi i zelene površine takođe imaju prioritet prilikom gašenja požara, i zbog toga što su u neposrednoj blizini ovih područja stambeni objekti na koje se požar može lako proširiti i imati katastrofalne posljedice po stanovništvo i stambeni fond. U Podgorici požari u gradskim parkovima mogu ugroziti stambena naselja na brdu Gorica, Malom i Veljem brdu, Ljuboviću, Tološkoj šumi, Zagoriču, Zlatičkoj šumi, Zelenici, Dajbabskoj gori, većim gradskim parkovima sa gustom vegetacijom.

2.5.3. Rizici nastajanja požara u poljoprivredi

Modernizacija poljoprivrede, primjena novih sredstava u obradi, zatim mašina i uređaja, doprinijela je da postane izuzetno požarno opterećena.

Uzroci požara mogu biti različiti, od ljudskog nehata ili nemara, preko poljoprivrednih mašina i saobraćajnih sredstava do atmosferskog pražnjenja.

Takođe je veoma važna kontrola mašina, traktora, kosačica, kombajna itd., prije njihove upotrebe, a prije svega izduvnih sistema, a po mogućnosti opremljeni hvatačem varnica.

Pored ovog, opasnost predstavljaju mašine koje imaju pogon sa kaišem, jer može doći do pregrijavanja istog (usled trenja) i paljenja, kao i do stvaranja statičkog elektriciteta. Posebnu opasnost predstavlja paljenje električnih instalacija na mašinama kao i eventualno paljenje pogonskog goriva. Treba istaći da je najstrože zabranjeno punjenje mašina gorivom, neposredno na samom polju, jer može doći do razlivanja goriva po zagrijanim djelovima motora i izbijanje požara.

Sve mašine moraju biti opremljene sa aparatima za gašenje požara, a obavezno je upoznavanje sa požarnim opasnostima.

Vežano za primjenu hemikalija, treba obezbjediti prostor za bezbjedno skladištenje istih, jer može doći do raspadanja uz oslobađanje toplote koja može dovesti do paljenja gorivih materija ukoliko se nađu u blizini.

U građevinskim objektima (radionice, magacini, štale, upravne zgrade itd.) mogu biti prisutne i sve druge opasnosti za izazivanje požara, kao nepropisno izvedene električne instalacije i uređaji, sistem grijanja, gromobranska zaštita, pušenje i korišćenje grejnih tijela, itd. pa je obaveza da se sprovedu propisane preventivne mjere za ovu vrstu objekata.

2.5.4. Rizici nastajanja požara u objektima javne namjene

Pod objektima javne namjene smatraju se objekti u kojima se sakuplja veći broj lica, kao što su objekti obrazovanja, nauke, kulture, umjetnosti, ugostiteljstva, zdravstvene i socijalne zaštite itd.

Osnovni zahtjev je da se u slučaju opasnosti i pojave požara u ovim objektima obezbijedi sigurna i brza evakuacija posjetilaca i zaposlenih i sprovođenje ostalih preventivnih mjera, kao što su obezbjeđivanje pristupa vatrogasnim vozilima, održavanje u ispravnom stanju hidrantske instalacije za gašenje požara, kao i rasvjete u slučaju evakuacije, uvježbanost zaposlenih i dr. Međutim, to je nekada otežano jer su na prilazima postoje razne vrste prepreka (nepropisno parkirani automobili, postavljeni stolovi i druga oprema, kiosci, žardinjere i dr.).

a) Objekti i spomenici kulture

Problem u pogledu zaštite od požara predstavljaju pozorišta, muzeji i druge kulturne institucije, gdje se godinama nije ozbiljnije ulagalo u investiciono održavanje. Poseban problem u pogledu zaštite od požara je intervenisanje službi zaštite, jer su prolazi uski i nemoguć prilaz vatrogasnim vozilima. Otežavajuća okolnost je da ti objekti u većini slučajeva ne posjeduju sisteme za dojavu i gašenje požara. Potrebno je stoga povećati brigu o održavanju nepokretnih spomenika kulture i sprovođenju preventivnih mjera zaštite od požara u tim objektima. Izuzetak od ovoga su objekti koji su sagrađeni u posljednje vrijeme, gdje su ispoštovane zakonske norme i postoje protivpožarni sistemi (npr. Muzički centar Crne Gore..).

b) Turistički kapaciteti

Hoteli spadaju u objekte javne namjene u kojima je neophodno sprovesti maksimalne mjere zaštite od požara. U ovim objektima instalacije i oprema koji su u funkciji zaštite od požara moraju biti u funkcionalnom stanju, redovno ispitivani svi protivpožarni sistemi, evakuacioni putevi obilježeni i slobodni, a pristupni putevi objektu uvijek prohodni. Takođe, u objektima je potrebno sprovesti vježbe evakuacije u slučaju požara, kao i zaposleno osoblje periodično osposobljavati za zaštitu od požara.

c) Obrazovne ustanove

Obrazovne ustanove spadaju u grupu visokorizičnih objekata sa stanovišta zaštite od požara. Zbog toga ispitivanja ispravnosti hidrantskih, elektro i gromobranskih instalacija, kao i protivpožarnih aparata u ovim objektima moraju biti redovno rađena od strane nadležnih institucija. Takođe, evakuacioni putevi moraju biti propisno obilježeni, a prilazni putevi do samih objekata prohodni.

Obrazovne ustanove, bi shodno čl. 49 Zakona o zaštiti i spašavanju trebalo da posjeduju Planova zaštite i spašavanja od požara na koje je saglasnost dao nadležni organ (MUP – Direktorat za zaštitu i spašavanje).

d) Zdravstvene ustanove

Objekti zdravstva, zbog djelatnosti koja se u njima odvija, spadaju u grupu objekata izuzetno ugroženih od požara. U ovim objektima mora se posvetiti maksimalna pažnja instalacijama i opremi koje su u funkciji zaštite od požara. To se prvenstveno odnosi na bolnice, koje imaju posteljne kapacitete, jer je iz njih u slučaju požara otežana evakuacija bolesnika, pa su mogući i veći ljudski gubici.

Posebnu pažnju obratiti ukoliko se u nekom od ovih objekata za zagrijavanje koriste kotlarnice, plinske stanice – stanice za TNG, koje povećavaju rizik od nastanka i širenja požara.

Značajan napredak u smanjenju rizika od požara u javnim i poslovnim objektima dat je zakonskom obavezom definisanom članom 88 Zakona o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG” br. 146/21) u kojem je propisana obaveza ugradnje stabilnih instalacija za gašenje požara (sprinkler instalacija) u javnim, poslovnim objektima površine preko 1000 m², kao i industrijskim objektima, objektima sa visokim požarnim opterećenjem, garažama (srednjim i velikim) i objektima u kojima se okuplja veći broj lica.

2.5.5. Rizici nastajanja požara u stambenim, poslovnim i stambeno-poslovnim objektima

Jedan od činilaca koji određuju cjelokupno ponašanje građevinskih konstrukcija, kao i činilac koji nam diktira izbor materijala pri konstrukciji pojedinih zgrada je **požarno opterećenje**.

Požarno opterećenje predstavlja kaloričnu vrijednost cjelokupnog sagorivog materijala po jedinici površine, tj. količina toplote svih materijala koji se nalaze u jednoj prostoriji, a može da gori, svedena na jedinicu površine poda date prostorije.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA – AŽURIRANJE

Klasifikacija zgrada prema otpornosti na požare izvršena je u pet grupa. Najveća otpornost prema požaru zahtijeva se od glavnih konstruktivnih djelova. U tabeli br.11. data je klasifikacija otpornosti na požar zgrada, ukupna požarna otpornost zgrada na osnovu ocjene prema tabeli, požarna otpornost pojedinih građevinskih konstrukcija koje čine objekat, na osnovu standardizovane vrijednosti stepena požara, otpornosti prema tehničkom uslovu i namjeni.

Klasifikacija zgrada prema otpornosti na požare izvršena je u pet grupa. Najveća otpornost prema požaru zahtijeva se od glavnih konstruktivnih djelova. U tabeli je data klasifikacija otpornosti na požar zgrada, ukupna požarna otpornost zgrada na osnovu ocjene prema tabeli, požarna otpornost pojedinih građevinskih konstrukcija koje čine objekat, na osnovu standardizovane vrijednosti stepena požara otpornosti prema tehničkom uslovu po namjeni.

Najčešći uzroci nastajanja požara u stanovima su nepravilno korišćenje kućnih aparata i neispravne elektroinstalacije. Podrumske prostorije u kojima se skladište razne neupotreblijive stvari, od kojih je većina lako zapaljiva, a nekada su tu i razne vrste goriva, predstavljaju mjesto nastajanja požara u stambenim objektima, a kako u njima niko ne boravi obično se požari brzo prošire.

Tabela br.11. Stepen otpornosti prema požaru različitih vrsta konstrukcija

Vrsta konstrukcije	Metod ispitivanja JUS	Položaj	Stepen otpornosti prema od požaru – standardni tipovi konstrukcija [h]				
			I (NO) neznatna	II (MO) mala	III (SO) srednja	IV (VO) Veća	V (WO) Velika
Nosivi zid	U.J1.090	Unutar požarnih sektora	1/4	1/2	1,0	1½	2,0
Stub	U.J1.134		1/4	1/2	1,0	1½	2,0
Greda	U.J1.134		-	1/4	1/2	1,0	1½
Međuspratna konstrukcija	U.J1.110		-	1/4	1/2	1,0	1½
Nenoseći zid	U.J1.090		-	1/4	1/2	1/2	1,0
Krovna konstrukcija			-	1/4	1/2	1/2	1,0
Zid	U.J1.110	Na granici požarnog sektora	1/4	1,0	1,5	2,0	3,0
Međuspratna konstrukcija	U.J1.110		1/4	1/2	1,0	1½	2,0
Vrata 3,5m ²	U.J1.160		1/4	1/4	1/2	1,0	1½
Vrata >3,5m ²	U.J1.160		1/4	1/2	1,0	1½	2,0
Evakuacioni put			negor. mat.	1/2	1/2	1,0	1½
Fasadni zid	U.J1.092	Spoljna konstrukcija	-	1/2	1/2	1,0	1,0
Krovni pokrivač	U.J1.152		-	1/4	1/2	3/4	1,0

Kod stambenih objekata posebno se mora obratiti pažnja na sve faktore koji utiču na sigurno i brzo evakuisanje ljudi iz zgrade u slučaju požara.

U slučaju požara u stambenim objektima neophodno je izvršiti brzu i sugurnu evakuaciju ljudi što je olakšano kod prizemnih objekata jer je mala vjerovatnoća da će svi otvori istovremeno biti zahvaćeni vatrom.

Rizici od požara na visokim objektima – Pod visokim objektima podrazumijevaju se zgrade za boravak ljudi čiji se podovi najvišeg sprata nalaze 22 m iznad najniže kote terena na koji je moguće pristupiti. Pojava visokih zgrada u građevinarstvu, donijela je poseban problem u odnosu na zaštitu od požara, kako sa stanovišta preventive, tako i sa stanovišta represive, odnosno gašenja požara i spasavanja. Kod visokih objekata je osnovni komunikacioni prostor po vertikali (stepenice i liftovi) najčešće smješten u sredini objekta i neposredno je vezan za stanove, a kod poslovnih objekata za hodnike ili holove iz kojih se ide u druge prostorije. Ovakva rješenja su racionalna i dobra, ali u eventualom požaru ovi osnovni komunikacioni prostori postaju neupotreblijivi kako za evakuaciju ugroženih ljudi, tako i za gašenje požara.

Na teritoriji Podgorice najveći broj ovako visokih zgrada nalazi se u Bloku V (slika br.16.) i one broje po 16 etaža, čija je visina 54m. Pored njih, tu su i soliteri u ul. Serdara Jola Piletića, poznatiji kao “5 udovica” (slika br.17.)

Slika br.16. Visoki objekti u Bloku V, Podgorica¹⁰

Slika br.17. Soliteri u ul. Serdara Jola Piletića

Svi visoki objekti se dijele na požarne sektore, čija veličina zavisi od visine objekta, shodno tabeli br.12.

Tabela br.12 Veličina požarnog sektora u visokim objektima

Visina objekta (m)	Veličina požarnog sektora (m ²)
od 22 do 40	do 1500
od 41 do 75	do 1000
od 76 do 100	do 800
više od 100	do 500

Stanje zaštite od požara u višespratnim stambenim i stambeno-poslovnim objektima je nezadovoljavajuće, a posebno u onima koji su starije gradnje, zbog čega često dolazi do nastanka požara. U njima se električna i dimovodna instalacija nepropisno održava; oštećuju se i otuđuju oprema i sredstva za gašenje; stepeništa, prolazi, podrumi i tavanski prostori su zatrpani gorivom i zapaljivim materijalom; pristupni putevi i komunikacije za prilaz ovim objektima su neprohodni i sl. Duže vrijeme, zbog sanacije ravnih ili oštećenih krovova ili izgradnje stanova, na mnogim stambenim zgradama, pa i višespratnicama (visine preko 22 m), vrši se nadgradnja bez saglasnosti na tehničku dokumentaciju, ili je ona data, a tokom izgradnje objekat prerastao u kategoriju visokih objekata, pri čemu se nije vodilo računa o mjerama zaštite od požara. Takođe, rampe, kiosci, žardinjere i drugi predmeti sve češće se postavljaju na onim mjestima koja su potrebna za prilaz vatrogasnih vozila i nesmetan rad u slučaju požara ili nekog drugog događaja, koji zahtijeva hitnu intervenciju.

¹⁰ www.mapio.net

2.5.6. Rizici nastajanja požara u energetskim objektima i instalacijama

Objekti elektroenergetskog sistema mogu se podijeliti prema organizacionim cjelinama u proizvodne, prenosne i distributivne.

Pored ispravnog projektovanja i dimenzioniranja instalacije i ostalih djelova elektroenergetskog sistema, kao i pažljive montaže i održavanja, u pogonu se mora računati sa mogućnošću pojave kvara na praktično svakom elementu sistema. Instalacija se iz ekonomskih razloga ne može dimenzionisati tako da izvrši sva moguća električna opterećenja. Zbog mehaničkih, termičkih i hemijskih uticaja instalacija je, osim toga, izložena starenju tako da vremenom gubi svoja svojstva i može da "probije" i kod naprezanja znatno viših od normalnih.

Posljedica toga najčešće je pojava električnog luka koji izaziva jako zagrijavanje i paljenje materijala na mjestu nastanka kvara. Ako se pri tom radi o lako zapaljivom ili eksplozivnom materijalu, pojava iskre, odnosno električnog luka može imati katastrofalne posljedice.

Zato projektovanju, kvalitetu, a naročito održavanju i propisanom izvođenju svih djelova opreme elektroenergetskog sistema treba posvetiti posebnu pažnju, jer oštećenje izolacije, preopterećenje vodova, nepropisno izvedena zaštita od kratkog spoja, kao i zaštita od atmosferskog pražnjenja, povišen i smanjen napon, loš faktor snage i slično mogu biti uzročnik nastanka požara čije su posljedice velike materijalne štete, a često i ljudske žrtve.

Širenjem Glavnog grada, sve veći broj stambenih, stambeno-poslovnih objekata dolazi i do razvoja vodova za prenos električne energije što može na pojedinim područjima dovesti do velikih problema usled preopterećenja postojeće mreže. To su prvenstveno problemi prostora, pa se ostim tehničkih uslova pred prenosnu mrežu postavljaju i urbanistički uslovi, a time i uslovi za zaštitu od požara. Dalekovodi zahtijevaju sve više trase i šire koridore.

Da bi se navedeni problemi sveli na najmanju mjeru potrebno je osigurati:

- koridore visokonaponskih vazdušnih vodova,
- prostore za izgradnju transformatorskih stanica,
- prostore za smještaj kablovskih vodova.

a) Električni provodnici

Veoma čest uzrok nastanka požara je preopterećenost ili oštećenja električnih provodnika.

Zagrijavanje provodnika nastaje uslijed preopterećenja od neprojektovanih potrošača. Najjednostavniji način ograničenja pojave toplote na provodnicima jeste postavljanje odgovarajućih osigurača. Predimenzionisani osigurači uveliko smanjuju efikasnu zaštitu strujnih krugova gdje su ugrađeni.

Oštećenja instalacije mogu nastati usljed:

- mehaničkih oštećenja,
- uticaja hemijskih agenasa,
- uticaja vlage,
- starenja instalacije.

Posljedica neisparvne instalacije je pojava kratkog spoja, kao i pojava visoke temperature koja može izazvati požar, pa osigurači neće djelovati.

b) Električna rasvjeta

Projektovanju i izvođenju električne rasvjete potrebno je posvetiti posebnu pažnju iz razloga što rasvjeta čini dio preventivne protivpožarne zaštite.

Sa aspekta zaštite od požara važno je:

- da je osvijetljenje (trajno i sigurno) zadovoljavajuće za sve objekte,
- da su svi prilazni putevi objektu propisno osvijetljeni,
- da je sigurnosno osvijetljenje nezavisno od ostalih strujnih krugova,
- da je obezbjeđeno sigurno napajanje paničnog osvijetljenja.

Statistička analiza ukazuje da među uzročnicima požara od električne struje, veliki broj čine nepravilno rukovanje, loše održavanje i pogrešna upotreba rasvjetnih uređaja i instalacija. Vjerovatnoća nastanka požara od rasvjetnog

sistema znatno se smanjuje ako se primjenjuju zakonski propisane mjere sigurnosti.

c) Sigurnosno osvjtljenje (Panic rasvjeta)

Sigurnosno osvjtljenje treba da postoji u svim objektima u kojima se sakuplja veći broj ljudi kao što su: bioskopi, robne kuće, obdaništa, škole – odnosno objekti javne namjene. U slučaju požara i istovremenog nestanka električne energije u objektu gdje se zatekao veći broj ljudi usled neosvijetljenosti dolazi do panike. Posljedice panike mogu biti i ljudske žrtve. Da ne bi dolazilo do ovakvih pojava potrebno je instalirati uređaje za sigurnosno osvjtljenje. Sigurnosno osvjtljenje je ono osvjtljenje koje se u slučaju nestanka napona iz mreže automatski prebacuje na pomoćni elektroenergetski izvor i koje osvjetljava prostorije propisanim minimalnim osvjtljenjem.

Panic rasvjeta je ono sigurnosno osvjtljenje koje se u slučaju nestanka napona iz mreže automatski prebacuje na akumulatorsku bateriju i pokazuje najkraći put za izlaz iz objekta.

Sigurnosno osvjtljenje potrebno je izvesti u svim javnim objektima Glavnog grada Podgorica.

Transformatorske stanice su jedan od najosjetljivijih dijelova elektro-energetskog sistema. Veliki broj odvoda, znatne količine ulja ne samo u transformatorima nego i u prekidačima predstavljaju potencijalnu požarnu opasnost. Znatna električna naprezanja kod pojave atmosferskih prenapona, kao i mehanička naprezanja usljed dinamičkih sila kod kratkih spojeva uslovljavaju mogućnost pojave kvarova, a time i mogućnost rizika od požara. Kratki spojevi na električnim mrežama praćeni su velikim strujama kratkog spoja koje razaraju mjesto kvara, termički naprežu opremu, te tako predstavljaju veliku opasnost sa aspekta požara. Uzimajući u obzir stalno požarno opterećenje i pokretno, koje daje transformatorsko ulje, ugroženost od požara je velika zbog odlika transformatorskog ulja. Iako transformatorsko ulje nije lako zapaljiva tečnost (temperatura paljenja je najmanje 135°C), ipak predstavlja opasnost. Ulje je visokokalorično i, kad se zapali, vrlo teško se gasi. Jedna od efikasnih preventivnih mjera je da se na vrijeme (u skladu sa Stokholmskom konvencijom, čija potpisnica je i naša država) izvrši organizovana zamjena svih trafo-ulja (koja sadrže piralen) silikonskim uljima, i da se sav prikupljeni piralen izveze na spaljivanje u neku od spalionica opasnog otpada u Evropi, jer je piralen veoma toksičan, kada se zapali, teško se gasi i ostavlja veoma loše posljedice u životnoj sredini.

2.5.7. Rizici nastajanja požara u industriji

Da bi se industrijski objekti razvrstali u odgovarajuću kategoriju ugroženosti od požara, moraju se za svaki objekat u cjelini, utvrditi sljedeći elementi:

- požarna ugroženost objekta,
- značaj i veličina objekta,
- lokacija objekta, blizina drugih objekata,
- blizina opštinske službe za zaštitu i spasavanje.

Požarna ugroženost objekta utvrđuje se u zavisnosti od sljedećih elemenata:

- stepen ugroženosti tehnološkog procesa,
- materijala koji se proizvodi,
- građevinskog materijala ugrađenog u objekat i primijenjenih mjera zaštite od požara.

Stepen ugroženosti tehnoloških procesa utvrđuje se u zavisnosti od toga da li su u objektu prisutne smješe gasovitih, tečnih ili čvrstih zapaljivih materijala. Ugroženost objekta se znatno povećava ukoliko su u tehnološkom procesu prisutni trajni ili primarni izvori opasnosti

Na ugroženost objekata od požara utiče vrsta i količina materijala koji se proizvodi, koristi ili uskladištava u objektu. Stepem rizika od požara u objektu utvrđuje se u zavisnosti od tačke zapaljivosti, tačke samopaljenja i toplotne vrijednosti materijala, kao i njihove količine po jedinici površine.

Stepen požarne ugroženosti objekta utvrđuje se u zavisnosti od vrste građevinskog materijala ugrađenog u objekat, a naročito od otpornosti na požar građevinske konstrukcije, zidova, podova, kao i tavanice i krova. Ovdje je bitno istaći da se posebno utvrđuje da li otpornost objekta na požar odgovara tehnološkom procesu, da li su rizični procesi odvojeni u posebne požarne sektore i time spriječeno širenje požara. Ako su objekti međusobno povezani zapaljivim građevinskim konstrukcijama, zidovima i krovovima ili su na nedovoljnim rastojanjima, znatno se povećava stepen ugroženosti od požara.

Značaj i veličina objekta - Od izuzetnog značaja su objekti koji su zakonom ili odlukom opštine utvrđeni kao nosioci privrednog razvoja, odnosno objekti koji se nalaze pod posebnim režimom zaštite i od posebnog su interesa za državu. Kod određivanja veličine privrednog društva ili ustanove uzimaju se u obzir broj i veličina objekta, broj zaposlenih, odnosno broj lica koji se u njima skuplja ili boravi, kao i vrijednost materijalnih dobara koja su ugrožena požarom.

Lokacija objekta - Povećana ugroženost od požara postoji ako objekti nijesu na odgovarajućem međusobno bezbjednom rastojanju. Ako rastojanja nijesu propisana tehničkim propisima, onda se utvrđuju prema konkretnim uslovima, u zavisnosti od osnovnog rastojanja, vatrootpornosti naspramnih zidova, eventualnih otvora na zidovima i dr.

Blizina opštinske službe za zaštitu i spašavanje – Kod razvrstavanja objekata u odgovarajuću kategoriju ugroženosti od požara, utvrđuje se takođe i udaljenost od službe zaštite i spašavanja, kao i tehnička opremljenost i brojčani sastav službe. Ako se objekat nalazi na udaljenosti manjoj od 3,5 km od službe zaštite i spašavanja, smatra se da je u zoni efikasnog dejstva te službe.

Industrijski objekti su razvrstani u četiri kategorije ugroženosti od požara, i to :

I kategorija

- pogon za preradu i obradu, ako se u njemu koriste zapaljive tečnosti ili gasovi, uz prisustvo trajnih ili primarnih izvora opasnosti,
- pogoni za proizvodnju zapaljivih materijala,
- pogoni za proizvodnju zapaljivih boja,
- proizvodni pogoni za zapaljive tehničke gasove;

II kategorija

- proizvodni pogoni za preradu i obradu drveta i vlaknastih materija,
- pogoni štamparije,
- pogoni za izradu, preradu i obradu zapaljivih materija, plastičnih masa i plastičnih proizvoda, guma i proizvoda od gume, vještačkih đubriva i sl.,
- glavni proizvodni objekti u hidroelektranama ili termoelektranama;

III kategorija

- proizvodni pogoni za preradu i obradu metala, ciglane, pogoni za preradu mesa, poljoprivredni pogoni (živinarnice, tovilišta stoke, staklenici i sl.) itd.;

IV kategorija

- mala skladišta zapaljivih materija ili nezapaljivih materija do 1000 m² u osnovi, auto- servisi do 200 m² u osnovi itd.

2.5.8. Rizici nastajanja požara u skladištima

Skladište predstavlja prostor za privremenu ostavu proizvoda u tečnom, komadnom ili rasutom stanju. Imajući u vidu veliku koncentraciju zapaljive robe koja se skladišti, čija vrijednost može višestruko da nadmaši vrijednost objekta u kome se roba lageruje, možemo konstatovati da u skladištima postoji veliki rizik od požara o čemu se mora voditi računa kako pri izradi projektne dokumentacije, tako i pri eksploataciji skladišta.

Prema načinu gradnje skladišta mogu biti:

- otvorena skladišta sa ili bez nadstrešnice,
- zatvorena skladišta u namjenskom i u višenamjenskom objektu,
- podrumka ukopana i poluukopana skladišta,
- mala skladišta, skladišta srednje veličine i velika skladišta,
- prizemna skladišta i skladišta sa više spratova,
- podna skladišta, regalna skladišta i skladišta kontejnera.

Prema privrednim djelatnostima za čije proizvode je skladište namijenjeno, mogu se razlikovati sledeća skladišta:

- industrijska skladišta,
- poljoprivredna skladišta,
- trgovinska skladišta,
- skladišta u okviru saobraćaja,
- opšta skladišta.

Prema vrsti robe i hemijsko-fizičkim osobinama robe, skladišta se mogu podijeliti na:

- skladišta zapaljivih tečnosti,
- skladišta zapaljivih gasova,
- skladišta zapaljivih čvrstih materija,
- skladišta zapaljivih metala i legura,
- skladišta zapaljivih materija u prahu,
- skladišta opasnih materija (otrovne, agresivne, radioaktivne, korozivne i sl.).

Za procjenu ugroženosti i preduzimanje odgovarajućih mjera zaštite od požara, pored namjene skladišta, neophodno je poznavati i fizičko-hemijska svojstva materijala koji se skladišti.

Sa tehnološkog aspekta procjene rizika bitna su tri faktora, i to:

- moguće vrste požara i hemijsko-fizičke osobine uskladištene robe,
- požarno opterećenje sadržaja skladišta i
- brzina sagorijevanja uskladištene robe.

Sa aspekta zaštite od požara takođe je bitno da skladišta moraju imati prilaz za vatrogasna vozila, i to:

- mala skladišta (površine do 1.000 m²) – najmanje sa jedne strane,
- skladišta srednje veličine (od 1.001 do 3.000 m²) – najmanje sa dvije strane,
- velika skladišta (iznad 3.000 m²) i hladnjače – najmanje sa tri strane,
- silosi sa sve četiri strane.

Put za evakuaciju iz skladišta prema bezbjednom prostoru mora da bude neprekidan, ravan sa što manje krivina, uvijek slobodan i nezakrčen. Smjer prema izlazu za evakuaciju označava se na podu, strelicama žute boje. Put za evakuaciju mora biti najmanje širine 0,8 m i ograničen svijetlo zelenim trakama širine 10 cm.

2.5.8.1. Skladišta na području Podgorice

Skladišta zapaljivih tečnosti i gasova, eksplozivnih i drugih materija

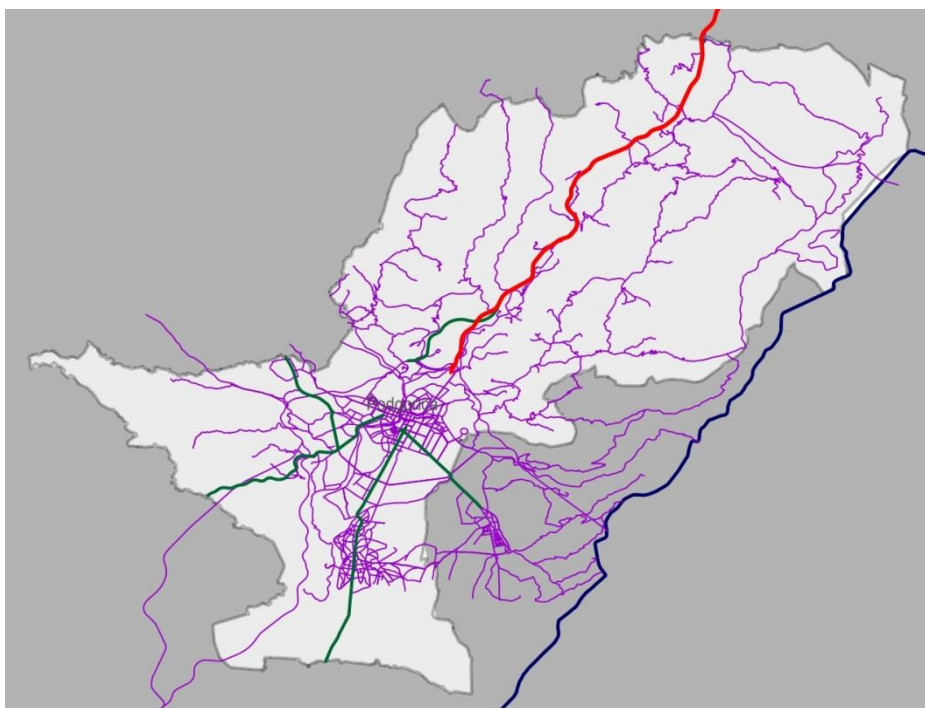
Na teritoriji Glavnog grada postoje skladišta zapaljivih tečnosti (rezervoari različitih vrsta naftnih derivata) i skladišta gasa, pa su benzinske stanice glavna mjesta na kojima se nalaze ove vrste skladišta.

Takođe, kao što je već gore pomenuto skladište „Energogas“ DOO Podgorica, sa sjedištem u Dajbabama bb, obavlja djelatnost skladištenja i distribucije TNG -a, a prema podacima Agencije za zaštitu životne sredine u količini od 627 t

2.5.9. Rizici nastajanja požara u saobraćaju

Putnu infrastrukturu Podgorice čine dio autoputa „Princeza Ksenija“ dužine 35.8 km, magistralni putevi M-2, M-2.3 i M-18 u dužini od 86.7 km, gradske zaobilaznice dužine oko 17km. Ulice na teritoriji Podgorice su ukupne dužine 309.1 km, od čega glavne gradske ulice dužine 47.3 km, pristupne ulice dužine 229.2 km i ostatak je lokalna putna mreža.

Putna mreža u Podgorici data je na slici br.18.

Slika br.18. Putna infrastruktura u Podgorici (magistralni, regionalni i ostali putevi)

Na razvoj putne mreže u Podgorici uticali su brojni prirodni i društveni faktori. Uz nedostatke puteva odgovarajućeg kvaliteta, treba istaći veliku neujednačenost elemenata puteva što takođe prouzrokuje negativne posljedice u saobraćaju. Imajući u vidu da su putevi izgrađeni uglavnom uz riječne tokove i u kanjonima rijeka (Morača), kao posebna mjesta ističu se usjeci, zasjeci, tuneli, mostovi, oštre i nepregledne krivine, opasni usponi i nizbrdice, kao i prevoji puta. U zimskim uslovima odvijanja saobraćaja putevi koji vode od Podgorice ka sjeveru najvećim dijelom prekriveni su snijegom, a kolovoz u tunelima i na mostovima zaleđen.

Zbog ovakvog stanja veoma je izražena mogućnost saobraćajnih udesa koji mogu izazvati požar. Moguće katastrofe izazvane naftnim derivatima mogu se očekivati pri eventualnom sudaru autocisterne u tunelu Sozina, kao i tunelima u kanjonu Platije, jer bi se pri zapaljenju benzina ili nafte oslobodila ekstremno visoka toplota, ogromna količina toksičnih gasova koji bi praktično trenutno mogli usmrtniti ili teško otrovati ljude u vozilima koji bi se u tom momentu našli u tunelu.

Prema podacima sa sajta Monteputa tokom u posljednje četiri godine prosječno je godišenje prolazilo oko 2000000 vozila, od čega u ljetnjim mjesecima prosječno oko 12500 vozila.

Auto-put Bar – Boljare čija je izgradnja počela 2015. godine i od čega je do sada u cjelosti završena dionica od Smokovca do Mateševa u dužini od 41km, od čega teritoriji Glavnog grada pripada 35.8 km, na kojoj se u dužini od 17.74 km nalazi 16 tunela sa dvije tunelske cijevi. Na ovoj dionici je najduži tunel na auto-putu – Vjeternik, dužine 3km, koji predstavlja, kao i svi ostali tuneli, mjesto sa izraženim stepenom ugroženosti od požara, iako je

olakšavajuća okolnost što je cijelo područje pokriveno video-nadzorom praćen zvučnim alarmom, ukoliko se detektuje neki incident na putu.

Skoro u svim naseljenim mjestima omogućen je pristup vatrogasnim vozilima, obzirom da većina saobraćajnica izdržava osovinski pritisak za vozila svih vrsta, kao i činjenica da saobraćajnice imaju dovoljnu širinu.

Značajna vjerovatnoća nastanka katastrofa uzrokovanih naftnim derivatima vezana je i za aerodrom Podgorica koji posjeduju svoje tankove za JET A-1 kerozin i eurodizel.

Nesreće sa naftnim derivatima većih razmjera mogu se desiti kako u centru grada, tako i u svim ostalim djelovima tokom prevoza goriva ili prilikom željezničkih nesreća teretnog voza-cisterne. Ovakve nesreće odigravaju se brzo, tako da u većini slučajeva ostaje malo mogućnosti za preduzimanje mjera sprečavanja katastrofalnih posljedica, posebno ako se radi o benzinu i lakim naftnim derivatima, osim poštovanja procedura i mjera koje su predviđene prilikom transporta opasnih materija.

U svim vidovima transporta može doći i do havarije pri transportu otrovnih i opasnih materija kao što su: amonijak, razni hidroksidi, azotna, fosforna, sumporna i mravlja kiselina, hlor i hlorni derivati, perhlorati, etilen, propan-butan gas, razni derivati benzola, cijanidna jedinjenja, pesticidi, organski peroksidi i brojne druge hemikalije – otrovi, koji služe kao sirovina u baznoj industriji ili predstavljaju gotov proizvod namijenjen izvozu preko luka Bar i Zelenika. Od cjelokupnog prometa i prevoza opasnih materija koja se godišnje transportuje na području Crne Gore, značajna količina se preveze preko teritorije Podgorice.

Takođe, postoji rizik od eksplozija jer se preko teritorije Podgorice vrši promet najvećeg dijela eksplozivnih materija.

Željeznički saobraćaj u Crnoj Gori odvija se na dionicama pruge Bar - Bijelo Polje i Podgorica –Nikšić sa krakom za Skadar. Trasa Bar – Bijelo Polje je posebno ugrožena požarima zbog konfiguracije terena i velikih nagiba gdje je česta upotreba kočionih sistema, što dovodi do varničenja i zapaljenja trave i niskog rastinja duž pruge. Iskustva pokazuju da su česti uzročnici požara duž pruge i putnici u vozu koji izazivaju požare bacanjem opušaka cigareta i drugih izvora toplote, naročito u ljetnjem periodu. Na ovim trasama požar može izazvati i dotrajala elektro mreža. Prema dosadašnjim iskustvima zbog kočenja vozova najviše požara se pojavljivalo na dijelu pruge između Ukrsnice Lutovo i stanice Podgorica.

2.5.10. Snabdijevanje vodom za slučaj nastanka požara

Pod pojmom snabdijevanje vodom za slučaj požara podrazumijevamo siguran izvor snabdijevanja kao što je iz hidranta, bunara, crpilišta, bistijerni, rijeka, jezera i dr.

Sigurno snabdijevanje vodom predstavlja bitan uslov za uspješno gašenje požara kao i hlađenje objekata ugroženih požarom u neposrednoj blizini. Tako je voda podesna za gašenje požara klase A, a ograničeno je podesna za gašenje požara klase B. Osim toga, voda je kao sredstvo za gašenje ograničeno podesna za gašenje požara klase E ako se upotrebljava kao vodena magla, a takođe je neophodan sastojak za proizvodnju pjene. Zbog svega navedenog dobro snabdijevanje vodom predstavlja jednu od glavnih mjera zaštite od požara, pri čemu je potrebno osigurati stalne izvore snabdijevanja vodom, tj. kod hidrantske mreže potreban je pritisak i kapacitet mreže. U sadašnjoj praksi ne postoji opšte prihvatljiv osnov za utvrđivanje količine vode za gašenje požara u naseljenim mjestima.¹¹

Na teritoriji Podgorice vodosnabdijevanje se omogućava pomoću tri vodovodna sistema: Vodovodni sistem „Podgorica“, vodovodni sistem „Tuzi“ i vodovodni sistem „Dinoša“.

¹¹ www.vikpg.me

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

Radovima koji su obavljani u 2014. godini tj. izgradnjom objekata hidro-tehničke infrastrukture na području opštine u okviru Glavnog grada - Golubovci i Opštine Tuzi, omogućeno je formiranje jedinstvenog sistema Podgorice, opštine u okviru Glavnog grada - Golubovci i Opštine Tuzi.

Procjenjuje se da na teritoriji Glavnog grada Podgorica ima oko 700 km primarne i oko 330 km sekundarne mreže, dok se dužina tercijarne mreže procjenjuje na 370 km. Ukupna dužina snimljene vodovodne mreže za područje Glavnog grada Podgorica iznosi 747.036 m.

Vodovodni sistem „Podgorica“ čine:

- PS „Mareza 1“ - pet pumpi ukupnog kapaciteta 550 l/s (80 l/s, 80 l/s, 130 l/s, 130 l/s, 130 l/s);
- PS „Mareza 2“ - četiri pumpe radnog kapaciteta 960 l/s (3x320 l/s +1 rezervna pumpa od 320 l/s), a instalisanog 1600 l/s (4 x 400 l/s);
- PS „Zagorič“ - četiri bunara radnog kapaciteta 420 l/s (145 l/s, 60 l/s, 125 l/s, 90 l/s), a instalisanog 545 l/s (125 l/s, 60 l/s, 125 l/s, 90 l/s, 145 l/s);
- PS „Ćemovsko polje“ - pet bunara kapaciteta 410 l/s (70 l/s, 50 l/s, 70 l/s, 110 l/s, 110 l/s)
- PS „Dinoša“ - jedan bunar kapaciteta 60 – 70 l/s.

Vodovodni sistem Podgorice raspolaže sa rezervoarima, ukupnog kapaciteta 6.200 m³, i to:

- Rezervoar „Ljubović“, kapaciteta 3.000 m³
- Rezervoar „Gorica“, kapaciteta 1.200 m³
- Rezervoar „Orlovina, kapaciteta 2.000 m³.

Vodovodni sistem snabdijeva vodom: potrošače Glavnog grada (sa prigradskim naseljima), opštine u okviru Glavnog grada - Golubovci i dio opštine Danilovgrad.

Sastavni dio vodovodnog sistema „Podgorica“ su tri izvorišta: „Mareza“, „Zagorič“ i „Ćemovsko polje“ i bunar „Dinoša B2“.

Instalisani maksimalni zahvatni kapaciteti ovih izvorišta su:

- PS „Mareza I“ 550 l/s
- PS „Mareza II“ 1600 l/s
- PS „Zagorič“ 545 l/s
- PS „Ćemovsko polje“ 410 l/s
- PS „Dinoša B2“ 70 l/s

Iz kaptaze „Velje oko“ se sirova voda preko dva čelična cjevovoda Ø 800 mm doprema do objekata CS „Mareza 1“ i CS „Mareza 2“. Tu su još i kaptaze „Pod Vrbom“ i „Oko“.

Vodoizvorište „Zagorič“ koristi vodu iz bušenih bunara, kojih ima ukupno 5, od kojih je bunar B5 izgrađen 2014.g. najvećeg kapaciteta na području Podgorice – 145l/s i zamijenio je bunar B1 iz 1971.g.

Vodoizvorište „Ćemovsko polje“ raspolaže sa 5 bunara, kapaciteta 410 l/s (70 l/s, 50 l/s, 70 l/s, 110 l/s, 110 l/s).

U proteklih par godina rađeno je dosta na unapređenju vodovodne infrastrukture i područja Lješanske nahije je značajno poboljšano, pa su sela Bigor, Brežine, Gornje i Donje Liješnje, Goljemadi i Podstrana dobila adekvatno vodosnabdijevanje. Za potrebe Gornje i Donje Lješanske nahije, izgrađen je primarni cjevovod „Kaluderovo oko“-Kamenica, čime je obuhvaćena i dionica Stanisaljici-Gradac.

Slika br.19. Dio Lješanske nahije

Na osnovu gore navedenih činjenica jasan je zaključak da sva vodoizvorišta upumpavaju vodu direktno u sistem vodosnabdijevanja Glavnog grada, dok se regulacija pritiska koji je naveden na vodoizvorištima vrši frekventnim regulatorima i periodičnim gašenjem pumpnih agregata u skladu sa potrošnjom.

Vodosnabdijevanje opštine u okviru Glavnog grada – Golubovci - Izgradnja vodovodne mreže u opštini u okviru Glavnog grada - Golubovci realizuje se u dužem periodu. U poslednjih 8 godina urađeno je dosta na poboljšanju vodosnabdijevanja u naseljima u okviru gradske opštine Golubovci, između ostalog izgradnja vodovoda za naselje Donja Zeta, dionica kroz Beglake i Goričane, dionica Vukovački most – rezervoar Orlovina sa pristupnim putevima, cjevovod za naselja Gošići, Gostilj, Mataguži I i II dio, Balijače, vodosnabdijevanje Gornje Zete – Mitrovići, Ljaljkovići, Botun i Cijevna, vodovodna mreža u naseljima Mahala, Šušunja i Golubovci. Takođe, urađena je sekundarna vodovodna mreža za naselja Mahala, Mojanovići, Goričani i Balijače.

Sa aspekta važećeg Pravilnika o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara («SI. list SFRJ» br. 30/91) može se definisati količina vode za naselje u zavisnosti od broja stanovnika i računskog broja istovremenih požara prema tabeli br.13.

Tabela br.13. Količina vode u sekundi potrebna za gašenje požara u naseljima gradskog tipa

Broj stanovnika u hiljadama	Proračunati broj istovremenih požara	Najmanja količina vode u l/s po jednom požaru bez obzira na otpornost objekta prema požaru
do 5	1	10
od 6 do 10	1	15
od 11 do 25	2	20
od 26 do 50	2	25
od 51 do 100	2	35
od 101 do 200	3	40
od 201 do 300	3	45

Iz tabele br.8. se vidi da za Glavni grad Podgoricu treba obezbjediti 120 l/s uz napomenu da se radi o minimalnim količinama vode. Pored ove konstatacije na području Glavnog grada smješteni su drugi javni i industrijski objekti koji svojom konstrukcijom i namjenom utiču na stepen otpornosti od požara, tako da je potrebno razmotriti druge faktore koji uslovljavaju potrebe za požarnom vodom.

Potrebna količina vode za gašenje požara u industrijskim i drugim objektima, zavisno od stepena otpornosti objekta prema požaru i kategorije tehnološkog procesa prema ugroženosti od požara data je u tabeli br.14.

Tabela br.14. Potrebna količina vode u zavisnosti od objekta koji se štiti

Stepen otpornosti objekta prema požaru	Kategorija tehnološkog procesa prema ugroženosti požarom	Količina vode potrebna za jedan požar u l/s, zavisno od obima objekta koji se štiti, u m ³						
		do 3000	od 3001 do 5000	od 5001 do 20000	od 20001 do 50000	od 50001 do 200000	od 20001 do 400000	više od 400000
V,IV	K4, K5	10	10	10	10	15	20	25
V, IV	K1, K2, K3	10	10	15	20	30	35	-
III	K4, K5	10	10	15	25	-	-	-
I,II	K4, K5	10	15	20	30	-	-	-
I,II	K3	15	20	25	-	-	-	-

Stepen otpornosti objekta prema požaru određuje se prema konstrukciji zgrade, odnosno prema unutrašnjoj otpornosti i izvršena podjela je sljedeća:

- I – bez otpornosti
- II – mala otpornost
- III – srednja otpornost
- IV – veća otpornost
- V – velika otpornost

Kategorija tehnološkog procesa prema ugroženosti od požara se utvrđuje na osnovu čl.14. prethodno pomenutog Pravilnika:

K1 – predstavlja kategoriju tehnološkog procesa prema ugroženosti od požara u koju spadaju pogoni u kojima se radi sa materijalom koji se može zapaliti ili eksplodirati pod dejstvom vode ili kiseonika, lako zapaljivim tečnostima čija je tačka paljenja ispod 23°C i gasovima i parom čija je donja granica eksplozivnosti ispod 10%;

K2 – predstavlja kategoriju tehnološkog procesa prema ugroženosti od požara u koju spadaju pogoni u kojima se radi sa lako zapaljivim tečnostima čija je tačka paljenja između 23°C i 100°C i zapaljivim gasovima čija je donja granica eksplozivnosti iznad 10%;

K3 – predstavlja kategoriju tehnološkog procesa ugroženosti prema požaru u koju spadaju pogoni u kojima se radi sa zapaljivim tečnostima čija je tačka paljenja 100°C do 300°C i čvrstim materijama temperature paljenja do 300 °C;

K4 – predstavlja kategoriju tehnološkog procesa ugroženosti prema požaru u koju spadaju pogoni u kojima se radi sa tečnostima čija je tačka paljenja iznad 300°C, čvrstim materijama čija je tačka paljenja iznad 300°C i materijama koje se prerađuju u zagrijanom, razmekšanom ili rastopljenom stanju, pri čemu se oslobađa toplota praćena iskrama i plamenom;

K5 – predstavlja kategoriju tehnološkog procesa ugroženosti prema požaru u koju spadaju pogoni u kojima se radi sa negorivim materijama i hladnim mokrim materijalom.

Navedena količina vode u uslovima normalnog vodosnabdijevanja se može bez teškoća obezbijediti. Osnovni problem predstavlja neujednačen pritisak na hidrantskoj mreži u raznim djelovima grada, prigradskim naseljima i urbanom dijelu, a takođe i u različitim periodima godine, tokom ljeta i tokom zime.

Sa aspekta snabdijevanja vodom u slučaju požara evidentan problem jeste mali rezervoarski prostor koji ne može garantovati obezbjeđivanje dovoljnih količina vode u slučaju iznenadnog nestanka električne energije.

U toku ljetnjeg perioda, odnosno kada je glavna požarna sezona hidrantska mreža nema konstantan pritisak usljed uvećane potrošnje, što onemogućava direktno gašenje iz iste, tako da je potrebno da Služba zaštite posjeduje vozila sa uređajima za povećanje pritiska sa svrhom gašenja požara.

Treba istaći da industrijski kompleks KAP-a u svrhe obezbjeđenja potrebne količine vode za gašenje požara i pritiska u hidrantskoj mreži imaju vodotornjeve za sopstvene potrebe.

Povoljna okolnost za gašenje većih požara predstavlja Skadarsko jezero, čije karakteristike omogućavaju upotrebu vazduhoplovnih sredstava za gašenje ovih požara.

2.6. Indukovani efekti požara – posljedice po kritičnu infrastrukturu

Kod procjenjivanja vrste, intenziteta i učinaka, te mogućih posljedica djelovanja prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća, potrebno je identifikovati i locirati objekte kritične infrastrukture, te procijeniti moguće štetne posljedice na njih, kao i na okolinu. Objekti od značaja za Podgoricu kontrolisani su redovno sa aspekta zaštite od požara, a kao objekti kritične infrastrukture navedeni su privredni objekti od posebnog značaja u poglavlju 1.7.1. ovog Plana.

Pored pomenutih objekata, na teritoriji Podgorice postoje i objekti u kojima se definišu zone opasnosti (benzinske stanice, gasne stanice, postrojenja...) u kojima se skladište, pretaču i transportuju zapaljive tečnosti i gasovi, koji predstavljaju potencijalni rizik od požara i eksplozija do kojih može doći zbog: upotrebe otvorenog plamena, pušenja, kratkog spoja u elektromotoru pumpe za izdavanje goriva, iskrenja usljed stvaranja elektrostatickog elektriciteta, uključivanja električnih aparata u blizini mjesta za izdavanje goriva itd. Zone opasnosti u navedenim objektima podijeljene su u tri grupe.

Pored zona opasnosti neophodno je definisati i bezbjednosna rastojanja u odnosu na objekte koji ne pripadaju stanicama i postrojenjima, kao što su hoteli, škole, trafostanice, javni putevi, podzemna i nadzemna infrastruktura i drugi objekti koji mogu biti ugroženi ili biti potencijalni izvor požara i eksplozija.

Na većini benzinskih stanica u Podgorici nalaze se i uređaji za snabdijevanje plinskim gorivom za prevozna sredstva i za potrebe domaćinstva, što dodatno povećava rizik od požara i eksplozije. Opasnosti od plinskog (tečnog naftnog gasa - TNG) goriva, bilo da se njime manipuliše na benzinskoj ili na plinskoj stanici, mogu biti: propuštanje plina (neispravnost instalacije), dodir sa vatrom, stvaranje eksplozivne koncentracije itd.

2.7. Požarni sektori

Požarni sektor predstavlja određenu prostornu površinu omeđenu požarnim preprekama koje onemogućavaju prenošenje požara iz jednog područja u drugi. Požarne prepreke mogu formirati: ulica, trgovi, rijeke, zelene površine i dr.

Kod određivanja granica požarnih sektora napravljene su određene korekcije u odnosu na samu definiciju sektora iz razloga raznovrsnog sistema gradnje i različite namjene zgrada.

Određivanje stepena požarne ugroženosti

Stepen požarne ugroženosti utvrđen je posebno za svaki sektor na osnovu raspoloživih parametara. Ti parametri su: bruto površina sektora, prosječna spratnost objekta, gustina izgrađenosti, ukupna toplotna vrijednost, prosječno požarno opterećenje, klasa požarnih opasnosti objekta, stepen primijenjenosti mjera, požarne prepreke i broj objekata sa izraženim požarnim rizicima i opterećenjima.

Da bi se odredio parametar požarnog opterećenja bilo je potrebno snimiti sve objekte u svrhu uzimanja podataka preko kojih je vršen proračun požarnog opterećenja. Ti podaci su: spratnost objekata, plan osnove površine objekata, prisutnost zapaljivog materijala u konstrukcijama objekata, prisutnost zapaljivog materijala u prostoru objekata.

Požarne prepreke I reda – ne postoji mogućnost prenošenja požara ni u kakvim uslovima.

Požarne prepreke II reda – ne postoji mogućnost prenošenja požara u normalnim uslovima.

Požarne prepreke III reda – postoji mogućnost prenošenja požara u normalnim uslovima.

Požarne opasnosti objekata određene su u četiri klase i to:

Klasa 1. - Gustina izgrađenosti do 20%, namjena objekata je isključivo stambena, nagorivi stambeni elementi, prepreke I reda,

Klasa 2. - Gustina izgrađenosti do 40%, namjena objekata stambeno - poslovna, gorive krovne konstrukcije, srednja brzina izgaranja pokretne opreme i sadržaja i požarne prepreke II reda,

Klasa 3. - Gustina izgrađenosti je preko 40%, namjena objekata su skladišta zapaljivog sadržaja, javni objekti, manji industrijski objekti i zanatski pogoni sa tehnologijom osjetljivom na požar, goriva krovna konstrukcija, povećana brzina izgaranje pokretne opreme i sadržaja i požarna prepreke II i III reda,

Klasa 4. – Gustina izgrađenosti je preko 40%, namjena objekata je industrijska sa tehnologijom osjetljivom na požar, skladišta zapaljivih tečnosti i gasova, povećana brzina izgaranja pokretne opreme i sadržaja i prepreka III reda.

Stepen primjenjivosti građevinskih mjera zaštite razvrstan je u četiri kategorije na osnovu sljedećih parametara: spratnost i broj lica u objektu, stepen otpornosti konstrukcija prema JUS-u 240, protivpožarne prepreke objekata, izlaza za evakuaciju, mogućnosti prilaza vozila objektima, odimljavanje, snabdjevenost požarnom vodom i dojava požara.

U I kategoriju spadaju objekti kod kojih su primijenjene mjere potpuno usklađene sa pozitivnom normativnom regulativom.

U II kategoriju spadaju objekti kod kojih je dobra primijenjenost mjera uz određene nedostatke koji su manje značajni za konkretni objekat.

U III kategoriju spadaju objekti koji nemaju primijenjene građevinske mjere zaštite.

Stepen požarne ugroženosti, nakon detaljno utvrđenih i razrađenih parametara, razvrstava se u:

1. stepen – gustina izgrađenosti do 20%, prosječno požarno opterećenje do 1.000 MJ/m², klasa požarnih opasnosti, prepreke I reda, ne postoje objekti a izraženim požarnim opasnostima, stepen primijenjenosti mjera 1. ili 2. kategorije.

2. stepen – gustina izgrađenosti do 40%, prosječno požarno opterećenje do 1.400 MJ/m², klasa požarnih opasnosti do 3, prepreke II reda, stepen primijenjenosti mjera do 2., postoje objekti sa izraženim požarnim opasnostima do 10%.

3. stepen – gustina izgrađenosti do 50%, prosječno požarno opterećenje do 2.000 MJ/m², klasa požarnih opasnosti 3, prepreke III reda, stepen primijenjenosti mjera do 3., postoje objekti sa izraženim požarnim opasnostima do 30%.

4. stepen – gustina izgrađenosti do 50%, prosječno požarno opterećenje do 3.000 MJ/m², klasa požarnih opasnosti do 4, prepreke III reda, stepen primijenjenosti mjera do 4., postoje objekti sa izraženim požarnim opasnostima do 40%.

5. stepen – gustina izgrađenosti preko 50%, prosječno požarno opterećenje preko 3.000 MJ/m², klasa požarnih opasnosti do 4, prepreke III reda, stepen primijenjenosti mjera 4., postoje objekti sa izraženim požarnim opasnostima preko 40%.

Prema informacijama dobijenim iz Službe zaštite i spašavanja požare dijele na otvorene i zatvorene. Svake godine pred početak požarne sezone vrše procjenu koje je područje najugroženije u pogledu požara, pa na osnovu toga razmatraju gdje je potrebno angažovati i rasporediti stacionarne službe koje će dežurati 24 časa dnevno.

Fizički se brani brdo Ljubović i brdo Gorica.

Imaju svoj bunar za punjenje vozila, hidrante koje koriste tamo kod njih, kao i hidrante po gradu.

Analizom naprijed navedenih kriterijuma, vezane za građevinsko – urbanističke karakteristike područja Glavnog grada Podgorice, odabrani su sljedeći požarni sektori:

- **Požarni sektor br. 1 – Centar grada**

Teritorija koju zatvara južno bulevar Svetog Petra Cetinjskog, zapadno ul. Vaka Đurovića, sjeverno Bulevar Ivana Crnojevića, istočno ul. Marka Miljanova;

- **Požarni sektor br.2**

Teritorija koju zatvara južno dio Bulevara Svetog Petra Cetinjskog, jugoistočno rijeka Ribnica, istočno magistralni put M2 (zaobilaznica prema Kolašinu), sjeverno Bulevar Ivana Crnojevića.

- **Požarni sektor br.3**

Teritorija koju zatvara istočno ul. Vaka Đurovića, južno most Blaža Jovanovića, sjeverno most „Milenijum“ i Bulebar Ivana Crnojevića i zapadno rijeka Morača.

- **Požarni sektor br.4 – Stadion „Pod Goricom“**

Teritorija koju zatvara fudbalski stadion „Pod Goricom“, ovičen južno Bulevarom Ivana Crnojevića, istočno ul. 19. Decembra i zapadno Njegoševom ulicom.

- **Požarni sektor br.5 – Brdo Gorica**

Teritorija koju obuhvata brdo Gorica, ovičena prstenasto ulicama Atinskom, Beogradskom, Vaka Đurovića. Božidara Vukovića Podgoričanina i Radomira Vešovića.

- **Požarni sektor br.6 – Nova Varoš**

Teritorija koju zatvara južno Bulevar Ivana Crnojevića, sjeverno i zapadno ul. Vaka Đurovića, istočno brdom Gorica i južno fudbalskim stadionom „Pod Goricom“.

- **Požarni sektor br.7**

Teritorija koju zatvara južno Bulevar Ivana Crnojevića, istočno ul. Vaka Đurovića, sjeverno „Vezirov“ most i zapadno rijeka Morača.

- **Požarni sektor br.8**

Teritorija koju zatvara sjeverno Bulevar Svetog Petra Cetinjskog, južno i jugoistočno rijeka Ribnica i zapadno rijeka Morača.

- **Požarni sektor br.9 – Momišići**

Teritorija koju zatvara južno most „Milenijum“, istočno rijeka Morača, sjeverno „Vezirov“ most i zapadno ul. Serdara Jola Piletića.

- **Požarni sektor br.10**

Teritorija koju zatvara istočno Bulevar Jovana Tomaševića (put prema Danilovgradu) i ul. Serdara Jola Piletića, južno ul. 13. jula, zapadno i sjevero-zapadno ulicama u podnožju Malog brda (ul. Belvederska, Vladike Danila i 7. Omladinske brigade);

- **Požarni sektor br.11**

Teritorija koju zatvara južno i zapadno Dalmatinska ulica, istočno Moskovska i sjeverno ulice u podnožju Malog brda.

- **Požarni sektor br.12 – Malo brdo**

Teritorija koju obuhvata Malo brdo, ovičeno ulicama Gavra Vukova (stari put Podgorica – Spuž), Novom Dalmatinskom ulicom i putem za Vraniće.

- **Požarni sektor br.13 – Saborni Hram Hristovog Vaskrsenja**

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

Teritorija koju zatvara sjeverno Dalmatinska ulica, istočno Moskovska ulica, južno Bulevar Svetog Petra Cetinskog i zapadno Bulevar Džordža Vašingtona.

- **Požarni sektor br.14 – Blok V**

Teritorija koju zatvara Bulevar Mihaila Lalića sa južne strane, ul. Meše Selimovića sa zapadne strane, Dalmatinskom ulicom sjeverno i ul. Džordža Vašingtona istočno.

- **Požarni sektor br.15**

Teritorija koju zatvara sa južne strane Bulevar Mihaila Lalića, istočno ul. Meše Selimovića, sjeverno ul. Đoka Miraševića i zapadno ul. Vlada Četkovića.

- **Požarni sektor br.16 – Blok VI**

Teritorija koju zatvara sjeverno ul. Sima Barovića, istočno ul. Meše Selimovića, južno ul. Đoka Miraševića i zapadno ul. Milutina Vučinića.

- **Požarni sektor br.17**

Teritorija koju zatvaraju ulice Đoka Miraševića, Nova Dalmatinska i Meše Selimovića .

- **Požarni sektor br.18 – Blok IX**

Teritorija koju zatvaraju istočno ul. Đoka Miraševića, sjeverno-istočno Nova Dalmatinska, južno ul. Jovana Popovića Lipovca i zapadno ul Vlada Četkovića.

- **Požarni sektor br.19**

Teritorija koju zatvaraju ulice Đoka Miraševića, Jovana Popovića Lipovca i ul Vlada Četkovića.

- **Požarni sektor br.20 – Tološi**

Teritorija koju zatvaraju južno ul. SKOJ-a, istočno ul. Vlada Četkovića, zapadno ul. Boška Buhe i sjevero-istočno Dalmatinskom ulicom.

- **Požarni sektor br.21**

Teritorija koju zatvara istočno ul. Boška Buhe, sjeverno Ivangradska ul., zapadno ulica Serdara Mila Vlahovića i južno ul. SKOJ-a.

- **Požarni sektor br.22 – Tološka šuma**

Teritorija koja obuhvata Tološka šuma.

- **Požarni sektor br.23**

Teritorija koju zatvara sjeverno ul. SKOJ-a, zapadno ul. Dr Blaža Raičkovića i sa južne strane širim nenaseljenim područjem.

- **Požarni sektor br.24**

Teritorija koju zatvara sjeverno Partizanski put, sjevero-istočno ul. Dr Blaža Raičkovića, jugo-zapadno ul. Jozefa Bajze.

- **Požarni sektor br.25**

Teritorija koju zatvara južno Partizanski put, istočno ul. Boška Buhe isjeverno i sjevero-zapadno Velje brdo.

- **Požarni sektor br.26 – Lužani**

Teritorija koju zatvara jugo-zapadno ul. Vlade Raičevića, sjevero-istočno ul. Vlade Raičevića, istočno ul. Boška Buhe, ul. Miloša Vuškovića i sjeverno Veljim brdom.

- **Požarni sektor br.27 – Velje brdo**

Teritorija koju obuhvata prostor Veljeg brda – nenaseljeni dio.

- **Požarni sektor br.28 –Vranići**

Teritorija koju zatvara sa južne strane ulica Boška Buhe i Miloša Vuškovića, sa istočne do kraja zelenog pojasa iznad poslednjih stambenih objekata na Malom brdu, sa sjeverne strane do kraja zelenog pojasa i Mini zoo vrta, sa zapadne strane do kraja zelenog pojasa iznad poslednjih stambenih objekata na Veljem brdu.

- **Požarni sektor br.29 –Gornji Vranići**

Teritorija koja zatvara naseljeni prostor Gornjih Vranića, ograničen područjem Veljeg brda,

- **Požarni sektor br.30 – Vranjske njive**

Teritorija koja obuhvata prostor koji je ograničen sa sjevera ul. Boška Buhe, sa istoka rijekom Zetom i prostorom Veljeg brda.

- **Požarni sektor br. 31- Rogami**

Teritorija koju zatvara sa zapadne i sjeverne strane rijeka Zeta, sjeverozapadno Podgorica View Terrace, južna strana ostaci Duklje.

- **Požarni sektor br.32.**

Teritorija koju sa sjeverne strane zatvaraju ostaci Duklje, zapadno rijeka Zeta, južno rijeka Morača.

- **Požarni sektor br.33. - Zagorič 1**

Teritorija koju zatvara sjeverno i sjeveroistočno rijeka Morača, zapadno ulica Bratonožićka i južno Trim staza Zlatica.

- **Požarni sektor br.34. - Zagorič 2**

Teritorija koju zapadno i sjeverno zatvara rijeka Morača, istočno ulica Bratonožićka, južno ulica II Crnogorskog bataljona i Nikole Tesle.

- **Požarni sektor br.35. - Zagorič 3**

Teritorija koju zatvara južno ulica Radomira Vešovića, sjeverno i sjeveroistočno ulica Nikole Tesle, zapadno rijeka Morača.

- **Požarni sektor br.36. - Doljani**

Teritorija koju zatvara sa zapadne strane Mosorska ulica, sa sjeverne Manastir Zlatica..

- **Požarni sektor br. 37.**

Teritorija koju zatvara, zapadno pruga Podgorica - Beograd i sjeverno od ulice Đulje Jovanova prema Kučima.

- **Požarni sektor br. 38. - Zlatica**

Teritorija koju zatvara, sjeverozapadno od pruge Podgorica-Beograd, sjeverno od rijeke Morače i istočno od rijeke Zete.

- **Požarni sektor br.39.- Murtovina**

Teritorija koju sa južne strane zatvara ulica Iveze Vukova i Savin potok, sa sjeverne Orjenska ulica.

- **Požarni sektor br.40.- Masline**

Teritorija koju sa zapadne strane zatvara Beogradska ulica, sa južne rijeka Ribnica, istočne Kakarička gora.

- **Požarni sektor br.41. - Kakarička gora**

Teritorija koju sa južne strane odvaja rijeka Ribnica i Park vrela Ribnička, sa jugoistoka je ograničena opštinom Tuzi, a sa sjeverozapada ulicom Iveze Vukova i Savinim potokom.

- **Požarni sektor br.42. - Ibričevina**

Teritorija koju sa južne strane zatvara rijeka Ribnica, sa jugoistočne strane ulica Goce Delčeva.

- **Požarni sektor br.43. -Konik "Vrela Ribnička"**

Teritorija koju sa sjevera zatvara rijeka Ribnica, južno Bulevar Pera Četkovića, zapadno ulica Veljka Vlahovića i Čemovsko polje.

- **Požarni sektor br.44. - Stari aerodrom**

Teritorija koju zatvara sa sjeverne strane ulica Pete Proleterske Brigade i Bulevar Pera Četkovića, sa južne ulica Braca Bracanovića i Tuški put.

- **Požarni sektor br.45. - Drač**

Teritorija koju zatvara za zapadne strane ulica Bratstva i jedinstva, sjeverno rijeka Ribnica, sjeveroistočna ulica Pete Proleterske Brigade, južno ulica Oktobarske Revolucije.

- **Požarni sektor br.46. - Blok VII**

Teritorija koju zatvara istočno ulica Bratstva i jedinstva, zapadno ulica Kralja Nikole, južno ulica Oktobarske revolucije i sjeverno obala Ribnice.

- **Požarni sektor br.47.**

Teritorija koju zatvara sa zapadne strane rijeka Morača, sa sjeverne rijeka Ribnica, istočno ulica kralja Nikole i južno Bulevar Crnogorskih serdara.

- **Požarni sektor br.48. - Pejton**

Teritorija koju zatvara istočno ulica Bratstva i jedinstva, južno ulica Bracana Bracanovića, zapadno ulica Kralja Nikole, sjeverno ulica Oktobarske revolucije.

- **Požarni sektor br.49. -Drpe Mandića**

Teritorija koju zatvara, sjeverno ulica Oktobarske revolucije, istočno pruga Podgorica-Bar, južno Bulevar Save Kovačevića i zapadno ulica Bratstva i jedinstva.

- **Požarni sektor br.50.**

Teritorija koju zatvara, sjeverno Bulevar Save Kovačevića, istočno duž željezničke pruge Podgorica – Bar, jugozapadno ul. Bracana Bracanovića i zapadno ul. Bratstva i jedinstva.

- **Požarni sektor br. 51. - Pobrežje**

Teritorija koju zatvara, sjeverno ul. Bracana Bracanovića, istočno duž željezničke pruge Podgorica – Bar, zapadno ul. 4. jul.

- **Požarni sektor br.52. - Park Ljubović**

Teritorija koju obuhvata park Ljubović.

- **Požarni sektor br.53. - Čepurci**

Teritorija koju sa sjeverne strane zatvara rijeka Morača, sjeveroistočno most Union bridge.

- **Požarni sektor br. 54. – Zabjelo**

Teritorija koju zatvara, istočno ulica Kralja Nikole, južno ulica 27. marta, sjeverno brdo Ljubović, zapadno ulica Vojvode Ilije Plamenca.

- **Požarni sektor br. 55. – Zabjelo – naselje Budo Tomović**

Teritorija koju zatvara, sjeverno ulica 27. marta, istočno ulica 4. jul i južno Bulevar Vojislavljevića i zapadno ulica Princeze Ksenije.

- **Požarni sektor br. 56.**

Teritorija koju zatvara, sjeverno Bulevar Vojislavljevića, istočno ulica 4. jul i zapadno Dajbabska gora.

- **Požarni sektor br. 57. – Titeks**

Teritorija koju zatvara, sjeverno duž rijeke Morače, istočno ulica Vojvode Ilije Plamenca, zapadno ulica Vojislavljevića i južno ulica Princeze Ksenije.

- **Požarni sektor br.58. - Dahna**

Teritorija koju sa zapadne i sjeverne strane zatvara rijeka Morača, istočno ulica Vojislavljevića.

- **Požarni sektor br.59. - Donja Gorica 1**

Teritorija koju sa istočne strane zatvara rijeka Morača i ulica Desanke Maksimović, sa južne Mreza, sa istočne strane magistralni put Podgorica-Cetinje.

- **Požarni sektor br.60. - Donja Gorica 2**

Teritorija koju sa zapadne strane zatvara rijeka Sitnica, sjeverne Mreza, južne strane magistralni put Podgorica-Cetinje.

- **Požarni sektor br.61.**

Teritorija koju sa zapadne i sjeverozapadne strane zatvara rijeka Sitnica, sa istočne Mreza.

- **Požarni sektor br.62 - Gornja Gorica**

Teritorija koju sa južne strane zatvara rijeka Morača, sa istočne magistralni put Podgorica-Nikšić.

- **Požarni sektor br.63. – KAP**

Teritorija koju zatvara sjeverno Dajbabska gora, zapadno rijeka Morača i istočno put Podgorica – Petrovac.

- **Požarni sektor br.64. - Zelenika**

Teritorija koju zatvara sa istočne strane put Podgorica-Petrovac, sa sjeverne ulica Vojislavljevića i magistralni put M18, istočno Dajbabska gora.

- **Požarni sektor br.65. - Mojanovići**

Teritorija koju sa sjeverne strane zatvara rijeka Cijevna, sa istočne aerodrom Golubovci.

- **Požarni sektor br.66. - Mitrovići**

Teritorija koju sa južne i jugoistočne strane zatvara rijeka Cijevna, a sa zapadne rijeka Morača.

- **Požarni sektor br.67. - Mahala**

Teritorija koju zatvara sjeverno i sjeverozapadno rijeka Cijevna koja se uliva u rijeku Moraču, istočno put Podgorica-Virpazar.

- **Požarni sektor br.68. - Aerodrom Golubovci**

Teritorija koju zatvara sjeverno rijeka Cijevna, istočno granica sa opštinom Tuzi.

- **Požarni sektor br.69. - Golubovci**

Teritorija koju zatvara sa južne strane Skadarsko jezero, sa zapadne naselja Balabani i Gostilj, sa istočne strane Mataguži.

- **Požarni sektor br.70.**

Teritorija koju sa zapadne i južne strane zatvara Skadarsko jezero, sa istočne rijeka Morača.

ZAVRŠNE NAPOMENE

U okviru svakog požarnog sektora trebalo bi predvidjeti mjesto koje bi bilo pogodno za zbrinjavanje i smještaj ugroženih lica (npr. škola, dom, plato, hotel...), pa na osnovu toga i uzimajući u obzir površinu zahvaćenu požarom bi trebalo predvidjeti odgovarajuće puteve evakuacije, što je u nadležnosti Tima za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica.

Pristupne puteve za intervenciju određivali bi pripadnici Službe zaštite i spašavanja na čelu sa vođom ekipe, pripadnici preduzetnih, specijalističkih jedinica..., a zone za okupljanje spasilaca bile bi neposredno uz jedinice zaštite i spašavanja koje se angažuju na pojedinim vanrednim događajima.

Mjesta za zdravstveno zbrinjavanje povrijeđenih i bolesnih ljudi vrši se u medicinsko-zdravstvenim objektima: Klinički centar Crne Gore, Zavod za hitnu medicinsku pomoć, Domovi zdravlja za pružanje prve pomoći unesrećenim i povrijeđenim.

3. ZAKLJUČCI (ažurirani podaci)

U slučaju vremenskih neprilika i pojave požara prava i obaveze učesnika zaštite i spašavanja definisane su u okviru Zakona o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG“, br.146/21, 003/23, 082/25).

1. Na porstoru Glavnog grada Podgorice mogući su požari svih razmjera i nivoa, od malih požara i incidenata do katastrofa.

Prema dostupnim podacima za u periodu od 2022. do 2026.godine najveći broj požara desio se na niskom rastinju i travi, sitni požari na kontejnerima, požari na sambenim objektima, saobraćajnim vozilima, deponijama smeća, skladištima guma i ostali požari (na instalacijama).

2. Prilikom pojave požara, naročito požara većih razmjera, i u svijetu i kod nas nastaju velike materijalne štete, a nekada na žalost stradaju i ljudi. Kako bi se spriječila pojava požara, moraju se preduzeti odgovarajuće mjere zaštite od požara, a da bi one bile adekvatne, moraju se poznavati uzroci nastanka požara i rizike pojave od požara, koji su međusobno povezani. Ako se uklone uzročnici, a rizici od požara svedu na minimum, ako se ugrade instalacije za dojavu požara i stabilne instalacije za njihovo gašenje, naročito na mjestima gdje je to neophodno shodno zakonskoj regulativi, ako se obezbijedi dovoljno opreme i sredstava za gašenje požara i obučiti ljudstvo da rukuje tom opremom i sredstvima, tada se postiže cilj zaštite od požara, tj. smanjenje štetnih posljedica požara. Ovakav način zaštite od požara predstavlja preventivnu zaštitu.

3. Rizici za pojavu požara su brojni: od lako zapaljivih i lako eksplozivirajućih materija, preko neispravnosti uređaja, instalacija, nepoštovanje preporuka i uputstava za rad, kao i upotreba otvorenog plamena, gomilanje otpada na mjestima koja nisu za to predviđena. Takođe, neodgovarajući meteorološki uslovi, povećane temperature vazduha, smanjena vlažnost vazduha su glavni faktori za pojavu šumskih požara, iako je čest uzročnik ovakvih požara i sam **ljudski faktor, tj. neodgovorni pojedinac**, kada dolazi do uništavanja velikih površina, koje mogu da traju i danima.

4. Požari se najčešće javljaju u ljetnjem periodu, od jula do septembra, a najučestaliji su požari na niskom rastinju i travi, na brdima u centru grada ili neposrednoj blizini, kao i požari na kontejnerima i deponijama smeća.

Takođe, značajan broj požara se dešava i na stambenim i ostalim objektima, kada su uzroci požara ili neispravne električne instalacije ili ljudski faktor.

S obzirom da iz godine u godinu raste broj stanovnika na području Podgorice, tako se povećava i broj automobila, pa je i broj požara na njima relativno veliki, gdje su opet uzroci ili loše i neispravne instalacije ili ljudski faktor.

5. Nosioци aktivnosti u organizovanju i sprovođenju zaštite od požara dužni su ulagati stalne napore na podizanju efikasnosti zaštite od požara prema svojim mogućnostima i potrebama, naročito u vanrednim uslovima gašenja požara i spasavanja ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom i elementarnim nepogodama, koristeći pri tome savremena dostignuća nauke i tehnike

6. Služba zaštite Glavnog grada mora u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju biti kadrovski, materijalno i stručno osposobljena za efikasno djelovanje u gašenju svih vrsta požara i u tom cilju neophodno je da razrađuje operativne planove akcije gašenja požara na objektima preduzeća, organa i organizacija, na stambenim objektima, poljoprivrednim i šumskim gazdinstvima.

7. Teritoriju Glavnog grada Podgorice karakterišu visoka požarna opterećenja, kako zbog velikog broja stambenih i privrednih objekata, instalacija i skladišta sa opasnim materijama, tako i zbog šumskih kompleksa. Naročito su opasni požari u privrednim društvima koja u svom procesu rada koriste i skladište lako zapaljive i eksplozivne materije.

8. Obučavanje i opremanje pripadnika operativnih jedinica, kao i edukovanje i podizanje nivoa informisanosti i opšte požarne kulture kod građana predstavlja stalan zadatak svih subjekata nadležnih u oblasti zaštite od požara, a sve sa ciljem smanjenja posljedica od požara.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

9. Prava i obaveze učesnika zaštite i spašavanja su jasno definisane i iste se moraju poštovati i sprovesti shodno zakonskoj regulativi. Svi učesnici u lancu, počev od Vlade, preko Ministarstva, državnih organa i drugih organa državne uprave, organa opštine, službe zaštite i spašavanja i njenih pripadnika, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika, pa do građana, pripadnika civilne zaštite, specijalističkih i dobrovoljnih jedinica moraju ispunjavati odredbe predviđene Zakonom o zaštiti i spašavanju, a naročito one definisane članovima 36 – 73.

Pored toga odredbe definisane članovima 84 – 106 kojima se bliže određuje način sprovođenja mjera zaštite od požara su obavezujuće u i moraju se poštovati i implementirati u svakoj fazi rada (od projektovanja do puštanja u rad i kontinuirano tokom rada).

II DOKUMENTA PLANA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

1. Mjere zaštite i spašavanja od požara

Mjere zaštite i spašavanja predstavljaju tehničke, tehnološke i organizacione radnje i postupke, koje pripremaju i sprovode državni organi, organi lokalne uprave, lokalne samouprave, privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici, u cilju blagovremenog reagovanja i sprovođenja aktivnosti prije požara, kao i na otklanjanju posljedica nastalih u slučaju pojave požara.

Mjere zaštite i spašavanja od požara dijele se u tri grupe: preventivne, operativne i postoperativne (sanacione).

Preventivne mjere zaštite predstavljaju aktivnosti koje se sprovode prije pojave požara i mogu biti primarne i sekundarne.

Primarne mjere su izrada adekvatnih urbanističkih planova, projektovanje objekata i izgradnja infrastrukture u skladu sa propisima, poštovanje zakonskih normi radi sprječavanja uslova koji mogu dovesti do pojave požara.

Sekundarne mjere podrazumijevaju uspostavljanje sistema praćenja i ranog otkrivanja i detekcije požara i daljinski prenos alarmnog signala odgovarajućim subjektima i službama kako bi blagovremeno preuzeli aktivnosti na lokalizovanju i sprečavanju širenja požara.

Operativne mjere su aktivnosti koje se preduzimaju u slučaju pojave požara, kao što su: aktiviranje organa rukovođenja zaštitom i spašavanjem kako bi svim raspoloživim resursima učestvovali u akcijama lokalizovanja i gašenja požara, pružanja pomoći građanima, pružanje prve pomoći, evakuaciju i zbrinjavanje povrijeđenih... Ove aktivnosti sprovode specijalno obučeni timovi koji su prethodno prošli obuku za reagovanje u ovakvim situacijama.

Sanacione mjere se preduzimaju nakon realizacije prethodno navedenih mjera. Nakon većih požara ovo podrazumijeva angažovanje teške mehanizacije na uklanjanju ostataka objekata, rastinja, i drugog materijala. Ove mjere podrazumijevaju sanaciju infrastrukture (putne, vodovodne, elektroprenosne, kanalizacione, PTT...) i stvaranje uslova za ponovno normalno funkcionisanje.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

1.1. Stambeno-poslovni objekti

Mjere zaštite i spašavanja od požara za stambeno-poslovne objekte se mogu klasifikovati na sledeći način:

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih objekata; - Izrada baze podataka o broju i stanju stambenih objekata; - Izrada baze podataka o ugroženim kategorijama stanovništva (lica sa invaliditetom i posebnim potrebama); - Definisanje putava evakuacije; - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje; - Edukacija stanovništva; - Formiranje baze podataka sa podacima predsjednika mjesnih zajednica i predstavnicima stanara u zgradama; - Opštim aktom utvrditi mjere za smanjenje rizika od katastrofa; - Obučiti zaposlene za bezbjedan rad; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta u poslovnim objektima. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uprava za inspekcijske poslove – Odsjek za inspekcijsko građevinarstvo 2. MUP – Direktorat za zaštitu i spašavanje 3. Opštinski Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 4. Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj ; 5. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija, rukovođenje i koordiniranje akcijama zaštite i spašavanja; - Zasjedanje Tima za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica; - Angažovanje operativnih jedinica na pretrazi terena i spašavanju iz ruševina; - Pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu; - Evakuacija iz stambenih objekata; - Prihvatanje, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Održavanje javnog reda i mira. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje 3. Služba zaštite i spašavanja 4. Specijalističke jedinice 5. Preduzetne jedinice 6. Jedinica za gašenje požara iz vazduha (avio-helikopterska jedinica) 7. Hitna pomoć 8. KBC CG – Urgentni centar 9. Dom zdravlja 10. Crveni krst Glavnog grada 11. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 12. Vojska Crne Gore

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Raščišćavanje zgarišta; - Osposobljavanje objekata za stanovanje (uklanjanje otpada od požara, čišćenje prostora, sprovođenje zdravstvenih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite); - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje 3. Služba zaštite i spašavanja 4. Hitna pomoć 5. KBC CG – Urgentni centar 6. Dom zdravlja 7. Crveni krst Glavnog grada
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Obezbeđivanje prohodnosti puteva u skladu sa prioritetima (do zdravstvenih ustanova i bezbjednih mjesta); - Sanacija vodovodne, elektro i telekomunikacione mreže ili njihovo ponovno izvođenje u slučaju potrebe shodno pravilima struke; - Obezbeđivanje prijema i skladištenja međunarodne pomoći; - Procjena štete; - Održavanje javnog reda i mira. 	<ol style="list-style-type: none"> 8. DOO „Vodovod i kanalizacija” 9. DOO „Komunalno” 10. CEDIS DOO Podgorica 11. Društva za telekomunikacione usluge 12. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 13. Komisija za procjenu štete

1.2. Industrijski i privredni objekti

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada planova zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih industrijskih i privrednih objekata; - Izrada baze podataka o svim industrijskim i poslovnim objektima; - Definisane puteva evakuacije; - Prilikom projektovanja novih privrednih i industrijskih objekata sprovesti preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima. - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje; - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; - Redovna kontrola protivpožarne zaštite i sistema za gašenje požara; - Uspostavljanje rezervnog napajanja električnom energijom; - Opštim aktom utvrditi mjere za smanjenje rizika od katastrofa; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta u poslovnim objektima. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uprava za inspekcijske poslove – Odsjek za inspekcijsko građevinarstvo 2. MUP – Direktorat za zaštitu i spašavanje 3. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 4. Menadžment i vlasnici privrednih društava 5. Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj 6. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

		<ul style="list-style-type: none"> - Zasijedanje Tima za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica; - Organizacija, rukovođenje i koordiniranje akcijama zaštite i spašavanja; - Angažovanje operativnih jedinica na pretrazi terena i spašavanju iz ruševina; - Pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu u objektima; - Evakuacija iz industrijskih i privrednih objekata prema planu evakuacije; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Preduzetna jedinica društva (ako postoji) 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje 4. Služba zaštite i spašavanja 5. Hitna pomoć 6. KBC CG – Urgentni centar 7. Dom zdravlja 8. Crveni krst Glavnog grada
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima koja su predviđena za evakuaciju. 	<ol style="list-style-type: none"> 9. Operativna jedinica za zaštitu i spašavanje 10. Uprava policije – PJ Podgorica 11. Vojska Crne Gore
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Uklanjanje ruševina i nestabilnih građevina; - Raščišćavanje zgarista; - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Osposobljavanje objekata za obavljanje djelatnosti (uklanjanje otpada od požara, čišćenje prostora, sprovođenje zdravstvenih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite); - Uspostavljanje prohodnosti prilaznih puteva; - Sanacija vodovodne, elektro i telekomunikacione mreže ili njihovo ponovno izvođenje u slučaju potrebe shodno pravilima struke; - Procjena štete; - Održavanje javnog reda i mira; - Ponovno uspostavljanje djelatnosti privrednih subjekata. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Menadžment i vlasnici privrednih subjekata 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. Služba zaštite i spašavanja 4. MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje 5. Hitna pomoć 6. Dom zdravlja 7. KBC CG – Urgentni centar 8. Crveni krst Glavnog grada 9. DOO „Vodovod i kanalizacija” 10. DOO „Komunalno” 11. CEDIS DOO Podgorica 12. CGES AD 13. Društva za telekomunikacione usluge 14. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 15. Komisija za procjenu štete.

1.3. Kritična infrastruktura

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih industrijskih i privrednih objekata; - Redovna kontrola inspektora MUP – a, Direktorata za zaštitu i spašavanje; - Izrada baze podataka o licima sa invaliditetom i posebnim potrebama; - Prilikom projektovanja novih infrastrukturnih objekata sprovoditi preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima; - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulative; - Definisanje puteva evakuacije i redovno izvođenje vježbi evakuacije; - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje zaposlenih; - Instaliraje sistema rezervnog napajanja električnom energijom; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Menadžment, uprava ili drugo rukovodno tijelo zaduženo za kontinuirano funkcionisanje objekata ili mreže 2. Vlada Crne Gore – nadležno ministarstvo 3. Glavni grad Podgorica 4. DOO „Komunalno” 5. DOO „Vodovod i kanalizacija” 6. CEDIS DOO Podgorica 7. CGES AD
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Kontinuirano održavanje postrojenja i ukazivanje na nedostatke u cilju otklanjanja istih; - Opštim aktom utvrditi mjere za smanjenje rizika od katastrofa; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta. 	<ol style="list-style-type: none"> 8. Društva za telekomunikaciju 9. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Zasjedanje Tima za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica; - Organizacija, rukovođenje i koordiniranje akcijama zaštite i spašavanja u saradnji sa Operativnim štabom MUP-a i Koordinacionim tijelom Vlade Crne Gore; - Angažovanje operativnih jedinica na pretrazi terena i spašavanju iz ruševina; - Pružanje pomoći ugroženim i nastradalim u objektima; - Evakuacija iz objekata prema planu evakuacije; - Prihvata, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Preduzetna jedinica nadležne institucije 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. Operativni štab MUP-a 4. Služba zaštite i spašavanja 5. Hitna pomoć 6. KBC CG – Urgentni centar 7. Dom zdravlja 8. Crveni krst Glavnog grada 9. Operativne jedinice za zaštitu i spašavanje 10. Koordinaciono tijelo Vlade Crne Gore 11. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 12. Vojska Crne Gore

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Saniranje objekata kritične infrastrukture; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova građevine; - Uspostavljanje prohodnost prilaznih puteva; - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Osposobljavanje objekata za obavljanje djelatnosti (uklanjanje otpada od požara, čišćenje prostora, sprovođenje zdravstvenih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite); - Sanacija vodovodne, elektro i telekomunikacione mreže ili njihovo ponovno izvođenje u slučaju potrebe shodno pravilima struke; - Procjena štete; - Održavanje javnog reda i mira; - Ponovno uspostavljanje funkcionisanja objekata kritične infrastrukture. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Menadžment ili određena nadležna institucija kritične infrastrukture 2. Preduzetna jedinica 3. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 4. Operativni štab MUP-a 5. Koordinaciono tijelo Vlade Crne Gore 6. Vojska Crne Gore 7. Crveni krst Glavnog grada 8. DOO Vodovod i kanalizacija 9. DOO Komunalno 10. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 11. CEDIS DOO Podgorica 12. CGES AD 13. Dom zdravlja Podgorica 14. KBC CG 15. Komisija za procjenu šteta
-------------------	------------------------------	---	--

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

1.4. Obrazovni objekti i ustanove

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Izrada preduzetnih planova; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih objekata za obrazovanje; - Izrada baze podataka o broju djece i odraslih u objektima obrazovanja; - Uspostavljanje baze podataka o ugroženim kategorijama (lica sa invaliditetom i posebnim potrebama); - Izrada planova evakuacije; - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje; - Prilikom projektovanja novih obrazovnih ustanova i objekata sprovoditi preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima. - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; - Kontinuirana realizacija vježbi evakuacije; - Redovna kontrola protiv-požarne zaštite i sistema za gašenje požara; - Uspostavljanje sistema rezervnog napajanja električnom energijom u obrazovnim objektima; - Opštim aktom utvrditi mjere na smanjenju rizika od katastrofa; - Obučiti zaposlene za bezbjedan rad; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uprave predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola na teritoriji Podgorice 2. Roditelji maloljetne djece 3. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 4. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 5. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija 6. Sekretarijati i službe lokalne uprave 7. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija rukovođenja i koordiniranja spasilačkim akcijama na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Evakuacija učenika i zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Služba zaštite i spašavanja 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica Operativne jedinice 3. Direktor vaspitno-obrazovne ustanove ili drugo ovlašćeno lice 4. Hitna pomoć 5. KBC CG – Urgentni centar 6. Dom zdravlja 7. Crveni krst Glavnog grada 8. Vojska Crne Gore 9. Operativni štab MUP-a 10. Koordinaciono tijelo Vlade Crne Gore

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Uklanjanje ruševina i nestabilnih građevina; - Uspostavljanje prohodnost prilaznih puteva; - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Osposobljavanje za rad obrazovnih objekata i ustanova (uklanjanje otpada od požara, čišćenje prostora, sprovođenje zdravstvenih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite); - Sanacija vodovodne, elektro i telekomunikacione mreže ili njihovo ponovno izvođenje u slučaju potrebe shodno pravilima struke; - Procjena štete; - Održavanje javnog reda i mira. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 3. Služba zaštite i spašavanja 4. Crveni krst Glavnog grada 5. DOO Vodovod i kanalizacija 6. DOO Komunalno 7. CEDIS DOO Podgorica 8. Uprava policije-Stanica policije Podgorica 9. Komisija za procjenu štete 10. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
-------------------	------------------------------	--	---

1.5. Zdravstveni objekti

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioци aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspeksijski nadzor prilikom gradnje novih zdravstvenih objekata; - Redovna kontrola od strane inspektora MUP-Direktorata za zaštitu i spašavanje; - Izrada baze podataka o broju zaposlenih i broju lica sa invaliditetom i posebnim potrebama; - Definisane putave evakuacije i redovno sprovođenje vježbi; - Prilikom projektovanja novih zdravstvenih objekata sprovoditi preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima. - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; - Izrada uputstva za evakuaciju i zbrinjavanje zaposlenih; - Instaliranje sistema rezervnog napajanja električnom energijom; - Kontinuirano održavanje objekta, uočavanje i blagovremeno otklanjanje nedostataka; - Opštim aktom utvrditi mjere na smanjenju rizika od katastrofa; - Edukovati zaposlene za bezbjedan rad; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uprava zdravstvenog objekta 2. Ministarstvo zdravlja 3. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 4. Uprava za inspeksijske poslove-Odsjek za inspekciju za građevinarstvo 5. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 6. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 7. Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija, rukovođenje i koordiniranje spasilačkim akcijama na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Evakuacija zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Služba zaštite i spašavanja 3. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 4. Crveni krst Glavnog grada 5. DOO „Vodovod i kanalizacija” 6. DOO „Komunalno” 7. CEDIS DOO Podgorica 8. Uprava policije-Stanica policije Podgorica 9. Komisija za procjenu štete 10. Ministarstvo zdravlja
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Uklanjanje ruševina i nestabilnih građevina; - Uspostavljanje prohodnost prilaznih puteva; - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Osposobljavanje za rad zdravstvenih objekata i ustanova (uklanjanje otpada od požara, čišćenje prostora, sprovođenje zdravstvenih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite); - Sanacija vodovodne, elektro i telekomunikacione mreže ili njihovo ponovno izvođenje u slučaju potrebe shodno pravilima struke; - Procjena štete; - Održavanje javnog reda i mira. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 3. Služba zaštite i spašavanja 4. Crveni krst Glavnog grada 5. DOO „Vodovod i kanalizacija” 6. DOO „Komunalno” 7. CEDIS DOO Podgorica 8. CGES AD Podgorica 9. Uprava policije-Stanica policije Podgorica 10. Komisija za procjenu štete 11. Ministarstvo zdravlja

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

1.6. Elektroprivredni objekti i prenosni sistemi

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada planova zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih elektroprivrednih i distributivnih objekata; - Redovna kontrola od strane inspektora MUP-Direktorata za zaštitu i spašavanje; - Izrada baze podataka o broju zaposlenih i broju lica sa invaliditetom i posebnim potrebama; - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; - Definisanje puteva evakuacije i redovno sprovođenje vježbi; - Izrada uputstva za evakuaciju i zbrinjavanje zaposlenih; - Uspostavljanje sistema rezervnog napajanja električnom energijom; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uprava, direktor ili drugo odgovorno lice EPCG/CGES/CEDIS 2. Ministarstvo kapitalnih investicija 3. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 4. Uprava za inspekcijske poslove-Odsjek za inspekciju za građevinarstvo
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Prilikom projektovanja novih elektroprivrednih objekata sprovesti preventivne mjere zaštite I shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima. - Kontinuirano održavanje objekta i ukazivanje na nedostatke u cilju otklanjanja istih; - Opštim aktom utvrditi mjere na smanjenju rizika od katastrofa; - Obučiti zaposlene za bezbjedan rad; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta. 	<ol style="list-style-type: none"> 5. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 6. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 7. Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Isključivanje napona u djelovima koji su zahvaćeni ili bi mogli biti zahvaćeni požarom; - Organizacija rukovođenja i koordiniranja spasilačkim akcijama na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Evakuacija zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Preduzetna jedinica EPCG / CEDIS / CGES (ukoliko je ima) 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. Služba zaštite i spašavanja 4. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 5. Crveni krst Glavnog grada 6. DOO „Vodovod i kanalizacija” 7. DOO „Komunalno” 8. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 9. Komisija za procjenu štete

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Osposobljavanje za rad elektroprivrednih i objekata prenosnog sistema; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih građevina; - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Sanacija i obezbjeđivanje prohodnosti puteva do navedenih objekata; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Preduzetna jedinica CEDIS-a / CGES-a 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 4. Služba zaštite i spašavanja 5. Crveni krst Glavnog grada 6. DOO „Vodovod i kanalizacija” 7. DOO „Komunalno” 8. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 9. Komisija za procjenu štete 10. Vlada Crne Gore – nadležna ministarstva
------------	-----------------------	---	--

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

1.7. Objekti vodosnabdijevanja i vodovodna mreža

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih objekata za vodosnabdijevanje, kao i prilikom izgradnje vodovodne mreže; - Redovna kontrola od strane inspektora MUP-Direktorata za zaštitu i spašavanje; - Izrada baze podataka o broju zaposlenih i broju lica sa invaliditetom i posebnim potrebama; - Prilikom projektovanja novih objekata za vodosnabdijevanje sprovesti preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima. - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; - Definisane putave evakuacije i redovno sprovođenje vježbi; - Izrada uputstva za evakuaciju i zbrinjavanje zaposlenih; - Uspostavljanje sistema rezervnog napajanja električnom energijom na vodoizvorima koja su sastavni dio vodovodne mreže; - Kontinuirano održavanje objekata, uočavanje i blagovremeno otklanjanje nedostataka; - Opštim aktom utvrditi mjere na smanjenju rizika od katastrofa; - Obučiti zaposlene za bezbjedan rad; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. DOO „Vodovod i kanalizacija” 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 4. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede-Direkcija za upravljanje vodama 5. Direkcija za monitoring i evaluaciju 6. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija rukovođenja i koordiniranja spasilačkim akcijama na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Evakuacija zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. DOO „Vodovod i kanalizacija” 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. Služba zaštite i spašavanja 4. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 5. Crveni krst Glavnog grada 6. DOO „Komunalno” 7. Dom zdravlja 8. KBC CG – Urgentni blok 9. Hitna pomoć 10. Uprava policije-Stanica policije Podgorica;

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Sanacija vodovodne mreže; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova objekata vodosnabdijevanja; - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Sanacija i obezbjeđivanje prohodnosti puteva do navedenih objekata; - Ponovno uspostavljanje vodosnabdijevanja na teritoriji Glavnog grada; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. DOO „Vodovod i kanalizacija” 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede-Direkcija za upravljanje vodama 4. Direkcija za monitoring i evaluaciju 5. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 6. Komisija za procjenu štete
-------------------	------------------------------	--	---

1.8. Putna i željeznička infrastruktura

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje nove putne i željezničke infrastrukture; - Definisane alternativnih putnih pravaca u slučaju potrebe; - Prilikom izrade PUP-ova i DUP-ova, obratiti posebnu pažnju na širinu planiranirane putne infrastrukture koja je bitna radi saobraćaja vatrogasnih i spasilačkih vozila; - Izgradnja potpornih zidova prilikom gradnje objekata; - Izbjegavati izgradnju novih putnih pravaca na aktivnim klizištima; - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sekretarijat za komunalne poslove 2. Željeznička infrastruktura Crne Gore – stanica Podgorica 3. Izvođači i podizvođači na predmetnim lokacijama 4. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 5. Direkcija za saobraćaj 6. Direkcija za željeznice 7. Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju 8. Geološki zavod Crne Gore
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Isključivanje sa napajanja saobraćajne infrastrukture koja je elektrificirana i zahvaćena ili može biti zahvaćena požarom, - Organizacija rukovođenja i koordiniranja spasilačkim akcijama na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Evakuacija zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvatanje, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Služba zaštite i spašavanja 3. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 4. CEDIS DOO Podgorica 5. Hitna pomoć 6. KBC CG – Urgentni centar 7. Dom zdravlja 8. Uprava policije – Stanica policije Podgorica 9. Vojska Crne Gore 10. Operativne jedinice

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Sanacija putne infrastrukture po prioritetima; - Sanacija željezničke pruge i nastavak saobraćaja; - Raščišćavanje zgarišta koja su zahvatila saobraćajnice/pruge; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovnu pojavu požara; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Direkcija za saobraćaj 2. Direkcija za željeznice 3. Sekretarijat za komunalne poslove 4. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 5. Komisija za procjenu štete
-------------------	------------------------------	--	--

1.9. Sportski objekti

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioци aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih objekata; - Prilikom projektovanja novih sportskih objekata sprovoditi preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima; - Izrada baze podataka o broju zaposlenih i broju lica sa invaliditetom i posebnim potrebama koji se mogu naći u objektu; - Definisanje puteva evakuacije i redovno sprovođenje vježbi; - Izrada uputstva za evakuaciju i zbrinjavanje zaposlenih; - Uspostavljanje sistema rezervnog napajanja električnom energijom; - Kontinuirano održavanje objekta i ukazivanje na nedostatke u cilju otklanjanja istih; - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 2. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, nauke, kulture i sporta 3. Glavni grad Podgorica 4. Sekretarijat za komunalne poslove 5. Vlasnici sportskih objekata
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija rukovođenja i koordiniranja spasilačkim akcijama na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Evakuacija zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Služba zaštite i spašavanja 3. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 4. Hitna pomoć 5. KBC CG 6. Dom zdravlja 7. Uprava policije-Stanica policije Podgorica 8. Vojska Crne Gore 9. Operativne jedinice

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Raščišćavanje zgarišta; - Sanacija sportskih objekata; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovnu pojavu požara; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vlasnici sportskih objekata 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. MUP - Direktorat za zaštitu i spašavanje 4. Crveni krst Glavnog grada 5. DOO „Vodovod i kanalizacija” 6. DOO „Komunalno” 7. CEDIS DOO Podgorica 8. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 9. Komisija za procjenu štete 10. Hitna pomoć 11. Dom zdravlja 12. KBC CG
-------------------	------------------------------	---	---

1.10. Objekti kulture i kulturna dobra

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioци aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih objekata; - Prilikom projektovanja novih kulturnih objekata sprovoditi preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima; - Izrada baze podataka o stanju spomenika kulture i kulturnih objekata; - Izrada baze podataka o ugroženim kategorijama u ovim objektima (lica sa invaliditetom i posebnim potrebama); - Definisane puteva evakuacije; - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje; - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; - Edukacija stanovništva; - Opštim aktom utvrditi mjere na smanjenju rizika od katastrofa; - Obučiti zaposlene za bezbjedan rad; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Direktorat za kulturnu baštinu 2. Ministarstvo kulture i medija 3. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 4. Glavni grad 5. Sekretarijat za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti 6. CNP 7. Centar savremene umjetnosti 8. Crnogorska kinoteka 9. Biblioteka za slijepe 10. Prirodnjački muzej 11. Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina 12. Filmski centar 13. Muzički centar 14. Matica crnogorska 15. JU Muzeji i galerije Podgorice 16. Umjetnička kolonija 17. Zavičajni muzej 18. Gradska biblioteka „Radosav Ljumović”

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija rukovođenja i koordinacija spasilačkih akcija na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima; - Angažovanje specijalizovanih mašina na terenu; - Preduzimanje hitnih mjera u cilju privremenog očuvanja kulturnih spomenika; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Služba zaštite i spašavanja 3. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 4. Hitna pomoć 5. KBC CG – Urgentni centar 6. Dom zdravlja 7. Uprava policije-Stanica policije Podgorica 8. Vojska Crne Gore 9. Operativne jedinice 10. Sekretarijat za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Sanacija kulturnih spomenika; - Raščišćavanje zgarišta; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovnu pojavu požara; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sekretarijat za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. Ministarstvo kulture i medija 4. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 5. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 6. Komisija za procjenu štete

1.11. Zelene i javne površine

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioци aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih i rekonstrukcije postojećih objekata; - Izrada uputstava u slučaju potrebe za evakuaciju i zbrinjavanje ugroženih na zelenim i javnim površinama (rekreativnim zonama); - Redovno održavanje zelenih i javnih površina; - Uklanjanje suvih grana od drveća i drugi otpad; - Edukacija građana. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj 2. Sekretarijat za komunalne poslove 3. Sekretarijat za preduzetništvo i investicije

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija rukovođenja i koordinacija spasilačkih akcija na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima; - Angažovanje specijalizovanih mašina na terenu; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Služba zaštite i spašavanja 3. Hitna pomoć 4. KBC CG – Urgentni centar 5. Dom zdravlja 6. DOO „Vodovod i kanalizacija”
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Preduzimanje hitnih mjera u cilju privremenog očuvanja zelenih i javnih površina; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uprava policije-Stanica policije Podgorica 2. Crveni krst Glavnog grada
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Sanacija zelenih i javnih površina; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova koji mogu predstavljati opasnost za posjetioce i slučajne prolaznike; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovno pojavljivanje požara; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj 3. Sekretarijat za komunalne stambene poslove i saobraćaj 4. Sekretarijat za preduzetništvo i investicije 5. Ministarstvo kulture i medija 6. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 7. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 8. Komisija za procjenu štete

1.12. Evakuacija

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioци aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor svih javnih objekata u kojima se okuplja veći broj ljudi (obrazovnih, javna uprava, medicinske ustanove, sudovi, sportski objekti...); - Definisane evakuacionih mjesta; - Definisane evakuacionih puteva; - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje; - Edukacija stanovništva; - Sprovođenje vježbi evakuacije u predškolskim i školskim ustanovama; - Kontrola postojanja prilaza za osobe sa invaliditetom i posebnim potrebama; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Služba zaštite i spašavanja 3. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 4. Vojska Crne Gore 5. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 6. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija 7. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 8. Ministarstvo zdravlja

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija rukovođenja i koordinacija spasilačkih akcija na terenu; - Isključivanje izvora napajanja u područjima obuhvaćenim ili koja mogu biti obuhvaćena požarom; - Angažovanje operativnih jedinica; - Uspostavljanje i obezbjeđivanje evakuacionih koridora za što efikasniju evakuaciju; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika (autoprevoznici, taksisti...); - Pružanje prve pomoći povrijeđenima; - Angažovanje specijalizovanih mašina na terenu; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Uprava policije-Stanica policije Podgorica 3. Vojska Crne Gore 4. Služba zaštite i spašavanja 5. Hitna pomoć 6. KBC CG – Urgentni centar 7. Dom zdravlja 8. MUP – Direktorat za zaštitu i spašavanje
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Normalizacija saobraćaja; - Raščišćavanje zgarišta uz primjenu higijenskih i zdravstvenih mjera; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovno pojavljivanje požara; - Priprema izvještaja o preduzetim aktivnostima; - Informisanje građana o preduzetim aktivnostima. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 3. Uprava policije - Stanica policije Podgorica

1.13. Medicinska pomoć

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioци aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor svih javnih objekata u kojima se pruža medicinska pomoć; - Definisane evakuacionih puteva u objektima primarne i sekundarne zdravstvene zaštite; - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje zaposlenih u zdravstvenim objektima; - Edukacija stanovništva; - Sprovođenje vježbi evakuacije; - Kontrola postojanja prilaza za osobe sa invaliditetom i posebnim potrebama; - Organizovanje seminara, radionica na temi pružanje zdravstvene zaštite u slučaju vanrednih situacija; - Edukacija operativnih jedinica za pružanje prve pomoći; - Jačanje kapaciteta zdravstvenih ustanova na lokalnom i državnom nivou; - Proširivanje zdravstvenih punktova u mjesnim zajednicama; - Formiranje medicinskih timova u slučaju vanredne situacije; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ministarstvo zdravlja 2. Institut za javno zdravlje 3. Dom zdravlja 4. Hitna pomoć 5. KBC CG 6. Direktorat za zaštitu i spašavanje; 7. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija rukovođenja i koordinacija medicinskih timova na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Uspostavljanje i obezbjeđivanje saobraćaja do zdravstvenih ustanova; - Proširivanje kapaciteta zdravstvenih ustanova; - Formiranje privremenih ambulanti u zavisnosti od potreba na terenu; angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika (autoprevoznici, taksisti...); - Pružanje prve pomoći povrijeđenima; - Preduzimanje hitnih mjera u cilju što efikasnijeg pružanja zdravstvene zaštite; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 3. MUP – Direktorat za zaštitu i spašavanje 4. Vojska Crne Gore 5. Služba zaštite i spašavanja 6. Hitna pomoć 7. KBC CG – Urgentni centar 8. Institut za javno zdravlje 9. Dom zdravlja
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Ukidanje privremenih punktova nakon prestanka potrebe; - Normalizacija usluga zdravstvene zaštite; - Pregled aktivnosti, priprema izvještaja i informisanje građana. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 3. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 4. Hitna pomoć; 5. Ministarstvo zdravlja; 6. Institut za javno zdravlje; 7. KBC CG

1.14. Pružanje humanitarne pomoći

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioци aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor; - Izrada uputstava u slučaju potrebe za evakuaciju i zbrinjavanje ugroženih iz institucija koje se bave humanitarnim radom; - Edukacija građana; - Unaprijeđivanje kapaciteta organizacije Crvenog krsta Glavnog grada; - Izrada akcionog plana na osnovu kojeg bi se definisao način i mjesto pružanja humanitarne pomoći; - Izrada baze podataka o postojećim resursima i kapacitetima humanitarnih organizacija za djelovanje u slučaju požara; - Osposobljavanje zaposlenih u humanitarnim organizacijama za zaštitu od požara; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Crveni krst Glavnog grada 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. Služba zaštite i spašavanja 4. Uprava policije-Stanica policije Podgorica 5. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 6. Ministarstvo vanjskih poslova

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija rukovođenja i koordinacija akcije pružanja humanitarne pomoći ugroženom stanovništvu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima; - Angažovanje specijalizovanih mašina na terenu; - Preduzimanje hitnih mjera u cilju što adekvatnijeg pružanja pomoći i uspostavljanja zona u kojima će se obavljati ova aktivnost; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Crveni krst Glavnog grada 2. Crveni krst Crne Gore 3. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 4. Uprava policije - Stanica policije Podgorica 5. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 6. Ministarstvo vanjskih poslova
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Ukidanje privremenih objekata namijenjenjih za dijeljenje humanitarne pomoći; - Izrada izvještaja i informisanje građana o sprovedenim aktivnostima. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Crveni krst Glavnog grada 3. Volonteri

1.15. Gašenje požara

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioци aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor; - Izrada uputstava u slučaju potrebe za evakuaciju i zbrinjavanje ugroženih iz institucija koje se bave humanitarnim radom; - Edukacija građana; - Unaprijeđivanje kapaciteta organizacije Crvenog krsta i osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara za zaposlene u Crvenom krstu; - Izrada akcionog plana na osnovu kojeg bi se definisao način i mjesto pružanja humanitarne pomoći; - Izrada baze podataka o postojećim resursima i kapacitetima humanitarnih organizacija za djelovanje u slučaju požara; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Crveni krst Glavnog grada 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. Služba zaštite i spašavanja 4. Uprava policije - Centar bezbjednosti Podgorica 5. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 6. Ministarstvo vanjskih poslova

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija rukovođenja i koordinacija akcije pružanja humanitarne pomoći ugroženom stanovništvu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima - Angažovanje specijalizovanih mašina na terenu; - Preduzimanje hitnih mjera u cilju što adekvatnijeg pružanja pomoći i uspostavljanja zona u kojima će se obavljati ova aktivnost; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Crveni krst Glavnog grada 2. Crveni krst Crne Gore 3. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 4. Uprava policije - Centar bezbjednosti Podgorica 5. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 6. Ministarstvo vanjskih poslova
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Ukidanje privremenih objekata namijenjenjih za dijeljenje humanitarne pomoći; - Izrada izvještaja i informisanje građana o sprovedenim aktivnostima. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Crveni krst Glavnog grada 3. Volonteri

1.16 Hemijski akcidenti

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioци aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Formiranje timova za reagovanje u slučaju hemijskih, bioloških, radioloških ili nuklearnih nesreća; - Inspekcijски nadzor prilikom gradnje novih i rekonstrukcije postojećih objekata u kojima se obavljaju djelatnosti gdje se mogu pojaviti ovakve nesreće; - Kontinuirano praćenje i vođenje evidencije o transportu opasnih materija preko teritorije Podgorice; - Ugradnja instalacija za dojavu požara i stabilne instalacije za gašenje požara u poslovnim objektima, objektima javne namjene, obrazovnim, kulturnim i sportskim objektima u kojima se okuplja veći broj ljudi; - Definisanje puteva evakuacije u objektima; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. Služba zaštite i spašavanja 4. Agencija za zaštitu životne sredine 5. Timovi za hemijske, biološke, radiološke i nuklearne nesreće

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija, rukovođenje i koordiniranje akcijama zaštite i spašavanja; - Uspostavljanje Tima za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica; - Angažovanje operativnih jedinica za reagovanje u slučaju hemijskog, biološkog, radiološkog i nuklearnog incidenta; - Pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu; - Evakuacija iz stambenih objekata; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Lokalizacija požara; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Timovi za hemijske, biološke, radiološke i nuklearne nesreće 2. MUP-Direktorat za zaštitu i spašavanje 3. Služba zaštite i spašavanja 4. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 5. Preduzetne jedinice 6. Odgovorna lica u privrednim društvima, javnim i privatnim društvima; 7. DOO „Vododovod i kanalizacija” 8. DOO „Komunalno” 9. Komunalna policija
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Sanacija objekata ili prostora na kojima je došlo do izlovanja hemijskih materija kao posledica požara; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova objekata; - Normalizacija saobraćaja; - Stabilizacija ulaza i kritičnih djelova objekata koji su pretrpjeli oštećenja prilikom požara; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete; - Plan revitalizacije objekata. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. MUP – Direktorat za zaštitu i spašavanje 2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 3. Institut za javno zdravlje 4. Agencija za zaštitu životne sredine 5. CETI 6. Hemomont 7. Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju 8. Služba zaštite i spašavanja 9. DOO „Vododovod i kanalizacija” 10. DOO „Komunalno” 11. Uprava policije – Centar bezbjednosti Podgorica

1.17. Epidemije, epizotije, epifitotije

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioци aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Izrada opštinskog plana za reagovanje u slučaju pojave epidemije, epizotije ili epifitotije na području Glavnog grada; - Edukacija građana; - Konstantno praćenje i upozoravanje na moguće opasnosti; - Inspekcijski nadzor nad objektima u kojima se drži stoka i živina; - Aktivnosti Odjeljenja za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva i biljne proizvodnje na terenu; - Formiranje baze podataka o stočnom fondu; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Institut za javno zdravlje 2. Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove 3. Agencija za zaštitu životne sredine 4. Uprava za inspekcijske poslove 5. Direktorat za ruralni razvoj 6. Uprava za šume 7. Uprava za vode 8. Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore 9. Glavni grad Podgorica – služba za poljoprivredu 10. Veterinarske i poljoprivredne ustanove

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija, rukovođenje i koordiniranje akcijama zaštite i spašavanja; - Uspostavljanje Tima za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica; - Angažovanje operativnih jedinica za reagovanje u slučaju epidemija, epizotija i epifitotija; - Pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu; - Evakuacija stoke; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje stoke na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Uklanjanje uginule stoke i dezinfekcija mjesta na kojima je boravila; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Institut za javno zdravlje 2. Veterinarske ambulante i poljoprivredne apoteke 3. Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove 4. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 5. Komunalna policija 6. DOO „Vododovod i kanalizacija” 7. DOO „Komunalno”
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Sanacija objekata ili prostora na kojima je došlo do pojave zaraznih bolesti kod ljudi, životinja ili biljaka; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova iz objekata u kojima se uzgaja stoka - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovno pojavljivanje požara; - Normalizacija saobraćaja; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete; - Dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija prostora i objekata; - Plan revitalizacije objekata 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Institut za javno zdravlje 2. Veterinarske ambulante i poljoprivredne apoteke 3. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 4. Komunalna policija 5. DOO „Vododovod i kanalizacija” 6. DOO „Komunalno”

1.18. Asanacija terena

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti	Nosioци aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Konstantno praćenje i blagovremeno upozoravanje na moguće opasnosti; - Praćenje stanja voda na području Glavnog grada; - Formiranje baze podataka o kritičnim lokacijama u gradu; - Izrada nasipa, potpornih zidova i utvrda na putnim pravcima; - Edukacija građana; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Uprava javnih radova 3. Uprava za saobraćaj 4. Uprava za željeznice 5. Uprava policije

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija, rukovođenje i koordiniranje akcijama zaštite i spašavanja; - Uspostavljanje Tima za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica; - Angažovanje operativnih jedinica za akcije spašavanja na terenu; - Pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu; - Hitna sanacija nestabilnih i ugroženih područja; - Evakuacija stanovništva; - Angažovanje mehanizacije i ljudstva na saniranju posledica požara; - Uklanjanje ruševina, oslobađanje puteva i uspostavljanje saobraćaja na putnim pravcima; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica 2. Preduzetne jedinice društava koja ih posjeduju 3. Komunalna policija 4. DOO „Vododovod i kanalizacija” 5. DOO „Komunalno” 6. Služba zaštite i spašavanja Glavnog grada 7. Crveni krst Glavnog grada
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	<ul style="list-style-type: none"> - Raščišćavanje zgarišta uz primjenu higijenskih i zdravstveno-sanitarnih mjera zaštite; - Sanacija objekata ili prostora na kojima je došlo do urušavanja terena; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovnu pojavu požara; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova iz objekata; - Normalizacija saobraćaja; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete; - Plan revitalizacije objekata 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica; 2. Preduzetne jedinice društava koja ih posjeduju 3. Uprava javnih radova; 4. Uprava za saobraćaju; 5. Uprava za željeznicu; 6. Uprava policije; 7. DOO „Vododovod i kanalizacija” 8. DOO „Komunalno”

2. Operativne jedinice (ljudski i materijalni resursi)

Normativnim uređenjem kroz izmjene i dopune Zakona o zaštiti i spašavanju uspostavljena su tri nivoa rukovođenja i koordiniranja zaštitom i spašavanjem.

Radi rukovođenja i koordiniranja u zaštiti i spašavanju na teritoriji Crne Gore formira se **Koordinacioni Opštinski tim za zaštitu i spašavanje** koga čine:

- Predsjednik Vlade – rukovodilac tima,
- Ministar unutrašnjih poslova – zamjenik rukovodioca,
- Ministri za resore vanjskih poslova, poslova odbrane, zdravlja, rada i socijalnog staranja, ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, ekonomskog razvoja i turizma, poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede, kapitalnih investicija,
- Predsjednik radnog tijela Vlade za procjenu šteta od elementarnih nepogoda,
- Predstavnik Generalnog sekretarijata Vlade zadužen za odnose sa javnošću.

Obrazovanjem **Operativnog štaba za zaštitu i spašavanje** koji vrši operativno koordiniranje aktivnosti učesnika zaštite i spašavanja obezbjeđeno je znatno efikasnije rukovođenje, bolja koordinacija između učesnika zaštite i spašavanja i racionalnija upotreba ljudskih i materijalnih resursa na terenu.

Operativni štab čine:

- Rukovodilac i dva predstavnika organizacione jedinice Ministarstva nadležnih za poslove zaštite i spašavanja (MUP),
- Starješina i jedan predstavnik organa uprave nadležne za poslove policije,
- Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore,
- Starješine organa uprave nadležne za poslove: carina, hidrometeorologije, seizmologije, upravljanje voda, šumarstva, saobraćaja, veterine, fitosanitarnih poslova, zaštite životne sredine, zdravstvene zaštite i Crvenog krsta.

Za rukovođenje aktivnostima zaštite i spašavanja na teritoriji Glavnog grada organizuje se **Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica**

Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica čine:

- Predsjednik opštine – rukovodilac tima,
- Komandir Službe zaštite i spašavanja – zamjenik rukovodioca tima,
- Predstavnik ministarstva nadležnog za poslove zaštite i spašavanja,
- Predstavnik Uprave policije,
- Predstavnik Vojske Crne Gore,
- Rukovodioci i starješine organa lokalne samouprave (sekretari, načelnici, rukovodioci),
- Predstavnik Crvenog krsta,
- Rukovodioci i direktori lokalnih društava i preduzeća čiji je osnivač opština.

Sastav Tima za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica dat je u Prilogu 2.

Operativne jedinice su jedinice koje se angažuju u akcijama zaštite i spašavanja, a to su:

- opštinske službe za zaštitu i spašavanje – jedinice za zaštitu i spašavanje opština (vatrogasne jedinice, jedinice za pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu i druge jedinice za zaštitu i spašavanje);
- specijalističke jedinice za zaštitu i spašavanje;
- preduzetne jedinice – jedinice za zaštitu i spašavanje u okviru privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika;
- jedinice civilne zaštite;
- jedinica za gašenje požara iz vazduha;
- dobrovoljne jedinice za zaštitu i spašavanje.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

Služba zaštite i spašavanja Glavnog grada je profesionalna služba koja je organizovana u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG” br. 013/07, 005/08, 086/09, 032/11, 054/16, 146/21, 003/23, 082/25) i Odlukom o organizaciji i načinu rada uprave Glavnog grada („Sl. list CG-Opštinski propisi”, br. 38/18 i 43/18) i shodno tome obavlja poslove koji se odnose na spašavanje i zaštitu ljudi i imovine od požara, eksplozija, havarija, poplava i drugih akcidentnih i vanrednih situacija, u koje spadaju svi poslovi koji su predviđeni navedenim propisima.

U Službi zaštite i spašavanja na dan 01.03.2026. godine je angažovano 101 zaposlenih, od čega je 73 lica raspoređeno u operativnom sektoru. Shodno prethodno navedenom zakonu, pripadnici službe zaštite i spašavanja su dužni da se kontinuirano stručno osposobljavaju i usavršavaju, kao i da se vrši provjera njihovih znanja i vještina.

Specijalističke jedinice za zaštitu i spašavanje, shodno čl. 64. Zakona o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG” br. 013/07, 005/08, 086/09, 032/11, 054/16, 146/21, 003/23) čine građani koji dobrovoljno vrše akcije zaštite i spašavanja organizovani u spasilačka društva, organizacije Crvenog krsta, planinarske službe zaštite i spašavanja, speleološka društva, ronilačka, kinološka društva, izviđačke organizacije, klubove radio-amatera i druga slična društva.

Na području Podgorice od specijalističkih jedinica **Crveni krst Glavnog grada** je nezavisna, neprofitna i dobrovoljna humanitarna organizacija i sastavni dio jedinstvene organizacije Crvenog krsta Crne Gore, koja obavlja djelatnost od javnog interesa usmjerena na pružanje pomoći ugroženim licima u slučajevima ratnih sukoba, prirodnih i ekoloških i drugih nesreća.

Preduzetne jedinice su operativne jedinice organizovane od strane privrednog društva u cilju sprovođenja mjera zaštite i spašavanja i smatraju se sastavnim djelom sistema zaštite i spašavanja, koje se, u slučaju potrebe, moraju angažovati na poziv Operativnog štaba ili Tima za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica.

Na području Glavnog grada postoje preduzetne jedinice Uniprom KAP i Aerodrom Podgorica, kao i jedinica u vlasništvu MONTEPUT DOO Podgorica, koja je angažovana primarno na sprovođenju aktivnosti na autoputu “Princeza Ksenija”.

Civilna zaštita se organizuje, priprema i sprovodi u cilju zaštite i spašavanja stanovništva od elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća. Formiraju se od strane MUP-a koji određuje vrstu i broj pripadnika po opštinama, u zavisnosti od stepena ugroženosti opštine, broja stanovnika, površine i drugih faktora. Još uvijek se nisu stekli uslovi da budu formirane jedinice civilne zaštite.

Na području Glavnog grada od nedavno postoje i dobrovoljna vatrogasna društva “Crna Gora” i “Podgorica”.

Jedinica za gašenje požara iz vazduha (avio-helikopterska jedinica) je formirana od strane MUP-a Direktorata za zaštitu i spašavanje sa ciljem da potpomogne gašenje požara iz vazduha, pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu, prevoz bolesnika, evakuacija, prevoz manjeg tereta, pretraga nepristupačnih terena. Jedinica za gašenje požara iz vazduha raspolaže sa tri aviona za gašenje požara tipa AT-802/802A. Podršku jedinici za gašenja požara iz vazduha obezbjeđuju dva helikoptera Direkcije Avio-helikopterska jedinica tipa ABell-412 i ABell-212 za izviđanje i lociranje požara, kao i za transport timova za gašenje požara.

Dobrovoljne jedinice za zaštitu i spašavanje se organizuju radi dobrovoljnog učešća građana u akcijama zaštite i stanovništva u područjima koja su zahvaćena nekim elementarnim nepogodama, tehničko-tehnološkim i drugim nesrećama.

Na teritoriji Glavnog grada postoje dobrovoljne jedinice: Dobrovoljno društvo Podgorica i Dobrovoljno društvo Crna Gora.

Pregled ljudskih i materijalnih resursa Službe zaštite i spašavanja Glavnog grada dat je u Prilogu 3.

3. Državni organi, organi državne uprave, organi uprave i jedinice lokalne samouprave (ljudski i materijalni resursi)

Državni organi, organi državne uprave, organi uprave i jedinice lokalne samouprave su one organizacije koje se nalaze na teritoriji Glavnog grada, a koje su opremljene ljudskim i materijalnim resursima koji se mogu angažovati za zaštitu i spašavanje u slučaju pojave požara, a to su:

- Služba zaštite i spašavanja Glavnog grada
- Sekretarijat za lokalnu samoupravu i saradnju sa civilnim društvom
- Sekretarijat za finansije
- Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj
- Sekretarijat za komunalne uslove
- Sekretarijat za saobraćaj
- Služba za javne nabavke
- Komunalne usluge DOO
- Vodovod i kanalizacija DOO
- Agencija za izgradnju i razvoj Podgorice
- Putevi DOO
- Čistoća DOO
- Pogrebne usluge DOO
- Zelenilo DOO
- Sportski objekti DOO
- Deponija DOO
- Agencija za upravljanje zaštićenim područjima
- CEDIS DOO Podgorica
- CGES AD
- KBC CG
- Zavod za hitnu medicinsku pomoć
- Dom zdravlja Podgorica
- Institut za javno zdravlje
- Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Pogorica
- Uprava za željeznice
- Uprava za saobraćaj
- Uprava policije – Centar bezbjednosti Podgorica
- Uprava za šume
- Uprava za vode
- Direktorat za ruralni razvoj
- Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje
- Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
- Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju
- Agencija za zaštitu životne sredine
- Centar za ekotoksikološka ispitivanja
- Vojska Crne Gore
- Uprava za zaštitu kulturnih dobara

Pregled ljudskih i materijalnih resursa državnih organa, organa državne i lokalne uprave koji bi se mogli angažovati u slučaju potrebe saniranja posledica od požara dat je u Prilogu 4.

4. Mobilizacija, rukovođenje i koordinacija pri akcijama zaštite i spašavanja od požara

U slučaju kada se zaštita i spašavanje od požara u privrednim društvima, drugim pravnim licima i preduzetnicima vrši sopstvenim snagama i sredstvima – preduzetnim jedinicama, zaštitom i spasavanjem rukovodi lice ili tim za rukovođenje koje je određeno u okviru tog privrednog društva, drugog pravnog lica ili preduzetnika.

Kada preduzetne jedinice nijesu u mogućnosti da same izvrše zaštitu i spašavanje ljudi i imovine, već su na poziv odgovornog lica ili tima uključene opštinske službe za zaštitu i spašavanje, rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja od požara preuzimaju komandiri tih službi.

Kada su u akcijama zaštite i spašavanja na području Glavnog grada angažovane operativne jedinice koje obrazuje Ministarstvo unutrašnjih poslova - Direktorat za zaštitu i spašavanje ili su operativne jedinice angažovane na zahtjev Ministarstva, koordinaciju i rukovođenje subjekata učesnika zaštite i spašavanja vrši Ministarstvo preko timova koje organizuje (Koordinacionog tima ili Operativnog štaba).

Kada nadležni organ proglasi vanredno stanje na određenom području zbog nastupanja požara, aktiviraju se organi rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja na ugroženom području.

Organi rukovođenja zaštitom i spašavanjem mogu se aktivirati i u slučaju kada prijete neposredna opasnost od izbijanja većih požara, koji mogu da dovedu do proglašenja vanrednog stanja.

Zaštitom i spašavanjem na području Glavnog grada rukovodi Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica koji se formira u okviru Glavnog grada.

Koordinaciju i rukovođenje aktivnostima zaštite i spašavanja u slučaju proglašenja vanrednog stanja jedne ili više opština, ili kada postoji opasnost da se katastrofa, odnosno veća nesreća proširi na čitavu teritoriju Crne Gore, vrši Koordinacioni tim za zaštitu i spašavanje.

Organizaciona šema djelovanja koja definiše način koordinacije i rukovođenja materijalnim i ljudskim resursima u vanrednoj situaciji koja je proglašena kao posledica pojave požara, data je u Prilogu broj 5.

5. Komunikacija operativnih timova na terenu

U slučaju pojave požara komunikacija je ključni faktor kako bi se pravovremeno i na adekvatan način aktivirali segmenti u sistemu zaštite i spašavanja.

Radio veza u Službi zaštite i spašavanja – vrši se putem TETRA sistema – digitalni radio-komunikacioni sistem Uprave policije MUP-a kojim se omogućava uspostavljanje veza između učesnika u pokretu bežičnim putem. Služba zaštite i spašavanja Podgorica posjeduje 74 radio stanice.

6. Međupštinska i međunarodna saradnja

U cilju adekvatnog odgovora na bilo koji rizik, angažuju se svi raspoloživi kapaciteti lokalne samouprave, što podrazumijeva aktiviranje opštinske službe zaštite i spašavanja, specijalističkih jedinica, jedinica civilne zaštite, preduzetnih jedinice, dobrovoljnih jedinica, kao i službi lokalne samouprave za održavanje vodovodne, električne, telekomunikacione, putne i druge infrastrukture.

Kada su posledice hazarda takve da nije dovoljno angažovanje lokalnih jedinica, angažuju se operativne jedinice iz susjednih opština preko Operativnog štaba ili međusobnom komunikacijom predsjednika Opštinskih timova za zaštitu i spašavanje, uz informisanost MUP-a – Direktorata za zaštitu i spašavanje.

Ako za saniranje posledica nije dovoljna ni međopštinska saradnja ni saradnja na državnom nivou, u tom slučaju se preko bilateralnih sporazuma, preko Mehanizama civilne zaštite Evropske unije, NATO-a, UN-a i drugih

međunarodnih organizacija, nakon odluke Vlade, angažuju međunarodni timovi za pomoć, kojima se zahtjev za pomoć šalje prema utvrđenim procedurama koje su u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva vanjskih poslova.

7. Evakuacija

Ukoliko se u datoj situaciji utvrdi da je neophodna evakuacija ljudi iz određenih objekata ili sa određenih područja, ona se uvijek obavlja planski, organizovano i pod kontrolom nadležnih.

Evakuacija se može vršiti na otvorenim ili u zatvorenim prostorima. Ukoliko je otvorenog tipa, to su obično područja igrališta, sportski tereni, parkovske površine..., dok se u sportskim halama, školama, balon salama, hotelima i drugim mjestima gdje može da stane veći broj ljudi evakuacija vrši nakon utvrđivanja da je boravak u njima bezbjedan.

Osim prethodno pomenute podjele na unutrašnju i spoljašnju evakuaciju, ona može biti potpuna ili djelimična, kao i pravovremena i naknadna. Potpuna evakuacija podrazumijeva kompletno izmještanje stanovništva iz ugroženog područja, dok se kod djelimične izmještanju posebne kategorije stanovništva iz ugroženih područja. Pravovremena evakuacija bi se sprovodila prije širenja požara na naseljena područja ili privredne objekte, za razliku od naknadne koja se uvijek obavlja nakon pojave požara.

Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica sprovodi odluku o evakuaciji na teritoriji Glavnog grada i nalaže realizovanje konkretnih radnji i aktivnosti koje će sprovoditi Služba za zaštitu i spašavanje, uz pomoć drugih službi sa teritorije Glavnog grada (Uprava policije, Crveni krst, specijalističke jedinice i dr.). Organizacijom evakuacije, asistencijom i logistikom rukovodiće Grupa za evakuaciju, zbrinjavanje i snabdijevanje osnovnim potrebštinama. Prilikom evakuacije za prohodnost puteva i bezbjednost građana nadležna je Uprava policije. Za potrebe evakuacije stanovništva koristiće se i prostori sa kojima raspolažu obrazovne i druge ustanove.

8. Informisanje građana i javnosti

Za informisanje javnosti o požarima na području Glavnog grada, kao i posljedicama po ljude, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu nadležan je Glavni grad, a podatke prikuplja od službi i organa **Glavnog grada** koji su neposredno angažovani u aktivnostima za zaštitu i spašavanje od požara.

Službena saopštenja o nastupanju vanrednog stanja, njegovom obimu, aktivnostima i mjerama koje je potrebno preduzeti u akcijama zaštite i spašavanja od požara daje Direktorat za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova.

Opštinski tim za zaštitu i spašavanje Glavnog grada Podgorica obezbjediće da lokalno stanovništvo bude stalno informisano o situaciji sa požarima. Raspoloživi načini informisanja uključuju sve vidove komunikacije, od usmene, radio veze, telefonskih poziva mobilnim i fiksnim operaterima i razmjene poruka, preko lokalnih TV i radio stanica, do društvenih mreža i internet portala.

Na području Glavnog grada aktivan je veći broj televizijskih i radio emitera, koji imaju značajnu ulogu u širenju informacija. Takođe, značajno mjesto pripadalo bi i radio amaterima, Radio Podgorica ili Radio klub „21.maj“ Podgorica.

Na teritoriji Glavnog grada štampani mediji su: Pobjeda, Vijesti, Dan, Monitor; televizije: Radio televizija Crne Gore, RTV Vijesti, Gradska televizija, TV Nova M, TV 7, Adria TV, TV Prva; radio: Radio Antena M, Radio S3, Radio D, Radio DRS, TDI radio, Radio City.

Zahvaljujući dobroj pokrivenosti Glavnog grada mrežom za pristup internetu, širenje informacija preko elektronskih medija, web stranica, portala, kao i društvenih mreža je u velikoj mjeri olakšano. Međutim, treba imati u vidu da ovakav sadržaj nije podložan provjerama i restrikcijama, a plasiranje neprovjerenih informacija može često postati izvor panike, nekada možda i bez pravog razloga.

9. Način održavanja javnog reda i bezbjednosti prilikom intervensisanja

Mjere održavanja reda i bezbjednosti prilikom sprovođenja aktivnosti u cilju umanjenja posljedica od požara vrši Uprava policije – Centar bezbjednosti Podgorica.

Uprava policije preduzima mjere i radnje iz svoje nadležnosti kako bi pristupni putevi do mjesta na kome je došlo do požara bili prohodni i regulisan protok saobraćaja na način da jedinice zaštite i spašavanja, kao i službe medicinske pomoći mogle nesmetano da prođu. Takođe, dužni su da regulišu situaciju na terenu i brinu o održavanju javnog reda i mira.

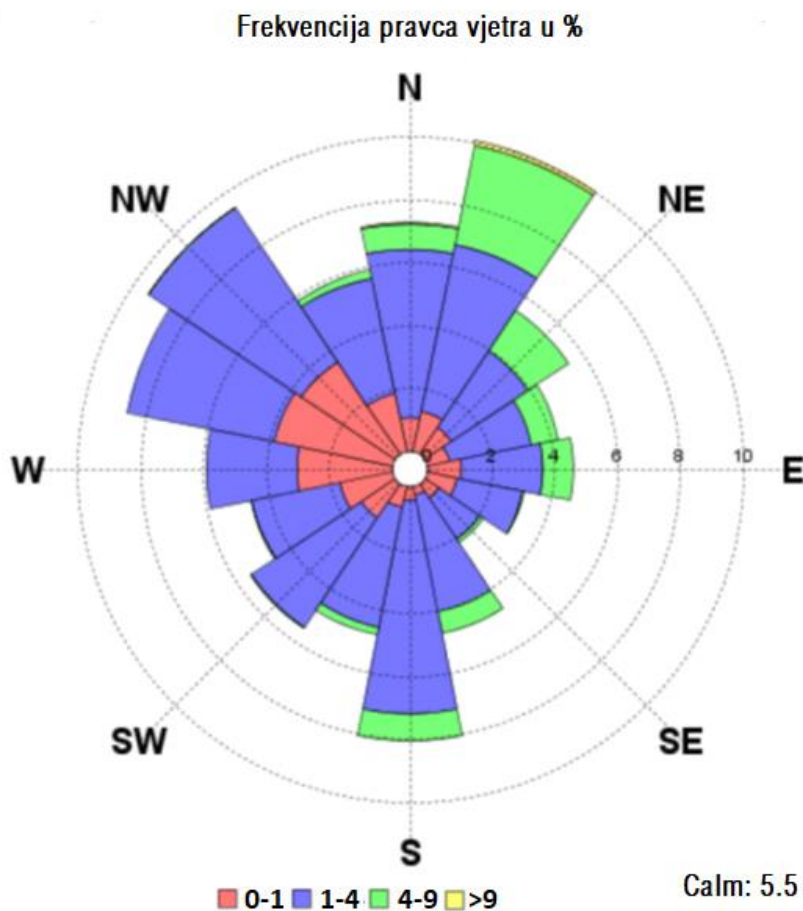
Shodno planovima rada, Uprava policije preduzima i druge mjere i radnje i organizuje i koordinira angažovanje i upućivanje policijskih službenika i dodatnih materijalno-tehničkih sredstava u područja ugrožena požarom.

10. Finansijska sredstva za sprovođenje plana (ažurirani podaci)

Neophodna finansijska sredstva za sprovođenje plana zaštite i spašavanja obezbjeđuju se budžetom Crne Gore i budžetom Glavnog grada. Takođe, Glavni grad prati i sprovodi aktivnosti u skladu sa “Strategijom za smanjenje rizika od katastrofa sa Dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje strategije za period 2026-2030. godina” od januara 2026. godine i shodno tome opredjeljuje finansijska sredstva.

III PRILOZI

1. Ruža vjetrova

Prikaz vjerovatnoće pojave određenog pravca vjetra u određenom intervalu brzine data je u tabeli ispod.

Interval	Sum	Calm	N	NNE	NE	ENE	E	ESE	SE	SSE	S	SSW	SW	WSW	W	WNW	NW	NNW
0	5.5	5.5																
0-1	23.3	0.0	1.1	1.3	1.0	0.7	1.1	1.0	0.5	0.3	0.4	0.7	1.3	1.7	3.0	3.8	3.6	1.9
1-4	61.4	0.0	5.4	5.4	2.9	2.7	2.6	2.1	1.6	3.8	6.8	3.9	4.2	2.9	2.9	4.8	5.8	3.8
4-9	9.7	0.0	0.8	3.2	1.5	0.9	0.9	0.1	0.1	0.7	0.9	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2
>9	0.2	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Sum	100.0	5.5	7.3	10.0	5.5	4.2	4.6	3.2	2.3	4.8	8.1	4.8	5.5	4.6	5.9	8.6	9.4	5.9

Na osnovu ruže vjetrova za Podgoricu može se zaključiti da je najveća učestanost vjetra sjever-sjevero-istok 10%, sa najčešćom brzinom vjetra u intervalu od 1-4 m/s.

2. Opštinski tim za zaštitu i spašavanje u Glavnom gradu Podgorica

ČLANOVI TIMA
1. prof. dr Saša Mujović, gradonačelnik Glavnog grad Podgorica – rukovodilac
2. Nikola Bojanović, v.d. komandira Službe zaštite i spašavanja Glavnog grada Podgorica –
3. Vesna Brajović, v.d. rukovoditeljka Službe gradonačelnika – sekretar
4. ppk Rajko Radović, Vojska Crne Gore – član
5. Goran Jokić, Centar bezbjednosti – član
6. Midorag Bešović, Direktorat za zaštitu i spašavanja – član
7. Dr Dragana Durković – Perović, Dom zdravlja Podgorica – član
8. Dragan Božović, Crveni krst – član
9. Vuk Nikitović, Hitna medicinska pomoć – član
10. Branko Živković, PVU “Animavet” Podgorica – član
11. Nikola Živković, CEDIS – član
12. Dragan Bukorović, “Crnagoraput” AD Podgorica – član
13. Igor Šubalić, Opština Zeta – šef Komunalne policije – član
14. Rexhep Cunmulaj, Opština Tuzi – član
15. Balša Špadijer, Sekretarijat za finansijske poslove i analizu budžeta Glavnog grad Podgorica –
16. Branka Knežević, Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj Glavnog grada Podgorica –
17. Andrija Babović, Sekretarijat za komunalne poslove Glavnog grada Podgorica – član
18. Branko Kovačević, Uprava za inspekcijske poslove – član
19. Radenko Radenović, Služba komunalne policije – član
20. Vaska Šišević, Služba glavnog administratora Glavnog grad aPodgorica – član
21. Vladimir Tomović, Agencija za stanovanje DOO – član
22. Radoš Zečević, “Putevi” DOO – član
23. Nemanja Gajović, “Zelenilo” DOO – član
24. Aleksandar Nišavić, “Vodovod i kanalizacija” DOO – član
25. Denis Hot, “Čistoća” DOO – član
26. Predrag Šćepanović, “Komunalne usluge” DOO – član
27. Radonja Vulikić, “Pogrebne usluge” DOO – član
28. Stojan Sjekloća, Agencija za upravljanje zaštićenim područjima Podgorice DOO - član

3. Ljudski i materijalni resursi službe zaštite i spašavanja

Naziv društva:	Služba zaštite i spašavanja Podgorica		
Ukupno zaposlenih:	101		
Vatrogasci – spasioci	73		
Komunikacija u Službi: TETRA sistem	Uređaj	Komada:	
	Radio stanice:	74	
Specijalizovana vozila sa PP opremom:	27 vozila		

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

4. Pregled ljudskih i materijalnih resursa organa lokalne samouprave, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika

Naziv društva:	DEPONIJA DOO Podgorica	
Ljudski resursi:	Ukupno:	173 zaposlena
	Muškarci:	125
	Žene:	48
	Osposobljeni za pružanje prve pomoći:	7
Materijalni resursi:	Naziv sredstva:	
	Kombinirka (Caterpillar 444)	
	Bager gusjeničar (Hyundai 140 LC-9 RobexS)	
	Buldožer (Komatsu 61 px)	
	Buldožer (Dressta TD-15M)	
	Kompaktor (Bomag BC 572 RB)	
	Kompaktor (Bomag BC 572 RB-2)	
	Kompaktor (Caterpillar 816)	
	Buldožer CAT	
	Univerzalni šreder (Tehnix)	
	Droblilica Arjes 300	
	Bager gusjeničar Doosan DX 225 NLC	
	Bager gusjeničar HYUNDAI HX300S L	
	Bager gusjeničar HYUNDAI HX235LCRT3	
	Kompaktor (Volvo BM L 160)	
	Telehender Sennebogen	
	Utovarivač (JCB531-70)	
	Kamion (Mercedes ACTROS)	
	Kamion Mercedes 814	
	Kamion Mercedes 809	
	Viljuškar FLO1 Maximal - 1	
	Viljuškar FLO01 Maximal - 2	
	Viljuškar TOYOTA	
	Viljuškar TOYOTA TONERO	
	Viljuškar Caterpillar	
	Teretno vozilo TATA XENON 2.2 DICOR (sandučar)	
	Teretno vozilo TATA XENON 2.2 DICOR gorivo	
	Kombi Citroen JUMPER 3.0 HDI	
	Kombi Ford Transit	
	Kombi Renault Master	
	Kamion RENO 380 DX (VVU)	
	Kamion RENO T460	
	Kamion NISAN ATLEON 110	
	Vatrogasni FAP 2228	
Kamion ISUZU		
Renault Truck D26 Wide P6x2		
Bager pauk – Menzi Muck		
Kamion FORD kiper		

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

Naziv društva:	Pogrebne usluge DOO Podgorica	
Ljudski resursi:	Svi zaposleni u Društvu	
	Osposobljavanje za prvu pomoć:	14 zaposlenih
Materijalni resursi:	Nema	

Naziv društva:	Agencija za izgradnju i razvoj Podgorice DOO	
Ljudski resursi:	Zaposleni u Društvu shodno svojim mogućnostima	
Materijalni resursi:	Nema	

Naziv društva:	Zelenilo DOO Podgorica	
Ljudski resursi:	Nema obučениh pojedinaca za učecše u akcijama spašavanje	
Materijalni resursi:	Cisterna za navodnjavanje zelenih površina	
	Kamion	

Naziv društva:	Agencija za upravljanje zaštićenim područjima Podgorice	
Ljudski resursi:	Rendžerska služba (šef i dva člana)	
Materijalni resursi:	Terensko vozilo – Lada Niva	

Naziv društva:	SPORTSKI OBJEKTI DOO Podgorica	
Ljudski resursi:	Ukupno:	107 zaposlenih
Materijalni resursi:	Naziv sredstva:	
	Traktor GOLDONI 45	
	Električno sanitetsko vozilo	
	Prikolica za traktor i auto (2 komada)	
	Prikjučna mašina za nasipanje pijeska	
	Mašina za čišćenje	

Naziv društva:	PUTEVI DOO Podgorica	
Ljudski resursi:	Ukupno:	64 zaposlena
	Zaštítari-portiri	9
	Putari-asfalteri	22
	Vozači kamiona i građevinskih mašina	24
	Autoelektričar	1
	Automehaničar	1
	Bravar	2
	Osposobljeni za pružanje prve pomoći:	5
Materijalni resursi:	Naziv sredstva:	
	Niskonoseća prikolica Gorica (više vrsta i komada)	
	Glodalica za asfalt (2 komada)	
	Utovarivač (2 komada)	
	Asfaltna baza (2 komada)	
	Polumobilna konusna drobilica sa sitom za prosijavanje	
	Kombinovani vibracioni valjak	
	Dvostruki vibracioni valjak (2 komada)	
	Građevinska mašina Caterpillar (3 komada)	
	Pumpa za istakanje dizel goriva	
Pumpa za istakanje benzina		

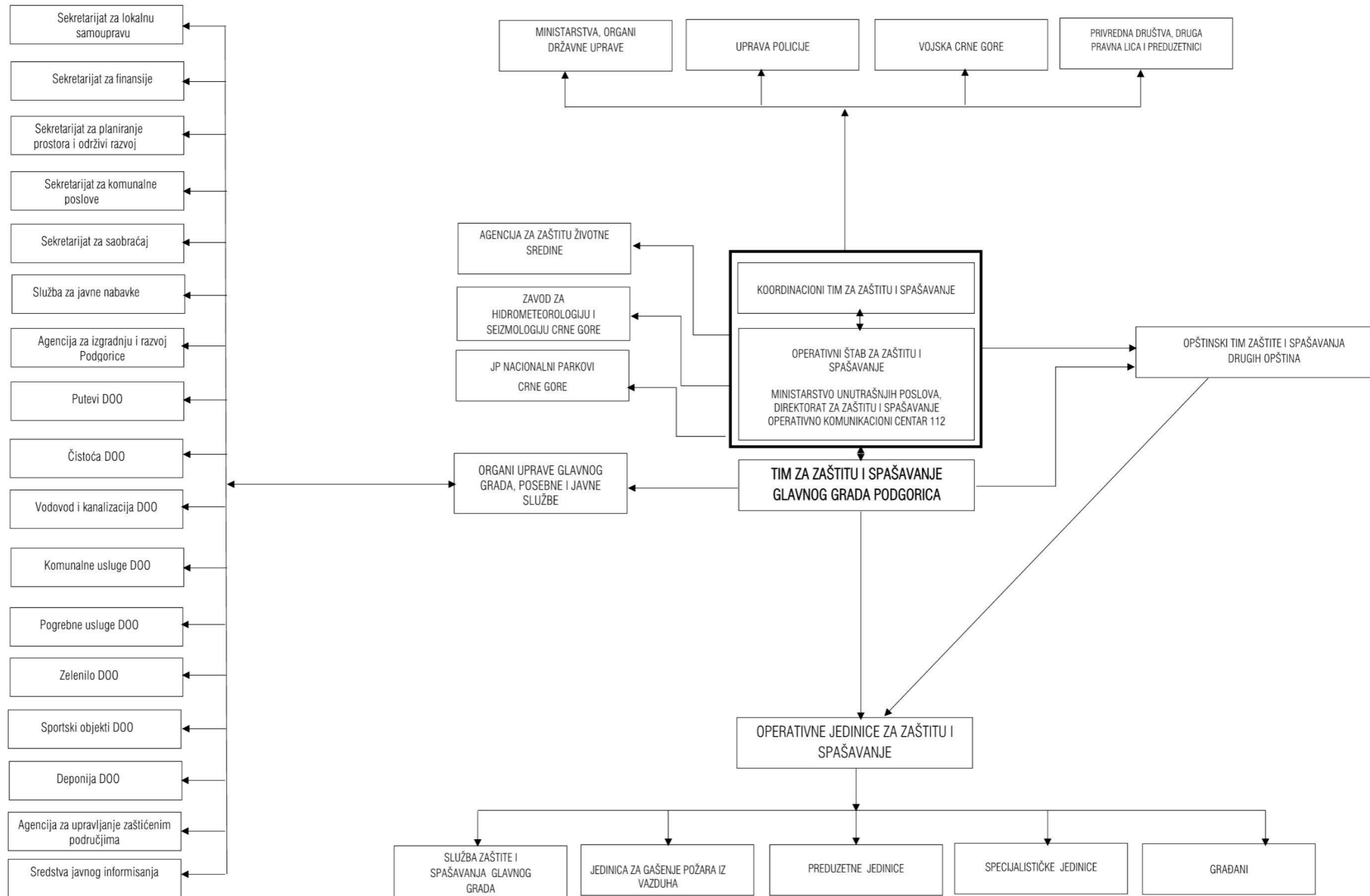
PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA - AŽURIRANJE

Fap 2628
Fap kiper (2 komada)
Poluteretno vozilo ISUSU
Putničko vozilo (više modela i komada)
Dostavno vozilo (više modela i komada)
Kamion kiper (više modela i komada)
Građevinska mašina Case Terna Gormata
Linija za drobljenje i prosijavanje šljunka
Terensko vozilo (više vrsta i komada)
Mašina za čišćenje i zalivanje pukotina na asfaltiranim površinama
Građevinska mašina bager, rovokopač, gusjeničar (više komada)
Građevinska mašina utovarivač sa čeonom kašikom
Valjak (pegla-pegla) (2 komada)
Specijalno vozilo sa opremom i priključnim oruđima
Kamion tegljač
Autobusi
Valjak (guma-guma)

Naziv društva:	Čistoća D00
Ljudski resursi:	Svi zaposleni u Društvu Osposobljavanje za pružanje prve pomoći: 10 zaposlenih
Materijalni resursi:	Teretno specijalno vozilo grajfer Autocistijerne – 3 komada Autokiperi – 5 komada Pres kontejneri

Naziv društva:	Komunalne usluge D00
Ljudski resursi:	Svi zaposleni u Društvu (oko 120), od čega je približno 40-ak angažovano u tehničkom sektoru Osposobljavanje za pružanje prve pomoći: 10 zaposlenih
Materijalni resursi:	Autokorpe za rad na visini – 2 grajfera Autodizalice sa korpama – 8 komada Merdevine Oprema za održavanje javne rasvjete i svjetlosne signalizacije

5. Organizaciona šema djelovanja

6. Uputstvo za postupanje građana u slučaju požara i rukovanje PP aparatima

GAŠENJE MANJIH POŽARA

1. PRISTUPITI GAŠENJU PROTIVPOŽARNIM APARATOM PO UPUTSTVU
2. LOKALIZOVATI POČETNI POŽAR
3. U NEMOGUĆNOSTI POSTUPITI U SKLADU SA MJERAMA ZA GAŠENJE VEĆIH POŽARA

GAŠENJE VEĆIH POŽARA

PRISTUPITI GAŠENJU PROTIVPOŽARNIM APARATOM PO UPUTSTVU I PREDUZETI NAVEDENE MJERE:

1. OBAVIJESTITI VATROGASNU SLUŽBU, NA BROJ TEL. 123
2. OBAVIJESTITI DEŽURNU SLUŽBU MUP-A, NA BROJ TEL. 122
3. UZBUNITI OKOLINU ODREDJENIM SIGNALIMA (AKTIVIRATI RUČNI JAVLJAČ POŽARA)
4. OBAVIJESTITI SLUŽBU OBEZBJEĐENJA OBJEKTA
5. ISKLJUČITI ELEKTRIČNU STRUJU NA GLAVNOM PREKIDAČU
6. UKLONITI EKSPLOZIVNI I ZAPALJIVI MATERIJAL UGROŽEN BLIZINOM POŽARA
7. UPOZNATI VATROGASNU SLUŽBU SA MJESTOM IZBIJANJA POŽARA I LOKACIJOM HIDRANATA
8. U SLUČAJU POŽARA VEĆIH RAZMJERA PRATITI EVAKUACIONE PUTEVE I NAPUSTITI OBJEKAT

NAPOMENA: NAJVAŽNIJE JE U SLUČAJU POŽARA NE PANIČITI I BITI PRISEBAN

UPUTSTVO U SLUČAJU POJAVE POŽARA

UPOTREBITI ZA GAŠENJE POŽARA:

1. TEČNIH MATERIJA (BENZINA, ULJA, BENZOLA, ALKOHOLA, ETRA, BOJA, LAKOVA, MASTI I DR.)
2. GASOVITIH MATERIJA (METANA, PROPANA, ACETILENA, PROPAN-BUTANA I DR.)
3. ČVRSTIH MATERIJA (DRVO, UGALJ, PAPIR I DR.)
4. ELEKTRIČNIH UREĐAJA I INSTALACIJA DO 1000 V - NAJMANJE RASTOJANJE 1 M

POSTUPAK AKTIVIRANJA - UPOTREBE:

1. APARAT DOVESTI DO MJESTA POŽARA
2. OTVORITI VENTIL NA BOCI
3. MLAZNICA SE AKTIVIRA 20S POSLE OTVARANJA VENTILA
4. PRITISNUTI RUČICU
5. USMJERITI MLAZNICU U PRAVCU POŽARA
6. PRISTUPITI GAŠENJU POŽARA
NAKON UPOTREBE APARAT NAPUNITI

NAPOMENA:

- DOMET MLAZA: NAJMANJE 9M
- PODRUČJE PRIMJENE:
NA TEMPERATURI OD -30°C DO +60°C
- VRIJEME PRAŽNENJA APARATA: 33 SEKUNDE

UPUTSTVO ZA GAŠENJE POŽARA PREVOZNI APARATIMA TIPA S50

UPOTRIJEBITI ZA GAŠENJE POŽARA:

1. TEČNIH MATERIJA (BENZINA, ULJA, BENZOLA, ALKOHOLA, ETRA, BOJA, LAKOVA, MASTI I DR.)
2. GASOVITIH MATERIJA (METANA, PROPANA, ACETILENA, PROPAN-BUTANA I DR.)
3. ČVRSTIH MATERIJA (DRVO, UGALJ, PAPIR I DR.)
4. ELEKTRIČNIH UREĐAJA I INSTALACIJA DO 1000 V - NAJMANJE RASTOJANJE 1 M

POSTUPAK AKTIVIRANJA - UPOTREBE:

1. APARAT DONIJETI DO MJESTA POŽARA
2. IZVUĆI OSIGURAČ
3. USMJERITI MLAZNICU U PRAVCU POŽARA
4. PRITISNUTI RUČICU
5. PRISTUPITI GAŠENJU POŽARA
6. NAKON UPOTREBE APARAT NAPUNITI

NAPOMENA:

- DOMET MLAZA: OD 4 DO 6 M
- PODRUČJE PRIMJENE:
NA TEMPERATURI OD -20°C DO +60°C
- VRIJEME PRAŽNENJA APARATA: OD 16 DO 20 SEKUNDI

UPUTSTVO ZA GAŠENJE POŽARA APARATIMA SA PRAHOM S-6kg I S-9kg

UPOTRIJEBITI ZA GAŠENJE POŽARA:

1. NA ELEKTRIČNIM INSTALACIJAMA I UREĐAJIMA VISOKOG I NISKOG NAPONA
2. TEČNIH MATERIJA (BENZINA, ULJA, BENZOLA, ALKOHOLA, ETRA, BOJA, LAKOVA, MASTI I DR.)
3. GASOVITIH MATERIJA (METANA, PROPANA, ACETILENA, PROPAN-BUTANA I DR.)

POSTUPAK AKTIVIRANJA - UPOTREBE:

1. APARAT DONIJETI DO MJESTA POŽARA
2. USMJERITI MLAZNICU U PRAVCU POŽARA
3. OTVORITI VENTIL DO KRAJA U LJEVO ILI PRITISNUTI RUČICU
4. PRISTUPITI GAŠENJU POŽARA
5. NAKON UPOTREBE APARAT NAPUNITI

NAPOMENA:

- DOMET MLAZA: OD 4 DO 5M
- PODRUČJE PRIMJENE:
NA TEMPERATURI OD -20°C DO +60°C
- VRIJEME PRAŽNENJA APARATA: OKO 15 SEKUNDI

UPUTSTVO ZA GAŠENJE POŽARA APARATIMA SA UGLJENDIOKSIDOM CO₂

POSTUPAK U GAŠENJU POŽARA NA MJESTIMA I OBJEKTIMA U KOJIMA SE SAKUPLJA ILI BORAVI VEĆI BROJ LICA

Objekti javnog karaktera predstavljaju koncentraciju velikog broja ljudi na ograničenom prostoru i u slučaju opasnosti nastaje karakteristična panika koja može prouzrokovati veoma teške posljedice, pa se u istim moraju preduzeti izuzetne mjere, a naročito:

- odgovorno lice (dežurni i sl.), u objektima i mjestima koje primijeti požar dužno je da isti odmah ugasi, ako je početni ili manjeg obima, a ne prijeti mu opasnost da time ugrozi svoj život,
- ako odgovorno lice ne može samo ugasiti požar, o nastalom požaru obavještava Službu zaštite, MUP i JU (OKC 112) i odgovornog rukovodioca objekta,
- istovremeno preduzima neophodne radnje u svrhu spašavanja zatečenih lica u objektu,
- isključuje dovod električne energije na glavnoj razvodnoj tabli (putem sklopke), posle čega ostaje uključena samo nužna rasvjeta,
- otvara sve izlaze na objektu (glavne i pomoćne) ukoliko su zaključani, otključava ih da bi se omogućilo brzo napuštanje objekta,
- mobilize sve radne ljude u objektu u cilju spašavanja materijalnih dobara iz objekta,
- nastoji da se spriječi panika u objektu zahvaćenom požarom, naročito ako se radi o objektu u kome borave djeca (škole i sl.),
- prvo organizuje spašavanje nepokretnih i iznemoglih lica (u objektima zdravstva), a zatim ostalih lica iz ugroženog objekta.

POSTUPCI PRI GAŠENJU POŽARA NA ELEKTRIČNIM UREĐAJIMA

Postupak u slučaju požara na uređajima za proizvodnju, prenos, raspodjelu i potrošnju električne energije

U slučaju većih požara na električnim uređajima ili u blizini takvih uređaja, potrebna je saradnja stručnjaka, odnosnih elektroenergetskih postrojenja i Službe zaštite.

Korisnici elektroenergetskih postrojenja dužni su u tom cilju saopštiti imena lica sa kojima treba da uspostave vezu u ovakvim slučajevima.

Određena stručna lica elektroenergetskih postrojenja moraju biti prisutna na mjestu gašenja požara.

Intervenisanje na elektro uređajima od strane nepozvanih i nestručnih lica mora se bezuslovno spriječiti. Potrebno radove na tim uređajima u slučaju pojave požara smije jedino vršiti ovlašćeno pogonsko osoblje, a samo u slučaju nužde za to obučeni pripadnici Službe zaštite.

Uključivati i isključivati uređaje smiju vršiti jedino za to određena pogonska stručna lica odnosno elektroenergetskog postrojenja.

O svim intervencijama na elektroenergetskim postrojenjima mora se odmah još u toku intervencije, obavijestiti korisnik elektroenergetskog postrojenja. Postrojenja za proizvodnju i raspodjelu električne energije u slučaju pojave požara isključuju se, po pravilu, samo oni dijelovi koji su vatrom zahvaćeni ili neposredno ugroženi.

Isključenje po mogućnosti treba vršiti odnosno što više ograničiti.

Kod potrošača elektro energije treba, po pravilu, isključiti sve požarom zahvaćene ili ugrožene uređaje za potrošnju električne energije. Prilikom isključivanja treba voditi računa o tome da se ne ometa normalan rad stabilnih uređaja za gašenje, vatrogasnih pumpi na elektro pogonu i sl.

Isto tako, treba, prema potrebi i mogućnostima, ostaviti u pogonu i svjetlosne uređaje da bi se olakšao rad pri gašenju.

Isključenje se mora, po mogućnosti izvršiti na propisan način, a bez naročite potrebe ne smiju se sjeći vodovi.

Požarom zahvaćene, oštećene ili razorene djelove električnih uređaja treba što prije isključiti od napona.

Po završenom gašenju požara može se pristup zgradi dozvoliti nestručnim licima, tek kada se utvrdi da su svi požarom oštećeni ili razoreni električni uređaji potpuno isključeni.

Požarom oštećeni električni uređaji smiju se ponovo staviti u redovan pogon tek pošto su dovedeni u stanje koje odgovara tehničkim propisima za izvođenje odgovarajućih postrojenja.

Ručno gašenje električnih uređaja pod naponom, na bilo koji način i bilo kojim sredstvima treba izbjegavati.

Prije gašenja požara treba požarom zahvaćene uređaje visokog napona prethodno isključiti.

Prilikom gašenja požara na drvenim stubovima, nadzemnih vodova visokog napona, potrebna je naročita opreznost da ne bi bili zahvaćeni vodovi pod naponom.

Ukoliko postoji opasnost od napona, uređaj se mora isključiti. S toga u ovakvim slučajevima treba izbjegavati gašenje punim mlazom, a ako se radi o uređajima visokog napona treba pri tome održavati rastojanje od najmanje 15 m između mlaznice i najbliže tačke pod visokim naponom.

Isti je slučaj prilikom gašenja zapaljivog ulja razlivenog u blizini uljnih transformatora ili prekidača.

Prilikom rukovanja vatrogasnim ljestvama i rada na njima, treba paziti da se ostvari dodir sa nadzemnim elektroenergetskim vodom, odnosno da se oni ne prekinu.

Gašenje požara na uljnim transformatorima i uljnim prekidačima

Za uspješno gašenje požara, a naročito za uspješno gašenje požara ulja, potrebno je prvenstveno što brže pristupiti gašenju, s toga je, naročito u prvim trenucima požara, potrebna odlučnost i sposobnosti lica čiji je zadatak da intervenišu.

Najpogodniji način ugušivanja požara na manjim uljnim transformatorima, uljnim prekidačima u malim zatvorenim prostorijama, sastoji se u sprečavanju pristupa vazduha u takve prostorije, ukoliko se one mogu hermetički zatvoriti.

Brže i uspješnije ugušivanje požara, naročito ako su, prostorije veće ili ako se ne mogu potpuno hermetički zatvoriti, može se postići uvođenjem gasovitih sredstava za gašenje, prvenstveno ugljendioksida (CO₂).

To će biti naročito uprošćeno i olakšano ako su u zidovima prostorije ranije načinjeni odgovarajući otvori.

U slučaju požara na uljnim transformatorima ili uljnim prekidačima treba postupiti na sledeći način:

a) Na otvorenom prostoru

Vatrom zahvaćene ili neposredno ugrožene djelove postrojenja treba odmah isključiti.

Susjedna postrojenja treba, po potrebi, zaštititi od zračenja toplote mlazovima raspršene vode, ali ne bacati vodu na postrojenja pod naponom.

Treba spriječiti širenje razlivenog ulja, a po potrebi načiniti pješčane nasipe.

Samo gašenje sprovoditi prema postojećoj situaciji, odnosno prema planu zaštite od požara.

Manje požare treba gasiti mlazovima raspršene vode, odnosno pjenom (zapaljeno razliveno ulje). Pri tome je potrebna najveća opreznost, ako nije sigurno da su zahvaćeni djelovi postrojenja isključeni.

U slučaju požara ulja gašenje treba vršiti, po pravilu, odozdo naviše, pošto je prethodno ugašena vatra na tlu.

b) U prostorijama

U slučaju izbijanja požara treba, prema postojećim mogućnostima, odnosno prostoriju ispuniti ugljendioksidom (CO₂) ili suvim prahom za gašenje požara. Pri tome treba prethodno zatvoriti sve otvore na odnosnoj prostoriji.

Vatrom zahvaćene ili neposredno ugrožene djelove električnih postrojenja treba odmah isključiti.

Ventile za ispuštanje ulja treba otvoriti.

U malim i slabo provjetravanim prostorijama treba, pri tome, upotrebljavati maske ili slična zaštitna sredstva.

Ako je požar dobio veće razmjere, njegovo savlađivanje treba pokušati sprečavanjem pristupa vazduha u prostoriju (zatvaranjem otvora).

Pored mjera navedenih u prethodnoj tački, potrebno je po mogućnosti, ubacivati u prostoriju CO₂.

Posle mjera sprovedenih prema odredbama, prostorija se može otvarati tek onda kada se njena unutrašnjost dovoljno ohladi. Kada je postrojenje potpuno isključeno, može se gasiti pjenom ili mlazom raspršene vode.

Svako postrojenje mora biti obuhvaćeno planom zaštite od požara. Pogonsko osoblje mora biti upoznato sa tim planom i upućeno kako da postupa u slučaju izbijanja požara, a posebno u pogledu svoje lične zaštite.

Na pojedinim radnim mjestima moraju biti istaknuta uputstva kojima su određeni potrebni postupci u pogonu na požarom ugroženim postrojenjima, način uzbunjivanja i postupak pri gašenju.

POSTUPAK U SLUČAJU POŽARA NA ŠUMSKIM PODRUČJIMA

Ovo područje obrađuje osnovu vatrogasne taktike gašenja šumskih požara u kome su izloženi opšti principi i metode gašenja i izrade plana operacije i izbora najpogodnijih varijanti gašenja, a kojih se treba pridržavati u akciji gašenja šumskih požara. Pri razmatranju ove problematike potrebno je razlikovati taktiku pojedinog vatrogasca, male grupe, brigade, odnosno odreda vatrogasaca. Vatrogasno-taktička znanja posebno su važna pri gašenju velikih šumskih požara koji ponekad traju i više dana pa čak i nedelja, a u čijem gašenju učestvuje veliki broj ljudi.

Mala žarišta će lokalizovati i ugasiti sami šumari, odnosno pojedinci koji primijete takve požare. Međutim, kod velikih požara potreban je veći broj ljudi, a u nekim slučajevima potrebno je mobilisati i organizovati svo mjesno stanovništvo sposobno za obavljanje operacija u gašenju požara. Svaku grupu koja učestvuje u gašenju, čak i ako je sastavljena od dva čovjeka, treba da vodi stariji, koji organizuje rad i snosi odgovornost za bezbjedan rad i zdravlje članova grupe. Inače, u toku gašenja treba održavati što veću disciplinu, jer uvijek može doći do opasnosti po život ljudstva koje učestvuje u gašenju.

Pri formiranju jedinice mora se imati u vidu da u velikim grupama svaki pojedinac zbog teškoće koje iskrsavaju u organizaciji rada, obično izvrši manji obim radova nego u sastavu manjih grupa. Zbog toga, osnovne samostalne grupe treba formirati od 4-8 ljudi, a ne više. Pri tom treba izvršiti raspodjelu rada po grupama. Tako na primjera, pri gašenju prizemnog požara jedna grupa treba da raščišćava trase prolazne linije od granja i ostalog zapaljivog materijala. Druga grupa treba da načini mineralizovani pojas na određenoj trasi, treba da formira protivpožar, četvrta

da vrši osmatranje kretanja vjetra i zaštiti polazne linije. U ovakvoj organizaciji posla radovi se obavljaju brže, lakše se rukovodi, olakšava se rad i učesnici u gašenju brže stiču iskustvo i navike.

Gašenju treba pristupiti posle osmatranja terena i izrade plana gašenja. Izviđanje požara treba da bude organizovano tako da svi podaci stižu u određeno vrijeme na određeno mjesto i da daju odgovore na sva pitanja rukovodiocu gašenja.

Izviđanje manjih požara rukovodilac gašenja može da vrši lično, dok se za veće požare koriste dva do tri čovjeka. Izviđanje ne smije trajati dugo, jer pri razvoju požara suviše brzo dolazi do promjene. U toku izviđanja utvrđuje se vrsta i jačina požara, pravac širenja fronta, postojanje prirodnih prepreka i sl.

Obzirom da je brzina širenja požara veoma velika, a posebno naglih prizemnih i ovršnih, veoma je važno da rukovodilac gašenja na osnovu podataka dobivenih izviđanjem sastavi prognozu širenja požara. Osnovu za sastavljanje prognoze širenja požara predstavljaju karakteristike šumskih područja koje se nalaze na putu širenja, zatim stanje zapaljivih materijala na tim područjima, očekivane promjene meteorološke situacije i poznavanje zakonitosti u razvoju širenja požara.

Za manje požare dovoljno je sastaviti prognozu za dva-tri naredna dana. U složenijim slučajevima treba sastaviti prognozu za cio dan. Kod prognoze veliku pažnju treba posvetiti vjetru. Posebno su opasni vjetrovi koji mijenjaju intenzitet i pravac kod brzine između 6-9 metara/sek. Kod vjetrova veće brzine ne stvaraju se konvekcionni stubovi, požar se tada širi brzo ali u jednom smjeru, tako da njegov karakter zavisi uglavnom od vrste šume i perioda dana. Posredan pokazatelj mogućeg razvoja požara može biti oblik i kretanje stuba dima koji se utvrđuje izviđanjem požara.

Pri sastavljanju prognoze treba zapaziti mogućnost zaustavljanja vatre na pojedinim preprekama. Prognoza se ucrtava na skicu terena i koristi se pri izradi plana gašenja. U planu gašenja treba da bude utvrđen tehnički i faktički zahvat za likvidaciju požara: lokalizacija, završno gašenje i obezbjeđivanje cjelokupne površine kojom je vatra prošla.

U lokalizaciju spada i gašenje žarišta na pojasu koji se nalazi uz ivicu požara i uklanjanjem suvog drveća sa obje strane ivica. Navedene mjere su u stvari usmjerene na sprečavanje obnavljanja požara usled tinjanja prostirke. Posle lokalizacije kojom je dalje širenje plamena požara nemoguće, vrši se naknadno gašenje i obezbjeđivanje kao posebne mjere koje sprečavaju širenje požara posle lokalizacije.

Požari površine do 0.02-0.04 ha gase se obezbjeđivanjem zaustavljanja lokalizacije i završnog gašenja požara. Kod gašenja požara od 2-3 ha koristi se zaustavljanjem ivice i lokalizacijom požara. Velike požare treba gasiti primjenom sva četiri stadijuma. U zavisnosti od karaktera i jačine požara treba primijeniti i različite tehničke zahvate gašenja.

a) Gašenje prizemnih požara

Pri gašenju svih vrsta požara mogu se primijeniti ugušivanje, skidanje prizemnog rastinaj, zasipanje ivice zemljom, gašenje vodom i hemikalijama iz brentače, gašenje vodom pomoću pumpi, oranje plugom, postavljanje mineralizovanih pojaseva kao i protivpožar. Nabrojani slučajevi se primjenjuju za zaustavljanje širenja i lokalizaciju požara različitim tehničkim zahvatima. Izvođenje zahvata može se vršiti na različite načine: istovremenim opkoljavanjem požara, obuhvatanjem sa fronta i pozadine odnosno svođenjem požara na klin. Ti taktički zahvati kombinuju se sa različitim varijantama, korišćenjem postojećih prepreka a i međusobno. Pri zahvatu otklanjanja požara gašenje se vrši istovremeno po cijeloj ivici požara, a primjenjuje se kada prisutni broj vatrogasaca tim načinom može izvršiti gašenje u roku od 30-40 minuta, ili u slučaju kratkotrajnog požara. Planirajući opkoljavanje rukovodilac približno utvrđuje dužinu ivice požara i vrijeme za koje prisutno ljudstvo može izvršiti lokalizaciju.

Opkoljavanje se obično kombinuje sa ugušivanjem, zasipanjem ivice zemljom, gašenjem vodom i hemikalijama, rubnim okopavanjem. Na front požara treba slati većinu iskusnih vatrogasaca.

Obuhvatanje sa fronta primjenjuje se u slučaju kada je nemoguće izvesti opkoljavanje. Napad predstavlja gašenje požara ivice, pomoću dvije grupe, koje idu postepeno od sredine fronta prema bokovima.

Namjena ovog zahvata je u prvenstvenom gašenju fronta kao najopasnije sektore ivica. Za ovaj zahvat koristi se: gašenje vodom pomoću pumpi, eksforivima, protiv požara, oranje plugovima i buldozerima, ovdje treba vršiti podjelu rada prema grupama. Na primjer, prve grupe gase jaku vatru, druga koja dolazi za njima dogušuje mala žarišta, a treća grupa zasipa ivicu zemlje.

Obuhvatanje požara, iz pozadine ili svođenje požara na klin predstavlja gašenje požara pomoću dvije grupe koje se kreću, počev od sredine pozadine, preko bokova ka centru fronta požara. Front se gasi. Izgorele površine dobijaju oblik klina. Rad pri ovakvom gašenju je olakšan, ali gašenje duže traje jer se aktivni dio požara gasi posljednji. Ovaj metod treba primjenjivati sa jako prizemnim požarima, kod kojih je napad sa fronta otežan, ali treba imati na umu da se ovaj metod može primjenjivati samo u slučaju kada je brzina gašenja sa bokova veća od brzine širenja fronta požara, jer u protivnom se ne bi mogao zaustaviti front požara.

Kod velikih požara, opisani metodi se mogu kombinovati i u toku gašenja mijenjati. Obzirom na raznolikost požara ne može se dati neka univerzalna metoda koja bi bila prikladna u svim slučajevima. Najbolji način može se smatrati zaoravanje sa plugovima u kombinaciji sa protiv-požarom. Takođe je efikasna metoda lokalizacije pomoću eksploziva i u kombinaciji sa prizemnim protiv-požarom. Jedino na mekom tlu ovaj način nije podoban, ali za guste sektore šume ovaj način je najpodobniji. Protiv-požar obezbjeđuje zaustavljanje i lokalizaciju požara. Posebno, ovaj metod treba koristiti u slučaju nedostatka ljudstva. Kod primjene protiv-požara važnu ulogu imaju polazne linije.

Način koji obezbjeđuje istovremeno lokalizovanje i zasustavljanje prizemnih požara je gašenje vodom pomoću pumpi. U vatrogasno-tehničkom smislu ovaj način je najdragocjeniji na sektorima sa mnogo vlage kada se ne mogu primjenjivati eksplozivi.

Svi ostali metodi (ugušivanje, posipanje vodom, gašenje hemikalijama) obezbjeđuju lokalizaciju samo kod slabih prizemnih požara. U ostalim slučajevima nabrojani metodi služe samo za zaustavljanje širenja plamena sa nakandnom lokalizacijom na drugi način. Međutim, skoro, svi prolječni požari se uspješno lokalizuju na ovaj način, tako da je praktični značaj ovog metoda veoma veliki.

Inače, pri gašenju malih požara potrebno je koristiti sva tri zahvata, s tim što treba prioritet dati obuhvatanju, a zatim frontalnom napadu.

U slučaju požara srednje veličine ili velikog požara najpogodnije je obuhvatanje iz pozadine.

U praksi, navedeni metodi se koriste zavisno od situacije te oni trebaju da se koriste kao opšte preporuke za izradu završnih taktičkih rešenja, a u zavisnosti od konkretnog slučaja.

U pojedinim slučajevima gašenje se mora ubrzati kako bi se spriječio prenos požara na vatrom opasane sektore. U drugom opet slučaju pogodnije je da se sačeka ivica požara na sektoru koji nije pogodan za gorenje.

Pri izradi planova operacije gašenja treba imati u vidu da se vatrogasci posle dva – tri sata rada zamore i da im je potreban odmor, da posle 6 sati oni moraju dobiti smjenu. Pored toga treba računati sa vjetrom koji može pojačati požar radi čega komandir pri izradi plana treba da predvidi i rezervu vatrogasaca.

Veliki značaj ima organizovanost radnika i njihovo iskustvo u gašenju. Tako na primjer, grupa dobro organizovanih i obučanih vatrogasaca može postići isti efekat kao 20–30 slučajno izabranih radnika.

Pri gašenju požara hemikalijama mlaz tečnosti treba usmjeriti uz duž ivice požara ili pak u pravcu kretanja vatre. U momentu naleta vjetra preporučuje se mali zastoj, odnosno kratki predasi, a gašenje se nastavlja kad vjetar oslabi.

Kako se vatrogasci na frontu najbrže zamaraju, napad na front treba dobro proračunati, uzimajući u obzir postojeće snage a sam napad treba sprovoditi energično i brzo, jer se spor napad po pravilu završava odstupanjem vatrogasaca.

Posle gašenja potrebno je izvršiti obezbjeđenje prostora od skrivenih i neugašenih žarišta koji mogu ponovo izazvati požar. Ovu mjeru treba izvršiti na taj način što se organizuje patroliranje po ivici požara. U početku se obilježavanje obavlja svakog dana, a kasnije se vrijeme obilježavanja produžuje. Po završetku ovih radnji potrebno je periodično, poslije nekoliko dana, osmatrati pogašeno područje jer se može desiti da se sakrivena žarišta aktiviraju i posle 10-15 dana.

b) Gašenje ovršnih požara

Kod gašenja ovih požara odlučujući značaj ima brzina njegovog širenja. Najlakše se gase ustrajni požari, čija je brzina širenja 1-2 km/h. Mnogo je teže gasiti požare sa većom brzinom širenja od 4-6 km/h.

Gašenje ovih požara ima svoje specifičnosti. Ovršni požar lokalizovan na frontu nastavlja se na bokovima i pozadini u prizemnom, te se njegovo dalje gašenje sprovodi kao gašenje prizemnih požara. Izviđanje odnosno osmatranje požara treba da bude veoma brzo bez nekog detaljisanja. Zadatak izviđanja treba da bude u utvrđivanju karaktera požara, utvrđivanju pravca njegovog širenja, zatim mogućih procjena brzina njegovog širenja, postojećih prepreka na terenu i sl. Ovršni požari skoro uvijek zahvataju veliku površinu, te je za izradu planova potrebna kratka karta šumskog područja. Teškoće u zahvatanju ovih požara uveliko zavise od karaktera područja koje je zahvaćeno požarom. Tako se u četinarskim mladim šumama (stare 10-20 godina) požar može zaustaviti na rječici ili mineralizovanom pojasu. Ovaj pojas treba izrađivati u pravcu širenja vatre. Pri izradi pojasa treba krčiti ne samo drveće nego i žbunje odnosno prizemno rastinje. Oruđa potrebna za izradu ovih pojaseva teško se transportuju pa je njihova primjena u velikom broju slučajeva nemoguća. Gašenje požara vodom moguće je samo u slučajevima kada je požarom zahvaćena šuma u blizini neke rječice odnosno u blizini izvora vode. U velikom broju slučajeva požara i u podmlatku, gašenje se može obaviti upotrebom protiv-požara. Protiv-požar se može primijeniti ako za polaznu liniju postoje dovoljno široki putevi ili iskrčeni pojasevi. Ustrajni ovršni požari nemaju jasno izrađen front jer su oni karakteristični za vrijeme bez vjetra.

Vatra se širi ravnomjerno na sve strane, a front se pojavljuje samo u slučaju vjetra koji je proizvod nastajanja požara. Radi toga, za gašenje ovih požara treba primijeniti taktički zahvat opkoljavanja.

U zrelim šumama je vrlo teško lokalizovati požar izradom širokih pojaseva, zbog teškoće uklanjanja oborenih stabala. Osnovni način lokalizovanja ustrajnih požara, u ovim šumama je krčenje pojaseva od leženina i primjene protiv-požara. Za izradu pojaseva pored razne mehanizacije može se koristiti eksploziv i hemikalije.

Za lokalizaciju naglih ovršnih požara treba koristiti sve moguće prepreke na koje požar može da naiđe (rijeka, usjek, šuma, lišćare i sl.). Ako nema dovoljno prepreka treba primijeniti prizemni protiv-požar.

Pri izviđanju naglog ovršnog požara, treba utvrditi sve prirodne prepreke, kretanje požarnog fronta i da se pronađu postojeće polazne linije sa kojih je moguće primjenjivati protiv-požar. Poslije izviđanja treba utvrditi granicu lokalizacije pomoću protiv-požara. Granica se sastoji od sistema prirodnih prepreka upotpunjavanjem vještačkim pojasevima, tako da se formira neprekidan pojas koji obuhvata površinu koja gori.

Najopasniji sektor naglog ovršnog požara je centar fronta dok na bokovima i u pozadini ivica požara je obično izrađena prizemnim požarom koji se privremeno prenosi na krošnje drveća. Zbog toga, potrebno je radi centra fronta, koncentrisati najveći broj vatrogasaca. Protiv-požar se primjenjuje najprije prema centru fronta, a tek kasnije prema bokovima i pozadini. Obzirom da je širenje ovih ovršnih požara veoma promjenljivo pri njihovoj lokalizaciji treba predvidjeti i rezervne granice za zaustavljanje fronta požara u slučaju da požar ne bude zaustavljen na prvoj liniji.

7.Pregled skloništa na teritoriji Glavnog grada

Prema dokumentu „Informacija o stanju skloništa“ Ministarstva unutrašnjih poslova, objavljenom u januaru 2015. godine na teritoriji Crne Gore utvrđeno je stanje funkcionalnosti skloništa izgrađenih na teritoriji čitave države i napravljen popis istih, sa tačnom adresom i katastarskom parcelom na kojoj se nalaze, njenom površinom, listom nepokretnosti, da li je isto izdato ili ne, te u kakvom su stanju.

Napomena: na ovom mjestu će biti pomenuta samo ona skloništa koja mogu služiti svrsi, dok ona koja su neuslovna nisu predmet teksta, jer se ne mogu koristiti u cilju evakuacije stanovništva.

U nastavku ovog dokumenta dat je spisak skloništa na teritoriji Glavnog grada:

Skloništa koja koristi MUP:

Red. Broj	Lokacija skloništa (adresa)	VRSTA		Površina (m ²)	Katastarska parcela	List nepokretnosti
		Javna blokovska i kućna	Skloništa u preduzećima i ustanovama			
1.	Blok V A2 Bulevar B. Jovanovića br. 1	*		190 m ²	1146/19	LN 1063
2.	Sklonište B1 Trg Republike	*		467 m ²	4016	LN "nov"
3.	Sklonište B2 Trg Republike	*		476 m ²	4016	LN "nov"
4.	Malo brdo L-1 ul. Vladike Danila	*		319 m ²	1677	LN 775

Skloništa koja su u vlasništvu Glavnog grada:

Red. Broj	Lokacija skloništa (adresa)	Površina (m ²)	Kat.parc.br.	List nepokretnosti br.	Vlasnik shodno LN	Stanje skloništa kratak opis	Da li je izdato ili ne?	NAPOMENA
1.	Zgrada "Čelebić" ul. 13 jul- Novi Grad	140 m ²	421/5 KO PG I	LN 1172	Glavni Grad	Uslovno	NE	
2.	Vatrogasni dom Ul. "8-8" Stari aerodrom	120 m ²	2089/7 KO PG I	LN 3217	Glavni Grad	Uslovno	NE	
3.	Zgrada Osnovnog suda Novi Grad	200 m ²	421/2 KO PG I	LN 177	Glavni Grad	U dobrom je stanju-uslovno.	NE	
4.	PTT kod Željezničke stanice	143 m ²	5469/3 KO PG III	LN 6148	Glavni Grad-Koristi ga PTT CG	Uslovno	NE	Koristi se kao magacinski prostor za potrebe PTT.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA – AŽURIRANJE

Pregled spornih skloništa (koji nemaju list nepokretnosti):

Red. Broj	Lokacija skloništa (adresa)	Površina (m ²)	Kat.parc.br.	List nepokretnosti br.	Vlasnik shodno LN	Stanje skloništa kratak opis	Da li je izdato ili ne?	NAPOMENA
1.	KAP-upravna zgrada Dajbabe bb	230 m ²	51	Nema LN Nije upisan		U dobrom je stanju-uslovno	NE	Podnesen je zahtjev za uknjižbu 26.03.2004. g. Nemamo informaciju da je po zahtjevu odlučivano
2.	JU Mješovita škola "25 maj" Tuzi bb	200 m ²	5469/3	Nema LN Nije upisan		uslovno	NE	Koristi škola za svoje potrebe. Podnesen je zahtjev za uknjižbu 26.03.2004. g. Nemamo informaciju da je po zahtjevu odlučivano
3.	ATC –Telekom kod Velike pijace ul. Luke Boljevića	32 m ²	4222/2 KO PG III	LN 5695		uslovno	NE	Koristi Telekom za svoje potrebe.

Skloništa koja su u vlasništvu države:

Red. Broj	Lokacija skloništa (adresa)	Površina (m ²)	Kat.parc.br.	List nepokretnosti br.	Vlasnik shodno LN	Stanje skloništa kratak opis	Da li je izdato ili ne?	NAPOMENA
1.	Blok V A2 Bulevar B. Jovanovića br. 1	190 m ²	1146/19	LN 1063	Crna Gora	U dobrom je stanju-uslovno	NE	Koristi ga Direktorat za ZIS kao magacinski prostor.
2.	Sklonište B1 Trg Republike	467 m ²	4016	LN "nov" 4728	-/-	-/-	NE	Koristi ga Direktorat za ZIS kao magacinski prostor.
3.	Sklonište B2 Trg Republike	476 m ²	4016	LN "nov" 4728	-/-	-/-	NE	Koristi ga Direktorat za ZIS kao magacinski prostor.
4.	Blok VI A2 Đoka Miraševića 21	300 m ²	1146/7	LN 742	-/-	-/-	NE	
5.	Blok VI A1 Đoka Miraševića br. 1	200 m ²	1146/3	LN 742	-/-	Uslovno	NE	
6.	Malo brdo L-1 ul. Vladike Danila	319 m ²	1677	LN 775	-/-	Uslovno Povremeno vlaži	NE	
7.	Zgrada A-3 Momišići M. Radunovića br. 4C	300 m ²	428	LN 1016	-/-	U dobrom je stanju-uslovno	DA Vuleković Veselin	
8.	Zabjelo Zlatibor 27 marta G-7	200 m ²	4882	LN 1318	CG Uprava za odbranu	Relativno je uslovno, suvo, ispregrađivano nema el.energije	NE	

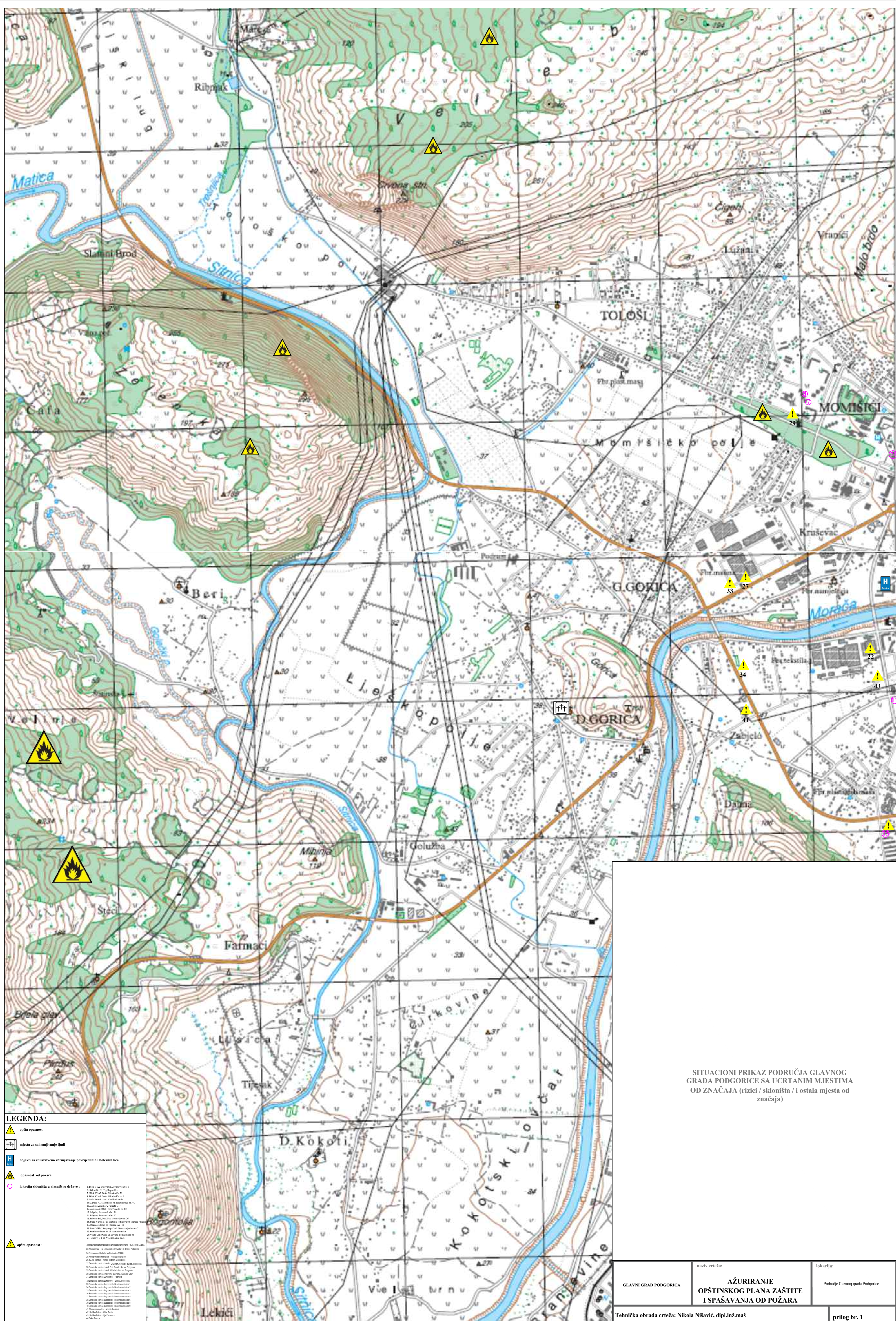
PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA – AŽURIRANJE

9.	Zabjelo A30 S1 i S2 27 marta br. 62	234 m ²	4834	LN 5754	-/-	-/-	NE	
10.	Zabjelo, Jerevanska br. 36	234 m ²	4774	LN 4289	-/-	-/-	DA Petrović Nedeljko	
11.	Zabjelo, Jerevanska br. 42	209 m ²	4774	LN 4289	-/-	-/-	DA Radončić Safet	
12.	Zabjelo B7, Put JNA Voisavljevića 26	208 m ²	4994	LN 3217	-/-	Uslovno ispregrađivano	DA "Roma komerc" Rovčanin Predrag	
13.	Stara Varoš B7 ul Bratstva jedinstva bb (zgrada "Fidije")	244 m ²	2700/2	LN 5507	-/-	U dobrom je stanju-uslovno	NE	
14.	Stari aerodrom bb (zgrada A2- 1)	210 m ²	2090/980	LN 5623	-/-	U dobrom je stanju-uslovno	NE	
15.	Blok VIII ("Šargarepa") ul. Bratstva jedinstva 7	100 m ²	2692	LN 4288	-/-	U dobrom je stanju-uslovno	NE	Koristi ga MO kao magacinski proctor.
16.	Stari aerodrom S1 ul. Aerodromska	391 m ²	2090/990	LN 5568	-/-	U dobrom je stanju-uslovno	DA "CEPROS" Ivana Radunović	
17.	Vlada Crne Gore ul. Jovana Tomaševića bb	207 m ²	399/2 KO PG I	LN 738	Vlada CG	uslovno	NE	
18.	Motel "Zlatica" ul. I proleterske	78 m ²	1188 KO PG II	LN 3647	Vlada CG MUP	uslovno	NE	
19.	Blok V E 1 ul. Vij. kos. Jun. br. 5	265 m ²	1169	LN 1031	-/-	Uslovno	NE	Koristi ga MUP kao arhiv Upravnih poslova.
20.	Stari aerodrom bb (vojna zgrada)	100 m ²	2090/1001	LN 6175	-/-	U dobrom je stanju uslovno	NE	

RADNA GRUPA:

1. Mr Marija Jovanović, dipl. fiz.
2. Slobodan Dakić, dipl. građ. inž.
3. Nikola Nišavić, dipl. maš. inž.

GRAFIČKA DOKUMENTACIJA

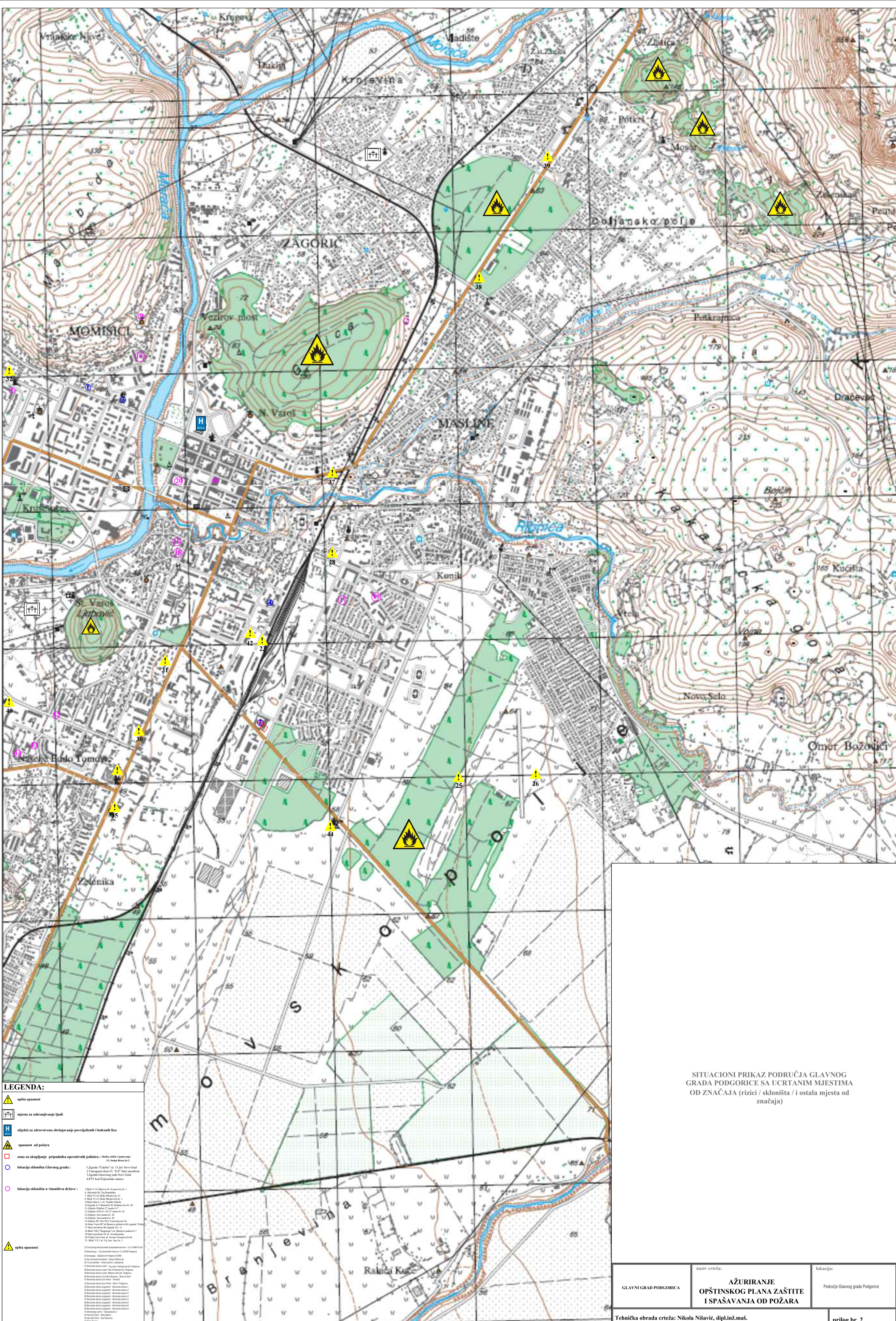
SITUACIONI PRIKAZ PODRUČJA GLAVNOG GRADA PODGORICE SA UCRTANIM MJESTIMA OD ZNAČAJA (rizici / skloništa / i ostala mjesta od značaja)

LEGENDA:

- opšta opasnost
- mjesto za sabranjanje ljudi
- objekti za zdravstveno zbrinjavanje povrijeđenih i bolesnih lica
- opasnost od požara
- lokacija skloništa u vlasništvu države

opšta opasnost:

- 1. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 1
- 2. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 2
- 3. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 3
- 4. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 4
- 5. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 5
- 6. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 6
- 7. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 7
- 8. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 8
- 9. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 9
- 10. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 10
- 11. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 11
- 12. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 12
- 13. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 13
- 14. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 14
- 15. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 15
- 16. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 16
- 17. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 17
- 18. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 18
- 19. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 19
- 20. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 20
- 21. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 21
- 22. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 22
- 23. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 23
- 24. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 24
- 25. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 25
- 26. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 26
- 27. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 27
- 28. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 28
- 29. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 29
- 30. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 30
- 31. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 31
- 32. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 32
- 33. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 33
- 34. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 34
- 35. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 35
- 36. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 36
- 37. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 37
- 38. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 38
- 39. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 39
- 40. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 40
- 41. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 41
- 42. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 42
- 43. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 43
- 44. Stara V. A2 Brijuni B. Anovica br. 44

- LEGENDA:**
- opšta opasnost
 - mjesta za sahranjivanje ljudi
 - objekti za zdravstveno zbrinjavanje povrijeđenih i bolesnih lica
 - opasnost od požara
 - zona za okupljanje pripadnika operativnih jedinica : Stalna jedinica (stavljeno)
 - lokacija skloništa Glavnog grada :
 - 1. Zgrada "Cedeh" ul. 13 jbl. Novi Grad
 - 2. Vojnogigijenski dom UŠ "B-S" Stari aerodrom
 - 3. Zgrada Osnovnog sud. Novi Grad
 - 4. PTT kod željezničke stanice
 - lokacija skloništa u vlasništvu države :
 - 1. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 1
 - 2. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 2
 - 3. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 3
 - 4. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 4
 - 5. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 5
 - 6. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 6
 - 7. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 7
 - 8. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 8
 - 9. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 9
 - 10. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 10
 - 11. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 11
 - 12. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 12
 - 13. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 13
 - 14. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 14
 - 15. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 15
 - 16. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 16
 - 17. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 17
 - 18. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 18
 - 19. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 19
 - 20. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 20
 - 21. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 21
 - 22. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 22
 - 23. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 23
 - 24. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 24
 - 25. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 25
 - 26. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 26
 - 27. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 27
 - 28. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 28
 - 29. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 29
 - 30. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 30
 - 31. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 31
 - 32. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 32
 - 33. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 33
 - 34. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 34
 - 35. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 35
 - 36. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 36
 - 37. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 37
 - 38. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 38
 - 39. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 39
 - 40. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 40
 - 41. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 41
 - 42. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 42
 - 43. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 43
 - 44. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 44
 - 45. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 45
 - 46. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 46
 - 47. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 47
 - 48. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 48
 - 49. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 49
 - 50. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 50
 - 51. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 51
 - 52. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 52
 - 53. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 53
 - 54. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 54
 - 55. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 55
 - 56. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 56
 - 57. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 57
 - 58. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 58
 - 59. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 59
 - 60. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 60
 - 61. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 61
 - 62. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 62
 - 63. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 63
 - 64. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 64
 - 65. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 65
 - 66. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 66
 - 67. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 67
 - 68. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 68
 - 69. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 69
 - 70. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 70
 - 71. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 71
 - 72. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 72
 - 73. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 73
 - 74. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 74
 - 75. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 75
 - 76. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 76
 - 77. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 77
 - 78. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 78
 - 79. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 79
 - 80. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 80
 - 81. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 81
 - 82. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 82
 - 83. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 83
 - 84. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 84
 - 85. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 85
 - 86. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 86
 - 87. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 87
 - 88. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 88
 - 89. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 89
 - 90. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 90
 - 91. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 91
 - 92. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 92
 - 93. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 93
 - 94. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 94
 - 95. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 95
 - 96. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 96
 - 97. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 97
 - 98. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 98
 - 99. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 99
 - 100. Stara V. A2 Brijuni B. Anančević br. 100
 - opšta opasnost

SITUACIONI PRIKAZ PODRUČJA GLAVNOG GRADA PODGORICE SA UCRTANIM MJESTIMA OD ZNAČAJA (rizici / skloništa / i ostala mjesta od značaja)

GLAVNI GRAD PODGORICA	naziv crteža: AŽURIRANJE OPŠTINSKOG PLANA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA	lokacija: Područje Glavnog grada Podgorice
Tehnička obrada crteža: Nikola Nišavić, dipl.inž.maš.		prilog br. 2

LEGENDA:

- opšta opasnost
- mjesta za sakupljanje ljudi
- objekti za zdravstveno zbrinjavanje povrijeđenih i bolesnih lica
- opasnost od požara
- zona za okupljanje pripadnika operativnih jedinica : Stacionarna i mobilna V. Jedinica Brnca 2
- lokacija skloništa Glavnog grada :
 - 1. Zgrada "Celine" ul. 13 jbt- Novi Grad
 - 2. Vojnogovorni dom UL "80" Stari naselje
 - 3. Zgrada Osnovnog suda Novi Grad
 - 4. PTT kod željezničke stanice
- lokacija skloništa u vlasništvu države :
 - 1. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 2. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 3. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 4. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 5. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 6. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 7. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 8. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 9. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 10. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 11. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 12. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 13. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 14. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 15. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 16. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 17. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 18. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 19. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 20. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 21. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 22. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 23. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 24. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 25. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 26. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 27. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 28. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 29. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 30. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 31. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 32. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 33. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 34. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 35. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 36. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 37. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 38. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 39. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 40. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 41. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 42. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 43. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
 - 44. Blika V. A2 Blikača B. Blikača br. 1
- opšta opasnost

SITUACIONI PRIKAZ PODRUČJA GLAVNOG GRADA PODGORICE SA UCRTANIM MJESTIMA OD ZNAČAJA (rizici / skloništa / i ostala mjesta od značaja)

GLAVNI GRAD PODGORICA	naziv crteža: AŽURIRANJE OPŠTINSKOG PLANA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA	lokacija: Područje Glavnog grada Podgorice
Tehnička obrada crteža: Nikola Nišavić, dipl.inž.maš.		prilog br. 3